

1425
2013

არსენალი

№1 (173) 4-17 იანვარი, 2013 წ. საგზაო-ანალიტიკური ჟურნალი ფასი 2 ლარი

**მინიშენი 1 001 ღოღარი
„ავღანეთისთვის“...**

**სინჯვლის კონსტრუქციის
შედეგად მოსკოვს
ისრაელი აწვდიდა?!**

**ინტონები ჯვრის
ინსტრის ძირში**

**„მეთურების
დამოქმედება
შეკრილდა“**

**აღმავალი რეგისტრის
შესაქმედებებით**

„ჯაშუშთა
საქმეების“
კვლადაკვალ

17

500 ფაქტი
ემოციების
ისგორიიდან

30

ბორბლეიანი
ჯაშუანგეჟნიკის
სიხლეები

34

კორპეზები შავიზღვისსიკრა
ქვეყნებისთვის

40

რუსულ-
იაპონური
სიხი მოის
მთავარი
მიზანი

22

„პეი“
ისრაელიდან —
უხმო, მებრძო
პრაქტიკული

54

სარჩევი

- 4 სახელმწიფო სიხლუპეები კალენდრული
- 7 მინიშნა 1 001 ლოკალი „კვლავიანობისთვის“... მოსა
- 9 „მეთაურების დამოკიდებულება შერჩეულად“ კატორღი ჯარი
- 12 კათოლიკოს-პატრიარქის აღსაყვარების 35-ე და ღაბაღაბის 80 წლისთავი მიწოდება
- 14 სხინაღის კონსერვატორი სერატოვის შრომის ისრაელი ანდოღა?! სანდალი
- 17 „ჯაშუსთა სახეების“ კვლავიანად საუსსსსსსსსსსს
- 20 კავასტორი შიქლანების შიქონილა რევიონი
- 22 კორილის კანდაღები - რუსულ-იაპონური სიდი რიხის მთავარი მიზანი კონვატორი ბანეროვიჩი
- 25 აღმთანი რუმოვის შესაყვარებულები კონვატორი
- 30 500 ფაქტი მორბაგის ისტორიულად საბრძოლო განაღბები
- 34 გორბლანდანი ჯაშუსანგაქონის სიხლუპეები გე-2 მორფილი რიხი
- 38 „ლოკა“ - „ხელკონების“ უსარგებლო ნანარმობი ფლოტი
- 40 კორბანები მკონრდონისიკა ქვეანდონისთვის ორი სტიქონის მბრანებლები
- 44 საგზანური პოქონი ლიტერატურული გვარღი
- 47 კველი სანღი 100 ლიღი მხლართმთავარი
- 50 სერ ჯონ მერი სახელმწიფო ისტორიები
- 52 კონტონები ჯვარის მონახტარის ძირღი იარაღის ბაღერა
- 54 „მისი“ ისრაელიღან - უგონი მგზარბ პრატქონილა იარაღის ბაღერა

რეკლამიისგან

ორ ხელის უფლებიანობის საშინი ნიშნები გამორღდა საქართველოს რეაღობაში. საპარლამენტო არჩევნებში წაგებული „ნაციონალური მოძრაობა“ და მათი ლიდერი, პრეზიდენტი სააკაშვიღი, რომელიღ თავს თხოზიციონერად აცხადებს, სახიფათო განცხადებებს აკეთებს, — პოლიტიკას მოუწოდებს, არ დაემორჩიღონ „უკანონო“ ბრძანებებს. უმადღესი მთავარსარღნისგან ასეთი მორღებები დიღად სახიფათოა, მით უმეტეს, თუ იმავეს შეიარაღებულ ძაღებსაც მოუწოდებს. ქართული არმია, რომელიღ ბოლო წღებში ძაღზე პოლიტიზებული იღო, ბოლოს და ბოლოს, უნდა გათავისუფლდეს ამ დამღუბელი პოლიტიკური ჯაჭუგებისგან.

მთავარი რედაქტორი
ირაკლი ალაღაშვიღი
პასუხისმგებელი რედაქტორი
თემურ ჩანანიძე
კომპიუტერული უზრუნველყოღა
დათო მისინავანიღი

ქორაღღება!
გამოიჭმრემი „არსანაღი“
და მიღემი 306,
ორ კვირაში მრთხემღ!
ტოღ: 238-26-74; 238-26-73

რედაქციის რედაქციისგან
განაღბის გარღამღგ
პარკალღღი

გაღვიმეღღი დასაგამღღ
29.12.2012

გაღვიმე „კვირის პაღღიტირის“
ღაგატგაღ ©
რედაქციის მისნამრთი:
თბიღსი, ირგამიის ქ. N49
ტოღ: 238-83-07 (121)

სარედაქციო განყოღღიღა:
ტოღ: 237-78-07; 238-78-70
ურსანაღი გარღღის
ორ კვირაში მრთხემღ
პარკალღღი

ჯარისკაცს იარიდან სისხლდენას „ქაფი“ შეუჩერებს

ამერიკელი პერსპექტიული კვლევების სააგენტო DARPA-ს დაკვეთით კომპანია Arsenal Medical-მა შექმნა ჯარისკაცის იარიდან სისხლდენის შეჩერების ახალი საშუალება, რათა ცოცხალი გადარჩენის შანსი ერთობრავ გაზარდოს.

ახალი საშუალება თხევადია და სხეულში შპრიცით შეჰყავთ იარაში მოხვედრილი სითხე წელ-წელა „ქაფდება“, მოცულობაში იზრდება (30-ჯერ), ავსებს იარაღს, ქვინის ერთგვარ ბარიერს და სისხლდენას ბლოკავს. მოგვიანებით „ქაფი“ ორგანიზმიდან ქირურგიული მეთოდით ამოაქვთ ჩატარებულმა ექსპერიმენტებმა აჩვენა, რომ სხეულიდან მის ამოღებას სულ რამდენიმე წუთი სჭირდება.

ამერიკელი სამხედროების თქმით, „ქაფი“ სისხლდენას, სულ ცოტა, 6-ჯერ ამცირებს. შვაკლითად, დეიქიში მიღებული ჭრილობისას ახალი საშუალება სისხლდენას სამი საათით აკავებს და შესაბამისად, ადამიანის გადარჩენის შანსი ამ დროს 8-დან 72%-მდე იზრდება.

ღირიქავლი JLENS-ი თვალთვალს კონტროლს აკონტროლებს

კომპანია Raytheon-ში შექმნილია არხივებლმა JLENS-მა გამოცდისას წარმატებით შეძლო ასობით მოძრავ საპაერო, სახმელეთო და წყალზედა სამიზნეზე ავტომატიზაციაზე, სატელიტო მანქანებზე, თვითმფრინავებზე, უპილოტო საფრენ აპარატებზე, ნაგებობა და კატარღებზე თვალთვალი.

რადართი აღჭურვილობა დირიჯებას დაამატეცა, რომ სრულებით ძალუძს რთულ, „ქაოსურ“ ვითარებაში სიტუაციას კონტროლი შეინარჩუნოს. ასეთი შესაძლებლობები კი შეთანხმებას საშუალებას აძლევს, არა მხოლოდ სარაკტო დარტყმისგან დაცვის თავი, არამედ მიწაზე, წყალსა და

ჰაერშიც არხებულ მდგომარეობაზე თვალთვლი შეინარჩუნოს. თანაც, დირიჯებალი არა მხოლოდ ასობით მოძრავ სამიზნეს დასვერავს, მათ გასანადგურებლად სხვადასხვა საშუალებას ზუსტ კოორდინატებსაც მიაქვლით.

სისტემას JLENS-ი ორი გადამამული, 74-მეტრიანი აეროსტატისგან შედგება, რომლებიც მართვისა და ინფორმაციის გადამამუშავების მობილურ სადგურთან არიან დაკავშირებულნი. სისტემას 3 კმ სიმაღლეზე დრეფთ 30 დღე-ღამე შეუძლია. მისი მომსახურება 5-7-ჯერ იაფაა, ვიდრე შორ მანძილზე რადიოთვალთვლი ადმინისტრაციის თვითმფრინავის ექსპლუატაცია.

სოფლიოეთი უდიდესი სახმელრო ჯიპი არაა შეიხს პეპსი

არაა შეიხებს რას გაუგებ — აქვო ფული, არც ფინტაზიას უჩვიან და კონპულეების, სასახლეების, არტეკარული ავტომატილების კოლექციებისა თუ წამყვანი ვეროპული საფეხბურთო კლუბების შექმნის გარდა, ზოგჯერ თვითონ მოკრიბულეულ, მაგრამ უცნაურ ზეშადასაც მარტყად ისრულებენ.

შავალითად, არის ასეთი არაბი შეიხი, ვინმე ჰამედ ბინ ჰამედ ალ ნიანი, რომელიც აშკარად გიგანტომანიითა შეპვრობილი და უზარმაზარ მანქანებს ეტრფის. მის შამაბქედვ კოლექციამ, სხვებთან ერთად, ამერიკული Jeep Willys-იც შედის, რომელიც ჩვეულებრივზე თითქმის ოთხჯერ დიდია.

მანქანა 7 მ სიმაღლისაა და 4 ტ-ს იწონის და რაც ეველანზე სინტერესოა, ეს ავტომატილი დედის ტარებისა რა მოგახსენოთ, მაგრამ ამ ვეებრთელა სამხედრო ვეითან სურათის გადღებას არა მხოლოდ ბავშვები ეშურებთან ხოლმე.

ათეისგვაგა სანხელრო ბაზაში სჟოგაო ნაკჟოს ხე არე ბაჟაჟაჟანს

როგოი LS3 ჰიკიჩიოტ გჟჟა და კალწიოთ ჟჟიანი

ბაკრეინში, აშშ-ის სანხელრო-სანხლო ძალების ბაზაში საშობაო ტრადიცია 2012 წელს დაარღვიეს — არც დღესასწაული აღნიშნეს და არც ნაძვის ხე დადგეს. ასეთი გადაწყვეტილების მიზეზი ათე-ისტ-სანხელროთა საჩივრი ვახდა, რომლებმაც ერთი ამბავი ატყეს — რელიგიური ზეიმში უჩებურად მონაწილეობა წვეთ კონსტიტუციურ უფლებებს არღვევსო.

ათეისტებმა თუთაინი არგუმენტი იმითაც გაამყარეს, რომ ისლამური სახელმწიფოს ტერიტორიაზე შობის დღესასწაულის პაშჟე-ზურად აღნიშვნა სამიმაყ არიხო

და მიზანსაც მიადწიეს — ბაზაში 25 დეკემბერი ერთი ჩვეულებრივი დღე იყო.

ამ გადაწყვეტილების გამო წუხილი რელიგიური თეისუფლებების აღიანსის კაქვლანმა რომ ქროქუ და არმაშია სამხელროთა უფლებების დამცველმა ორგანიზაციებმაც გაითქვეს.

„ეს კიდევ ერთი მაგალითია იმისა, როცა სამხელროები შუცლო-მას უშეებენ და დათბობანზე მიდიან მათთან, ვინც რელიგიის თეისუფლების შესლუდვას კონსტიტუციური გარანტიების პრობაგნდით ცდილობს“, — თქვა კაქვლანმა.

აშშ-ის თავდაცვის სამინისტროს პერსპექტიული კვლევების სააგენტო DARPA-მ იმდენი ქნა, რომ ოთხთხება რობოტ-საჭურველიტეკიოთველ LS3 (Legged Squad Support System)-ის ხმოზანი ბრძანებების შესრულება, დაცემის შემდეგ უმაღლვე წამოღვო-მა, „პატრონიზე“ მიდგენება და რთული პირობებში გზის ვაგნება „ასწიულა“.

რობოტის „უნარი-ჩვევების“ გამოცდა ოთხი კვირა ვიროზინის შტატის ტვიან ტერიტორიაზე მიმდინარეობდა და პროცესის ამერიკელ სახელგო ქვეითთა კორპუსის დაბორთიის თანამშრომლებიც ესწრებოდნენ. ექსპერიმენტის დროს ბარგით დატვირთული ოთხთხება რობოტი „მორჩილად“ დაძვეობდა ტყის ვიწრო ბილიკებზე ოქტობატორის, რომელიც ხმოვან ბრძანებებს: „LS3, ჩეხთან“ და „LS3, სდექ“ მალ-მალე იძლეოდა.

რობოტმა წარმატებით დასძლია ციცაბო ფერდობები, ნაკადულების ხეცები და სხვა ბუნებრივი დაბარკლებები, რის შემდეგაც მისი გამოცდა ქალაქშიც დაიგვმა.

რობოტი LS3 „დიდი ძაღლის“ სახელითაცა ცნობილი და კომპანია Boston Dynamics-მა სამხელროებისთვის დააშადა. და-მუხტული აკუმულატორებით რობოტი 180 კგ-მდე ტვირთს 32 კმ-ზე უხიდება.

ჟიჩინარი მსროლელაი პლარ იარსეაგჟე

კომპანია METRAVIB-მა ცეცხლსასროლი იარაღით შეიარაღებული მოწინააღმდეგის ადგილსამჭოფოის აღმოჩენი კომპლექსი წარმოადგინა.

სისტემა METRAVIB PEARL-ის მუშაობის პრინციპი რამდენიმე მიკროფონზე დაფუძნებული, რომლებიც მორანავი ტყვიის ხმას აფიქსირებენ, შემდეგ სისტემის არ-

ცთუ რთული ადგარითმის მჭონე პროგრამა მსროლელის ადგილსამჭოფელს ადგენს. რაც მთავარია, მიწეობილობა კომპაქტურია და მისი დავრება იარაღსვე შეიძლება, უბარეცელუხად კი ტყვიამფრქვევზე, ვიტობატორ ეუშობარსატიკორცხსა და მსხვილკალიბრიან სწაიპურულ შაშხანზე.

ხელისგულისოდნა მიწეობილობის გამოწვევა მარტეობა — ტყვიის ფერის აღმოჩენისთანავე ითობა წითელი ნათურა, წითელი ისრები კი მიმაროულებას მანინშეებს, საით უნდა მიბარტონოს მელიბოტუმა იარაღი. როგორც კი დამახინების ხაზი დაფიქსირეა მსროლელის ადგილსამჭოფელს, ანიოება მწვენე ნათურა. ამის შემდეგ კი როგორც ცეცხლის „ბრძანად“ ვახხნა, ისე მტრის მიზანში ამოღება და შემდეგ მისი ზუსტად ვასრლით განადგურება შეიძლება.

გეჟიკოს პოლიოთა გავგეგნისგან სთეაგაო თოფაგსახ იბარგს

მჭიკოში საშობაოდ მორავი სახელმწიფო პროგრამის ამოქმედების შესახებ გამოცხადდა, რომელიც მიზნად მოსახლეობისგან უკანონო იარაღის ამოღებას ისახავს. კვლეა, ვინც ცეცხლსასროლ იარაღს ნებაყოფლობით ჩაბარებს, სანაცვლოდ სანქაქარს — ევლოსამელს, კომპიუტერულ ტექნიკას ან გარკვეულ თანხას მიიღებს.

აქციის ამოცანა ბაგჟებას და მოზარდებში ცეცხლსასროლ იარაღის გავრცელების აღკვეთაა. სამართალდამცველები პატრებსაც „პარტერულ გაცვლას“ სთეაგებენ — ჩაბარებული სათამაშო თოფებისა და პისტოლეტების ნაცვლად მათ სხვა ტიპის სათამაშო მისცენ.

ადიკალ ნელსონი ნამოე ლაგენაკოლ ლაგენ-ლაგენას აუქციონზე ყილიან

უნიკალური დანა-დამბანა, რომელიც ტრაფალგარის ბრძოლის დროს ინგლისის ფლოტის ადმირალს, ლორდ პირატონ ნელსონს ხელი ეგება, აუქციონზე გახავიდად გამოიატენს.

ექსპერტები მიიჩნევენ, რომ იარაღი არანაკლებ 24 ათას დოლარად მაინც გაიყიდება, რადგან მსგავსი სამხედრო-ისტორიული ლოტები აუქციონებზე იშვიათად არის ხოლმე წარმოდგენილი.

კაცისჩახმახიან დამბასთან ერთად წარმოდგენილია იარაღის ცნობილი ინგლისელი ოსტატის პარე უოლკლეტ შორტი-შერის მიერ 1805 წელს დამზადებული 69.4 სმ სიგრძის დანა. არაბუ დღეს, მაშინაც კი მსგავსი იარაღი ძალზე დიდი იშვიათობა იყო და მისი ფლობის ფუფუნება მხოლოდ ფლოტის უმაღლესი რანგის ოფიცრებს ჰქონდათ.

ტრაფალგარის ბრძოლაში ადმირალ ნელსონის დაღუპვის შემდეგ, ლეიფტენანტი დანა-პისტოლეტის მისი მგობარი ალექსანდრ დევისონი დაეპატრონა. სწორედ ამ უკანასკნელის შთამომავლების განკარგულებაში იყო ბოლო დრომდე ისტორიული იარაღი.

მოეპყვავ გიჭუნას ოსნება აუსტრინს არმიანი ჩარიხუს

10 წლის კალიფორნიელი, რომელიც უკრძნებელი სენთანა დაეიდებულა, ამერიკის ქალაქ ბალტიმორის სამხედრო პოლიციის ქვედანყოფაში ჩარიცხა.

ეს სიმსენით დაეიდებული ბიჭუნას უბირეკლეს ოცნება იყო და გულისხმობი დამბანების კეთილი ნებით კალიფს ნატურა აუსრულდა.

საზარელი დიანონა — რბილი ქსოვილის კბო კალიფს 2011 წელს დაუსვეს. ბიჭის მგობარეობაზე, რომელსაც დაეიდებამ ფეხი და ფილტვი დაუხიანა, დაღვინთად ვერე ქიბითორაბია, ვერე დასხეუბა და ოპერაცია აისახა. შვილის სიცოცხლის გადარჩენისთვის ვეულა ძალისხმევის შემდეგ კი დედამ გადარეგებრა, მკურნალობა შეწყვიტა და სიცოცხლის უკანასკნელი დღეები კალიფს „წორმდღური ცხოვრებით“ გაეტარებინა.

დედის თქმით, არმიის უსახდლო სიყვარულით გამსქეპული მახი კეთილი დღეუბად იმანე ოცნებობდა, რომ ჯარისკაცი გამხდარიყო.

და მართლაც, სამზაოდ, კალიფის სახლის წინ გამართულ ცერემონიაზე, რომელსაც სამხედროები, ოჯახის წევრები და რეპორტორები ესწრებოდნენ, ბიჭუნამ თავის ქვეყნას ეთვრებდა შტაფიკა და ნამდვილი ჯარისკაცი გახდა.

100-გიგაბაიტიანი უსაფო ინგერანგი — ფუფუნება გხოლოდ სამხედროებისთვის

თუდაცეით სვეროში პერსპექტიული კვლევების საეკეტო DARPA-ში მონაცევა უსაფერი გზით გადაცემის სამუქალებათა შექმნის მუქედა. დამკვეთი — ამერიკელი სამხედროები მიიჩნევენ, რომ არსებელი უსაფერი კეუმარის სტანდარტები მათ მოთხუნებს ვერ პასუხობს.

ახალმა ტექნოლოგიამ ერთმანეთსიან დაახლოებით 200 კმ-ით დამორებულ თეითმფრინავებს შორის დამფერული ინფორმაციის გადაცემა წამში 100 გიგაბაიტზე მეტი სინქრონი უნდა უზრუნველვოს იმედროულად, სახმელეთი ობექ-

ტიდან თეითმფრინავებთან კეუმარი დაახლოებით 96 კმ-ზე დამჭარდება და თან, მასზე ამინდის ცეკალებადობა არ იმოქმედებს.

ამ დროისთვის ამერიკელი სამხედროები დაცულ უსაფერი პროტოკოლ TCDS-ს იყენებენ, რომლის მონაცევათა გადაცემის სინქრონი წამში 250 მეგაბაიტია.

DARPA-ში კი აცხადებენ, რომ ახალ ტექნოლოგიას მხოლოდ სამხედრო მიზნებისთვის მუქმნან, თუცა, ეს სულაც არ გამორიცხავს იმას, რომ ერთ დღეს 100-გიგაბაიტეანი უსაფერი კეუმარი სამოქალაქო ცხოვრებაშიც შეადგენვს.

მინიუმ 1 001 დოლარი „ავღანელებისთვის“ ...

2013 წლიდან ავღანეთში ქართული სამხედრო კონვინციონის ყვალაზე დაგალი ჩინის სამხედრო ხელუანი ათას დოლარს გადააჭარბებს

ახალ 2013 წელს კარგ საახალწლო საჩუქარი მიიღო ავღანეთში ISAF-ის ოპერაციაში მონაწილე საქართველოს სამხედრო კონტინენტის პირადმა შემადგენლობამ — მათი მკვლევების ანაზღაურება დედამიწის ამ ყველაზე სამომ წერტილში მნიშვნელოვნად გაიზარდა.

რამდენიც უნდა ილაპარაკონ, ავღანეთში საქართველოს შეიარაღებული ძალების სამხედრო მოსამსახურეების თვითონ ყოფნა მხოლოდ ძალიან პატრიოტული მოტივაციითაა განპირობებული, მათთვის არანაკლებ მნიშვნელოვანი მაინც ანაზღაურებაა, რაც სრულიად ბუნებრივია, რადგან ისინი ავღანეთის მიწაზე ფეხდგომიდან დღე საერთოხის ქვეშ იმყოფებიან.

ამიტომაც ლოგიკურია, თუცი სახელმწიფო იფიქრებდა ავღანეთში ქართული სამხედრო კონტინენტის პირადი შემადგენლობის მატერიალუ-

რი უზრუნველყოფის გაუმჯობესებაზე. თუმცა, როგორც აღმოჩნდა ბოლო სამი წლის განმავლობაში, 2009 წლის შემოდგომიდან, მას შემდეგ, რაც ავღანეთში ISAF-ის შემადგენლობაში პირველი ქართული სამხედრო დანაყოფი გაიგზავნა, ხელფასი არაეის გაუზრდია. მხოლოდ ერთხელ, 2011 წელს გამოიყო მათთვის პრემია, ერთ სამხედროზე სამუალოდ 365 ლარი, მაშინ როდესაც იმავე სამ წელსაღმდში თვდაციის სამინისტროსა და გაერთიანებული შტაბის შტაბილმინოსნესმა ფულადი პრემიის სახით 41 მლნ 164 ათასი ლარი მიიღეს, — აცხადებენ თვდაციის სამინისტროში.

თვდაციის სამინისტროს ახალი ზღმძღვანელობის გადაწყვეტილებით 2013 წლიდან ავღანეთში ISAF-ის ოპერაციაში მონაწილე ქართული სამხედრო კონტინენტის ყველაზე დაბალი სამხედრო ჩინის — რიცითის ხელფასი 40%-ით მოიმატებს და ის 715-ის ნაც-

ვლად 1.001 აშშ დოლარს მიადებს. კაბრალის ხელფასი 33%-ით მოიმატებს, 780-დან 1.040 დოლარამდე. უმცროსი სერჯანტი 845-ის ნაცვლად 1.079 დოლარს მიადებს, სერჯანტი — 910-ის მაგვრად 1.118-ს, უფროსი სერჯანტი 975-ის ნაცვლად 1.157-ს, მასტერ-სერჯანტი 1.105 ნაცვლად 1.235-ს, მთავარი სერჯანტი 1.170-ის ნაცვლად 1.300 დოლარს. ასევე გაიზარდება ოფიცერთა შემადგენლობის ხელფასიც. ლეიტენანტის 1.274-დან 1.391-მდე, უფროსი ლეიტენანტის 1.300-დან 1.417-მდე, კაპიტნის 1.430-დან 1.547-მდე, მაიორის 1.690-დან 1.781-მდე, ვიცე-პოლკოვნიკის 1.950-დან 2.041-მდე და პოლკოვნიკის 2.210-დან 2.301 დოლარამდე.

ავღანეთში მკვლევების თანხას სამხედრო მოსამსახურეები დაუბეგრავად მიადებენ, ამასთან, მათ ავღანეთში ყოფნის პერიოდში შეუნარჩუნებდათ

ქართველი
მებრძოლებს
სროლაში
ვარჯიშობენ

ის ძირითადი ხელფასი, რომელსაც საქართველოში ლაგებში იღებდნენ. ამ ხელფასის მინიმალური რაოდენობა კაბრელებისთვის 700-800 ლარია (დამოკიდებულია თუ რომელ დანაყოფში მსახურობენ) და ავღანეთში მებრძოლების 6-7-თვიანი პერიოდის განმავლობაში მას ყოველთვიურად აკლდება ის თანხა, რაც კვებაზე განკუთვნილია.

თვდაცვის სამინისტროს მერ სამხედრო მოსამსახურეების ხელფასების ზრდის მანქნებლების გასაჯაროებით კიდევ ერთი კარგი საქმე გაყოფა — ბოლოს და ბოლოს, საზოგადოებამ შეიტყო, რას უხდოდა სახელმწიფო ანტიკორუპციულ ომში გაგზავნილ სამხედროებს.

თვდაცვის სამინისტროს წინა ხელმძღვანელობა რატომღაც ასაიდუმლოებდა ამ ინფორმაციას, თითქოს ეს ყველაზე დიდ სახელმწიფო საიდუმლოებას წარმოადგენდა და მისი გასაჯაროებით ქვეყანა დაიქცეოდა.

სწორედ ამის გამო იყო, რომ საზოგადოებაში ათასნაირი ჭორი დადიოდა, თითქოს ავღანეთში წამსვლელები მილიონებზე ხდებოდნენ, არადა, როგორც ხელაფასი, კაბრელები (რომლებიც ყველაზე მეტი არიან ავღანეთში ქართულ სამხედრო კონტინგენტში) თორმე არა უმეტეს 780 დოლარს იღებდნენ.

ISAF-ის წევრი სხვა ქვეყნების კაბრელები, სერენტები თუ ოფიცრები ბევრად მეტ ხელფასს იღებენ, არადა, ისეთივე ყოველდღიური საფრთხის ქვეშ იმყოფებიან, როგორც ქართველი სამხედროები.

ხელფასებიან დაკავშირებული ინფორმაციის გასაჯაროებით თვდაცვის სამინისტრომ კიდევ ერთ მითს მოუღო ბოლო, რაც მოსახლეობაში ტრიპლუ-

და, — თითქოს ავღანეთში მებრძოლებს თვედ სამხედროებს ზედაფასს იძლეოდა ლები უხდებდნენ!

ამერიკელი მხარე, რა თქმა უნდა, გუქმარება ავღანეთში ISAF-ის ოპერაციამო როტაციის პრინციპით გასაგზავნი ქართველი დანაყოფების წრონასა და მათ გადაგვანა-გადმოფანამო (ასევე კვებაში), თუმცა ქართული სამხედრო კონტინგენტის ხელფასებს, შეარაღებნასა და აღჭურვილობას ქართული მხარე უზრუნველყოფს.

ავღანეთში, ISAF-ის ოპერაციამო თითქმის 1600 სამხედრო მოსამსახურის შინაზე ყოველთვიურად 2 მლნ დოლარამდე ვდება, რასაც უნდა დაემატოს ავღანეთში მებრძოლებთან ხელფასები ლარებში, რაც თავის მხრივ კიდევ ერთ მლნ დოლარამდე ადის.

ავღანეთში ქართული სამხედრო კონტინგენტის ყოფნა საქართველოს სამხედრო ბიუჯეტის დაახლოებით 3 მლნ დოლარამდე, ანუ 5 მლნ ლარამდე დაუჯდება, რაც წელსწინდამო 60 მლნ ლარს მიაღწევს.

P.S. 28 დეკემბერს, ამ სტატიის დწერისას, ვერ კიდევ უცნობი იყო, იმ ქართველი კაბრელების ბედი, რომელიც ავღანეთში 19 დეკემბერს გაუწინარდა, თვდაცვის მინისტრ ირაკლი ალასანიას ვაგე ხაღებით არის დედი აღბათობა, რომ ქართველი კაბრელები ცოცხალია. მისი მტანა-გადარწინის ოპერაციამო მანქნელებისთვის ავღანეთში გაუგზავრნა გაერთიანებული შტაბის უფროსის პირველი მოადგილე ბრიგადის გენერალი ვებტანე კაპანაძე.

„არასწავლი“ იმეღონებს, რომ გაუწინარებული ქართველი კაბრელები ცოცხალია და ადრე თუ გვიან ის სამშობლოში დაბრუნდება.

ირაკლი ალასანიასი

მზადება საპატრულოდ გასვლის წინ

„მეთურების ლაოკილელება შეკვილდა“

როგორ სვლიან ახალ წელს ჩართული სამხედროები შინ და გარეთ

„ამ ახალ წელს სხვა მოტივებით, განწყობითა და შიშობით ვხვდებით, იმიტომ, რომ ხელმძღვანელობის დამოკიდებულება შეიცვალა. ისინი გვიჩვენებენ როგორც ჩართულებს და არა უძირს, უფლებო ადამიანებს. ახლა ვმჩინებთ, რომ ჩვენ მიხედვით თანდათან ვაბიძგებთ ბაზრებთან ან მათთან ან მოქმედებს უფრო „ჯანო-დარ“ ანალოგად. ვიცი, რომ მეთურების დამოკიდებულების დამოკიდებულება რიგობით სამხედროების მიხედვით ერთ თვეში არ შეიცვლება, მაგრამ ღირსებად ჩვენი ჩარევებისთვის სამსახური იმაზე ძნელ იყო, ვიდრე სიმთავრით, ვინაიდან და თოვლიანი დროსა და ბალახში ფორთხვა“, - ამბობს ჩართული სამხედრო, 28 წლის ირაკლი, რომელიც საოცრებამ სამსახურზე მიიღო პატივით ავირახს ნაცვლას.

ჩვენ ვსაუბრობთ რაღაც დროს სამხედრო მოსახლესთან, რათა გავჩვენოთ, როგორ არის ახლა მეთურების მუშაობა და რა როლი ითვლება მათში. ჩვენს მთავარ მიზანს განვიხილავთ, რადგან მათთვის ახალი წელი, რადგან მათთვის ახალი წელი იმისთვისაა, ისა შეიძლება ახალი წლისთვის ახლა მნიშვნელოვანი იყო.

ბაბა, 28 წლის, კონტრაქტორი:
— 31-ე ბატალიონში ვმსახურობ და ცვლავს უკვე თვეში ხდებოდა, ეს ქება მეთურების დამოკიდებულებას, როგორც კონტრაქტორების, ისე წევრებების მიმართ უფრო შერბილენ და ღიად უნდა ვახდენ, რაც მთავარია, ავტობუსი ტონი არ იტანება და არც იმას გვეუბნებიან, რაც მინდა, იმას ვიხმობ. არადა, ჩვენი ნაცვლის მეთურებაში ისევე ის ხალხია,

მაგრამ თურმე შესძლებათ აღმოაჩინონ ისევე არის, უფრო მეტადაც კი, მაგრამ ამას ჩვერის ხატ არა აქვს, ჯარის განაწესებს ვასრულებთ დარღვევისთვის ახლაც ისევეა ჯარისკაცი, იოლიდ უნდა აქვითა და პანდურით კი არა. ადრე სისწავლო წყაროების დროს მიღებული დაზიანებების გამოცდილი გვემინდა, რადგან ამ მიზეზით ბევრი სამხედრო გააჯდეს. ბოლო

წყაროების დასრულების შემდეგ კი სამხედრო ექსპერტის გამოკვლითა, თავს როგორ ვერაზიონდით და ხომ არაფერი გვეუბნება.

ადრე ვინც ავტობუსში არ წავიდოდა, შეიარაღებული ძალებიდან უშვებდნენ, უკეთეს შემთხვევაში, სხვა ქვედანაყოფში გადაადგილდნენ ახლა გამოვიცხადებს, რომ იქ წასვლა ნება-სურვილით იქნება. ეს კარგია, რადგან იქ წასვლისთვის ფიზიკოლოგიურად მზად ყველა არ იყო.

ბაბა, 32 წლის, უფროსი სერჟანტი:

— ახალი წლის დღესასწაულს, ყველა თავისებურად აღნიშნავს, ზოგი სახლში, ოჯახის წევრების გარემოცვაში, ზოგიც რესტორანში, მგობრებთან ან სულაც ქუჩაში, გაანია, ვის როგორი ფანტაზია აქვს და რაც მოაგონია, ჯობს რისი გაქანების საშუალებას აძლევს... მე და ჩემს მგობრებს არჩევანის უფლება სამხედრო კარიერის არჩევის შემდეგ არ გვქონია. ამ და ყველა დღესასწაულს ვხედავთ იქ, სადაც მიწის და მნიშვნელობა არა აქვს, წვიმს, თუ ის თუ ვინაყვს. განსაკუთრებით ზირ-

მომაველი წლიდან ავღანეთში მყოფი ქართველები მომატებულ ზღვასს მიიღებენ

ველი „სამხედრო ახალი წელი“ მახსოვს, იღონე ვერ გაეკამფელი, რომელი წელი იყო. შაშინ ახალწვეულია სერჯანტი ვეფხე. სამხედრო განაწესის მიხედვით, ვიდრე ახალწვეული ფიცს არ დადებს, მისი სახლში გაშვება არ შეიძლება. ახალი წელი რომ დავიბოდა, ზუსტად ვიცი, რომ 114-ე ახალწვეული ოცნებობდა, ახალ წელს ერთი დღით სახლში წასულიყო. ოფიცრებს უკუბარია, ამ 114 კაცს მარტო ვერ მოკვდი და ახალ წელს ველა ერთად შეეხედეთ-შეთქეთ. არაო, მითხრეს, უნდა წვიდეთ და „ქრთამს“ გიტრეფებით და 30-30 ლარი დამითრევს. ვერაფერს ვერცდი, რადგან გვიორგობის დღესასწაულზე მე გამომეუს საჭიფოდ და თაყვანე ნაწილში დარჩნენ.

ახალ წელს მარტო ხომ არ შეეხედებოდი და ნაწილში რამდენიმე განსაკუთრებით მოწყვლილი ახალწვეული დავიბარე. ვიცი, რომ ერთ-ერთი ძალიან კარგად უკრედა გიტარაზე. უკუბარია, შენა საკერო შორს არ გექნება შენახული და გამოაფიქვე. ახალ წელს მარტო ხომ არ შეეხედები-შეთქეთ. ვეფხე, პოსტიდან მოხსნის შემდეგ, ერთ-ერთი ჭკაით დავიღობეთ-შეთქეთ. კარგი ბიჭები იყვნენ და ის ძალიან საათოდა სასამონოდ ვაგატარეო, მაგრამ შემდეგ გვიფიქ. კია ხანს ვერაბანხენ თრემ კონტრაქტორებს, ახალ წელს სერჯანტმა მაგრად გვაჭეფიყო.

ალმძო, 31 წლის:

— სენაკის შორეულ ქვეით ბრიგადაში ვმსახურობ და ახალი წელს შემოს-

ვლას პოსტზე შევხედი. როგორც კი საათის ისარი 12 ჩამოკრა, რამდენიმე წუთის განმავლობაში ისეთი აშმაგი იყო, იმდენ რამე გაუშვეს ცაში და ააფეთქეს, რომ ცა განათდა, ძალიან ციოდა. ვინატრე, ერთი საათით ჩემებთან მაშეყოფა და შერე თინდც ერთი კვირით კარკერში ჩამსენ-შეთქეთ, მაგრამ ეინ გამიშვებდა. ამ დროს ერთადერთი ის გასულდგმულებს, რომ შუნს ოჯახს, სამეცობროსა და სანათესაოს ახსენებარ და ენატრებოდა. ბაზაში დაბრუნებულს შევეკრებოდა ისეთი თბილი მუსიკა დამხვდა, რომ ზუსტად ვიცი, ერთად რომ ვყოფილაფიეთ, მაგ სიტყვებს არასდროს მეტყოდა. შერე დედამაც დამთრევა, ცდილობდა, არ შექმნილა, მაგრამ ხმაზე მიხედი, რომ ნამტრანაღვი იყო. შეე არ შევიწინეო. სამავიკროდ, როცა ჩავდივარ, განსაკუთრებული სიფარულით მხვებოდან და დედამეჩემს ჩემს სამხედრო ფორმასაც კი კოცნის. სისურვსაც აქვს თავისებური ხილვა. თან ჩემს რჩეული ძალიან დიდ პატრეს სცემს ჩემს არჩევანს და ცდილობს, გამამხნევოს... პოსტიდან სამხედრო ბაზაში დაბრუნებულებს ჩვეულებრივი ქართული გარეშო დაგვხვდა, ვეფხემეყო, ცოტა ვილაზნდინდარეო და დევეწვითა ვინაიდან წყენი დღე დილის 8 საათზე იწყება. ისე კი, ბოლო ორი თვის განმავლობაში, მას შემდეგ, რაც ხელისუფლება შეიცვალა, შთაურთობის მხრიდან ჯარისკაცების მიმართ დამოკიდებულება ოდნევე გამოსწორდა.

— რით გამოიხატება?

— თონდაც იმით, რომ ჯარისკაცს

თავიანთი ზუმტრეფი... ჩქერ შეტრეფენ. დისკალიბია არის [შეტრეფი] [სერჯანტ] არ მომწონხარ და ამიტომაც უნდა დაგსავო — აღარ ზებდა. შგონი, მიხვდნენ, რომ ჯარისკაცი მონა არ არის. კონტრაქტის დასრულებამდე წელიწადი და ცხრა თვე დამარც და თუ ასე გაგრძელდა, ალბათ, კიდევ ერთი კონტრაქტს მოეწიერ ზღვს.

სანდრო, 25 წლის:

— ახლახან გამოვიცხადე, რომ ავღანეთში მყოფ სამხედროებს ხელფასებს გვიმატებენ, რამაც ძალიან გაგვახარა. ვეჭვებს ინფორმაცია, რომ უხარისხო ფორმებს ხარისხიანი შეფასებულა და შეიარაღებაცაგ გადახალისებენ... ამერიკელ ჯარისკაცებს ხელ უკუერთაო ასე ცოტა თანხაზე როგორ მუშაობთ მოხალისეები ხართო?.. წინა წლებშიც სამხედრო ნაწილში ვხვდებოდი ახალ წელს, ორიენდ საქართველოში. პირველად ახალ წელს ავღანეთში შარშან შევხედი. ჯერ მთავარ ბაზაში, „ალუზერნიკი“ ჩავიყვანე. მისგან 30 წუთის სიშორე მანძილზეა პილძენდის პროვინცია, სადაც რამდენიმე დღის შემდეგ ვადაგვანაწილეს... ახალ წელს პილძენდის ვადათითრებულ პროვინციაში, ერთმანეთსგათოთი მეტრის დაშორებით დავიღობი დი ძალიან ციოდა. დამე ტემპერატურა მიწებს 10-15 გრადუსამდე 30°C-მა, თბილები 10 საათი, შემდეგ გარეშე ხიარულს ერთიდან, მაგრამ საფრთხე მინც არსებობს. მთავარია, ბაზაში მშვიდობით დავებრუნდეთ ახალი წელი ვიდას ახსოვდა. ერთადერთი იმას ენატრებოდა, საცქერო ვითარება არ შექმნილიყო, თორემ სიშორე ფიქრი, ახლა ჩემი ახლებლები გოქსა და საცვს მითრეფებო, არ შეიძლება. მთავარია ბაზაში მშვიდობით დავებრუნდეთ ახალ წელამდე რამდენიმე თვით ადრე, სოფლებში, ნაღმზე აფიქვითო ერთი ბიჭი დილაყო და რამდენიმე მძიმედ ამავედა. მე ზურგში მქონდა ნამსხვრევი, ათი დღე ქაბულის საგადამოყოფიო ვიწვედი, შემდგომი ერთი თვე კი „ალუზერნიკი“ ვაგატარე. წელსაც აქ მომსწინა შეხვედრამ.

მახსოვს, ერთხელ 30-35 მანძილიდან დავეცნვეს სროლა. ამ დროს საერთოე მეტია. როცასაც საქმე როდულდა და სროლა თე გაგრძელდა (სხვა შემთხვევაში პატრეფიფება 3-4 საათს მიმდინარეობს), ანუ ბეჭნი არიან, და მათი მოკრეფა გაგვეჭივდა, ავიცილას არ უპილოტო თვითმობინავს ვიძახებო და უკანმოხვდეთავ ვებოიან... რამდენჯერმე მათი ხილვის „პედინ-

ერებს“ პირადად შეიონდა. ავღანური კაბა-ხალათი ეცეკო და რამდენიმეს თავიანთი ეროვნული გმირის, მასუდის ქულები ქურბა.

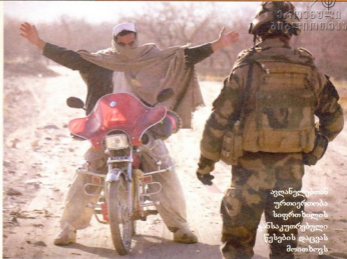
სხვა დროს მშვილობან მოსახლეობასთანაც გვექვს ურთიერთობა, ოღონდ მათთან პირდაპირ მსხველა არ შეიძლება. ჯერ შორიდან კათოდორებით უკმარსენებთ, თავი გაასწორებთ, ანუ ხელებით ვანიშნებთ ტანსაცმელი აქიონ, რაია დიერწმუნდეთა შაჰიდის ქამარი ხომ არ უკეთაია მურე გამოივლადარაკებით ხოლმე... მათი ახალი წელი მარტში დგება. სიმების საკრე რუბაბსა და ხალამურისმაგვარ ტროლაზე უკრავენ და ყველა ცეკავს. უფრო სწორად ბტუნავს. ამ დღეებში ძალიან „მასხმათები“, ანუ სტუმარობიყვარეები არიან, მაგრამ საკმარისა რამე შეგეშალოს და მამინე „ბადალით“, ანუ შურისძიებით აღიუსებან. ეს სატყეები ჩახლესთანავე ვისწევლე ვიციოდა, რომ გამომადგებოდა.

— ბაზაში დაბრუნების შემდეგ თუ გაქვთ დღესასწაულის აღნიშვნის საშუალება?

— კი, უაღკოლო სასმელი გვაქვს, ძირითადად, ლუდი. ბიჭებსაც თქვენს, ერთხელ დაბადლკოლიანი ლეონოც კი ჩამოიტანეს, ოღონდ ძალიან ციკრა. იმ დღეებში განსაკუთრებით გემრიელ კრებსაც გვიზამდებენ, ქართული ხაჭაპურიც კი იყო, თუცა, ყველაზე ძვირფასი საჩუქარი საკრთაფლიდან გამოვხატული ქართული ბაგუშების წერილებია.

აქ სწოლიდან სწოლიად იყისიკა გვეხვევა. უმოკლა თანდათან უკანა პლანზე გადადის. არ მახსოვს, ბოლოს როდის ვიბრე, მაგრამ ყველაზე იყისიხლდანი შვირბისიყისიყის არის რაღაც, რასაც ცრემლებთანავე მაკეუხარ. უმოკლესა და აზრთა გაქვლის უამრავი საშუალება არსებობს, ხშირად ახლოდღის ინტერნეტის საშუალებით ვკონტაქტებით, მაგრამ წერილს ვერისკიკისიყისი სხვა დატკართუა აქვს. პირადად წლებით ამხე დიდი საჩუქარი არ არსებობს.

ასე რომ, როდესაც ბაგუშური ნახატებით გაუორმებული წერილი გავხსნი, პირველად სტრიაქის წაითხების ვიკრებთ, როგორ მომწამე ყელში ბურთა. პატარები გვეწმენენ, რომ ლოცულობენ ჩუჩითის: „მე გამაყობ თქვენით! ყოველ საღამოს, ძილის წინ, საბთელს ვაწებთ, „მამაო ჩვენის“ ვკითხობთ და უფალს ვყვდობთ, მშვიდილოდ დაბრუნდეთ საშობლოში. ჩემი მამიკო სამახსურებრივი მოვალე-

ავღანეთის ურთიერთობა საერთაშორისო შეჯიბრებებში

ობის შესრულებისას დაიღობა და ვიცი, რომ ხანამ მე და ჩემი თანატოლები გავიზრდებით, საკრთაფლის თქვენ უნდა გავუერთბოდდეთ თქვენ ხატარა საკრთაფლის დიდი გმირები ბარო და ძალიან მიყვარხართ! დიდი რომ ვიყო, ახლა თქვენთან ვროდ ვიქნებოდი“, — გვეწერდა 11 წლის ბიჭუნა. ბართა იმდენჯერ წავიკითხე, რომ შეპირად ვიცი. ამ წერილის წაითხის შემდეგ, შხად ვიყავით, პილმუნდის პროვინციის დანაღმულ მასჩხე კიდევ რამდენიმე კოლომეტრა გავჯვლეო. როდესაც ეს წერილი ბრიტანულ ვერისკიკის ვუთარგმნე, მისთვის გავუკვარად ნაწერს კარგა ხანს უყურა, შემდეგ ქაღალდი იოთხად გადაკედა და გულისხმიანობა ჩაიღო. რემგან განსხვავებით ვმოციას გამობატრებს არ მორბადებია და იტრია.

თინათინი, 24 წლის:

— უკვე მთავრე წელია ახალ წელსა და შობას ქუთაისის სახელონი ნაწილში ვხელებთ. ვერ ვიტყვი, რომ ბუნდინიკობან აღფრთოვანებული ვიყავი, მაგრამ შეთავრობის წესით თუ არ ჩავთვლით (ეს წინა წლებში), საკმაოდ კარგი დრო გვატარეთ საშვიობრო წრე შეკრებით და კარგად ვიხალისეთ ჩემთან ერთად რომ სხინ ძმა მახსორობდა, რატომღაც ყველა დღესასწაულზე იარაღის გასროლას ნატრობდნენ. — აუ, ახლა რას ვაღატკენინდი და ვუჩახხახებდიო. არადა, სასროლეითიან ხელ რამდენიმე დღის დაბრუნებულ ვიყავით.

ერთხელ პირველ ანგრას, მე და ის სხინი მძებე ქალაქში გამოვდიოთ, კვი-

რა დღე უწევდა და ხალამომე თავისუფელი ვიყავით უფრო სწორად, მთავრე დიდადმე, მოყვარია, დილას მოწვიობაზე ვყოფილავითო სამარმრეტო ტაქსით ჩავსხვითი და ერთ-ერთ იაყ კავებსტრ გვექმურეთ სულ ხუთი მგზავრა იყდა, აქედან ერთი მამაკაცი, დანარჩენი ქალები. ჩვენ თავისუფლებით ვტკებობდით და იმ მცირედი თანხის მზნზობრეოდ გახარევის ვგვძას ვადგენდით, რომელიც ვაბით გვეყვარა, 20-25 ლარამე გვექონდა. როცა იმ კაყესთან ჩამოვდიოთ, ის მამაკაცი ჩამოვიდა, ერთ-ერთ სხინს ხელი დაგვლო და უთხრა, დღეს შინ და ბუნი მგობრებთ ჩემი სტუმრები ხართო. ამ სხინმა თავი გათვითა, არა, ბატონო, როგორ გვეკადრებოთ, რატომ უნდა შექნებდით, მაგრამ ქუთაისელი არ ვიყენიოდა. ბოლოს მანჩრ იძალა, ტაქსი გააწერა და სახლში წავიყვინა. თვალის დახამამბაში ვგვმრბოლეს სურფა გავციმდის, გოჭითა საციეთა და სხვა გვერბილი კრებითო როგორც მასხინივლმა გვიოხრა, სამო შეუიღ შეყვდა, სამეფ უცხოეთში ცხვრობდა და ინტერნაციონალური ოჯახები ჰქინდათ შექმნილი. ქრთაფლი მყოფად არე ერის არ ჰყვის და სამშობლომე დღად მოუწევთ გულოლი, ვიოთხრა გულოლყვევტილმა, მე და ჩემი ცოლი შეილომეილეს მხოლოდ ინტერნეტით ვუყვრებითო... თან გადაგვეყენენ. იმ დამეც მაგრად ვიქვიყვლა დიდას ტაქსი გამოვკითხის და იმით გავციმეუს საჩახურში.

ლალა ჰახანბიძე

კათოლიკოს- პატრიარქის ელსაყდრების 35-ე და ლაგაღების 80 წლისთავი

2012 წლის 25 დეკემბერს უწმინდესა და უნეტარესს, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსს, ბიჭინთოსა და ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტს ილია II-ს აღსაყდრებიდან 35 წელი უსრულდება, 2013 წლის 4 იანვარს კი – დაბადებიდან 80 წელი. „არსენალი“ ულოცავს უწმინდესს და მწვერძლიობას უსურვებს ერის სამშელოდ, იმ ჯარისკაცთა იმედად, რომელთათვისაც მხურვალედ ლოცულობს ჩვენი სულიერი მამა.

ერისთვის ნამუშაოდ უნდა იქცეს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის და მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსის, ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტის, უწმინდესისა და უნეტარესის ილია II-ის დამოკიდებულება ჩვენი ჯარისკაცების მიმართ. 2010 წელს მან მრევლს ჯარისთვის ხარკების შეწირვის კუთხეზე მისცა როგორც პატრიარქმა სამების ტაძარში საკვირაო ქადაგებისას განაცხადა, აძლევს ლოცვა-კურთხევას მრევლს, როდესაც მიბრძანდებიან ტაძარში, ჯარს შესაძლებლობის ფარგლებში ხარკი შესწირონ. უწმინდესის თქმით, ეს კიდევ უფრო გააღრმავებს ურთიერთობას და სამოქალაქო საზოგადოებას ჯართან დაახლოებს. ჩვენს ხალხს სჭარბებოდა და დღესაც სჭირდება, კიდევ უფრო მეტად დაუახლოვდეს თავის ჯარისკაცებს. **პატრიარქი ბრძანებს: „გვახლოვდეს, რომ ჯარისკაცები არიან ადამიანები, რომლებიც სამშობლოს გარეშე მტრებისგან იცავენ“**, თამარის ჯარით ლოცვის მათი და კიდევ უფრო დიდი თვალდაუხმობის განაწყობს. ჯარისკაცებს თან მიხედვით მისი ლოცვა-კურთხევა უმძიმეს გზაზე, იქ,

სადე უნდა დაიცვან სამშობლოს ინტერესები. ჯარისკაცებიც გულწრფელად ლოცულობენ, საქართველოს მტანს მომარტვებლებიც კი ავტებს მართლმადიდებლურ სამლოცველოებს და იმ სივარულს აქსოვენ მათში, რომელსაც ხელივრი შვეყმის, როგორც საგზაოს, ისე ატანს განსაცდელში ხაყე სამყაროში.

4 იანვარი — დღე, რომელიც მთელი საქართველოს მართლმადიდებლები-სათვის დიდი სიხარულის დასაბამად იქცა.

1933 წლის 4 იანვარს ჩრდილო კავკასიაში საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ კალისტრატეს წარმომადგენელს, გიორგი ლეღუმსურ-მოილაშვილს მუშაობა შეეძლო შეეძინა. იმავე წელს გიორგის ძმასაც ჯვოლია ეკეთ — რაფიელი. მამის ერთი უცნაური ამბავი მოხდა შილაშვილების ოჯახში: ოთახში თვითნებურად შემოვირინდა და შობიბარის ხარკეკლიან დაჯდა. იმავე დღეს გიორგი მოილაშვილმა თვისი მწიგნობარ სხლის საძირკველში ბარათი ჩაატანა, რომელშიც წერდა, მომავალში საქართველოს ეკლესიას ორკალი ან რაფიელი უწინამძღვრებო.

მაუგის (ელადიკეკაბის) ქართული ეკლესია XX საუკუნის 30-იან წლებშიც კი საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის იურისდიქციაში შედიოდა. ქრისტიანობის დღეს სწორედ ამ ეკლესიაში მონაილეს სამი დღის ჩვილი და მუყე ურკელეს პატერნაკე-მად ორკალი დაატყეს. საქართველოს მომავალი ხელიერი მამა კათოლიკოს-პატრიარქ კირილის ფოფილმა მღვანემა, არქიმანდრიტმა, შემდგომი წილკანის ეპისკოპოსმა ტანაშა და მონაზონმა დედა ზოიდე მონაილეს.

სამი წლის ორკალი შილაშვილი კათოლიკოს-პატრიარქმა კალისტრატემ დალოცა.

გიორგი შილაშვილის შვილები ეკლესიურ გარემოში იზრდებოდნენ. „ყოველ საღამოს, ძილის წინ, მამაჩემი და-მეძებს ნაბრტის წინ დაგვეკეთებოდა და ლოცვებს წაგვიკითხოვდა. ზოგ ლოცვას ჩინეი გვაკითხოვდა. მგალიათად, 90-ე უსაღამოს აუცილებლად რომელიმე ჩვენგანს გვათქმევინებდა, შემდეგ ნაკურთხ წყლის ვაგსხვებდა და, თვითონ კი ლოცვას აგვკითხოვდა და იმით ამბავებდა, რომ ყოველმა წინდაცმა ქართველმა ნაბრტის წინ მუხლს იმდენჯერ მოყრიდა, რამდენი წინდაცმანია გამოხატული და ყოველი მათგანიგან ლოცვა-კურთხევას ით-

მამა ისაკიამ ჩვენი კოლონა პატრულირებაზე გახვლის წინ დალოცა. გზაზე პირველად „სამეი“ ავეიფიქეს, მაგრამ ღვთის წყალობით ვეღვა ცოცხალი გადარჩა. 2008 წლის 20 მაისი. ვრკაი. აღ-კურბი

ხივდა“, — იხსენებდა უწინდესი და უწერტარესი.

ორკალი შილაშვილიმა 1952 წელს დაამთავრა ელადიკეკაბის 22-ე საშუალო სკოლა და სწავლა მოსკოვის სახულიერო სემინარიაში განაგრძო, რომელიც I ხარისხის დაილოცით დაამთავრა და სახულიერო აკადემიაში ჩაირიცხა. დაიწყო დიდი გზა, რომელიც მოთმინებით და რწმინდით ხიყვარულით და ხიყვით უნდა გაეღო.

1957 წელს სახულიერო აკადემიის II კურსის სტუდენტი ორკალი შილაშვილი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, მღვკისხელემ III-ის ლოცვა-კურთხევით ბერად აღიკვეცა და სახელიად წინდა ილია წინასწარმეტყველის პატერნაკე-მად ილია ქვიდა. მალე ხელი დაახსნა იურიადიკანად, 1959 წელს კი — მღვდელ-მონაზონად.

მღვდელ-მონაზონმა ილიამ 1960 წელს დაამთავრა მოსკოვის სახულიერო აკადემია. მას სიხიუეს, გვერტე-ლებინა საიქეხიერი მოღვწეობა, მაგრამ სასულიერო კადრების სიქირის გამო სამშობლოში დაბრუნდა და დაინიშნა ბათუმის საყოფიერო ტიბარში მღვდელმსახურად. ერთგული მღვწეობისათვის 1961 წელს აღიყენეს იღუმენის, შემდეგ კი არქიმანდრიტის ხარისხში, ხოლო 1963 წლის 26 აგვისტოს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, უწინდესმა და უწერტარესმა ვერემ III-მ ხელი დაახსნა შილაშვილის ეპისკოპოსად დაინიშნა კათოლიკოს-პატრიარქის ქი-

რებისკაოსად. 1963 წელს დაინიშნა ახალგაზსხნიად მცხეთის სასულიერო სემინარიის — იმ დროისათვის ერთადერთი სასულიერო სასწავლებლის რექტორად.

1967 წელს ეპისკოპოსი ილია აყნაზეთის ეპარქიაში გადაიყენეს და ორ წელიწადში მატროპოლიტის ხარისხი მაინიქსე. 1977 წლის 9 ნოემბერს უწინდესისა და უწერტარეხის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის დავით V-ის გარდაცვალების შემდეგ, წინდა ხინდის გადაწყვეტილებით დადგინდა პატრიარქის მოსაყენად, ხოლო 1977 წლის 23 დეკემბერს აირჩიეს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქად. იმავე წლის 25 დეკემბერს მოხდა მისი ინტრონიზაცია და პატრიარქის მიეკეთუნა სახელი ილია II.

მუხლანუხრულ შრომაში ჩაყვლულს ერთი წუთით არ დაუკარგვს ის სიწრეყველ და სიადლეუ, რაც ადამიანებთან ურთიერთობაში ბავშვებს ახასიათებთ ეს მამის, როცა მცხეთის მცენიერებზე მუშობდა ელამბაკოს, ხელიყანს — ხელირებებზე, ჯარისკაცის — სამიზნის დაცეზე, უთო-რეს ინტელექტუალურ დაბირინშიც კი მოძებნის გზა და ითოყულს ისე მიმართოს, როცორც მას უკვით ესის. ამიტომაც მისი ბავშვური სიწმინდის ექით ვიყვლით ობრინობა სიბრძნე, სიბრძნე, რომელიც დღესაც უღვას ერს სადარაჯოზე.

ილია ანთახვილი

სხინვალის კოსმოსურ სერათეგს მოსკოვს ისრაელი აწვდიდა?!

2008 წლის აგვისტოს ომის დროს რუსეთის საგარეო დავაობა სხინვალის რეგიონის კოსმოსურ სადაზვერვაო სერათეგს ოპერატიულად შეიძლება პართლას ისრაელისგან იღებდა

21 დეკემბერს რუსულმა გამოცემა *Российская Газета*-მ გამოაქვეყნა სტატია სათაურით „С луны на Землю“, რომელშიც არის ინტერვიუ ცნობილ საბჭოთა და რუს სარაკეტო

ტექნიკის კონსტრუქტორ პერბერტ ვურუმსოვთან.

ასეთი ინტერვიუები რუსულ მას-შუღაში უფელკვირულად ასობით ინტეღდება. თუმცა, ამ კონტრეღულმა

ინტერვიუმ „არსენალის“ ვერადღება შეიღდეღი მახეღის ღამო მიიღერიო.

რუღი კონსტრუქტორი ვურუმსოვი ვერენალისღის ვრო-ვროღი შქეიღიღის ჰასეღად აღეადღებს: „მადღიღიღად, ზეღ-რმა იღის ეი, რომ 2008 წღის ზეღ-დღიანი ომის დროს ზეღნი იღუღღღღღი ვეღეღი ცხინეღლის მღღომაღრობაღ კოსმოსური სერათეღი ისრაელიდან მიღღღღღღ. პრობლეღები იეღი თეღით-მეღრინაღეღიდან საღეღო გადღღღღღის დროსიღე, არ იეღი კოსმოსღიდან დანეღღღღღის საღმღღღღი სისტეღმა. ეღღღღღღის მოღღღღ ჯერ კიდეღ არ შეღიღღღღ, მაღ-რამ ეღ სეღეა“.

ზეღნი სიტეღესიტეღი ვიარეღმეღი რუღი კონსტრუქტორის ნათეღეღი და თეღი ის მართლღეღ შეღსაღეღეღი ხამართღღღღ, ეღ მართლღეღ უღღღღღი სეღინდღღღის დანეღღღღღის მომასწღღღღი შეიღღღღეღი გახღღღღღ სეღართეღღღღ-ისრაელიღის ვროთიღღღღღღი, რაღეღ შეღღღეღეღ პერბერტ ვურუმსოვს.

რუღი კონსტრუქტორი პერბერტ ვურუმსოვი პუღტინის სარაკეტო ტეღნიკას იღინობს

Ofeq-8

EROS-B

ჩვენს დღესში:

2008 წლის აგვისტოს დასაწყისისთვის დედამიწის ელიფსურ ორბიტაზე 450-580 კმ სიმაღლეებზე მოძრაობდა ისრაელის კომპანია IAI-ის დამზადებული კოსმოსური სადაზვერეო თანამგზავრი **Ofeq-8**, რომელიც ორბიტაზე 2008 წლის 21 იანვარს ინდოეთის შრი-რიკოტას კოსმოდრომიდან ინდურმა რაკეტა-მატარებელმა გაიშვინა.

ეს ისრაელის პირველი კოსმოსური სადაზვერეო თანამგზავრი გახლდათ, რომელიც აღჭურვილი იყო X-დიაპაზონში მომუშავე საპირატე რადიოლოკატორით და დღე-ღამის ნებისმიერ დროს შეეძლო მიწაზე გადაულთობებდა სამგანხივებლობის სურათი ერთი მეტრის გარწყვადობის სიზუსტით.

Ofeq-8 დედამიწას 94 წი-ში უვ-

ლიდა და თითო შემოვლის არანაკლებ 40 მაღალი ხარისხის სურათს უღებდა იმ რაიონს, რომელზეც იყო დამიზნებული. სურათებს თანამგზავრი დედამიწაზე წაშში 600 მეგაბაიტი სიჩქარით ვაჭენიდა.

მაღზე დიდი აღბათობაა, რომ რუსეთის სამხედრო დაზვერვას შეიძლება სწორედ ეს, ისრაელის კუთვნილი სადაზვერეო თანამგზავრიც აპარაკებდა ცხინვალის დეტალური კოსმოსური სურათებით.

გარდა **Ofeq-8**-ისა, აგვისტოს ომის დროს დედამიწის ორბიტაზე იმყოფებოდა ისრაელის კიდევ ერთი სადაზვერეო თანამგზავრი **EROS-B**-ც, რომელიც, არც მეტი, არც ნაკლები, რუსეთს კოსმოდრომ „სკაბოდნიდან“ ასევე რუსული რაკეტა-მატარებლით **სტარტ-1**-ით (რომელიც ჩვენი თანამემამულე აღექვსანდრე ნადირაბას ცნო-

ბილი სტრატეგიული **Тополис**-ის სამოქალაქო ვარიანტია) 2006 წლის 25 აპრილს იქნა გაშვებული.

ეს მსუბუქი სადაზვერეო თანამგზავრი (მისი მასა მხოლოდ 290 კგ-ია) კიდევ უფრო მაღალი, 70 სმ-მდე გარწყვითობით იღებს სურათებს და მას მიწაზე წაშში 280 მეგაბაიტის სიჩქარით ვაჭენის.

აღვილი შესაძლებელია, 2008 წლის აგვისტოს ომის დღეებში ცხინვალის თავზე, დაახლოებით 500 კმ სიმაღლეზე სწორედ ამ ორი (**Ofeq-8** და **EROS-B**) ისრაელის კუთვნილი დედამიწის ზელოვნური თანამგზავრიდან გადაღებული მაღალი გარწყვადობის სადაზვერეო სურათებით ისარგებლა საქართველოში შემოქმედებულმა რუსეთის შეიარაღებული ძალებმა გვერდული შტაბის მოვარმა სადაზვერეო სამმართველო — **ГРУ**-მ.

Ofeq-8-ის მიერ კოსმოსიდან ერთ-ერთი აეროდრომისთვის გადაღებული სურათი

აგი მსოფლიოში ცნობილი კონსტრუქტორია და მონაწილეობა აქვს მიღებული ზებუნებრივი ფრონის რაკეტების „აიხნისის“ და „პრაიმის“ შექმნაში, ასევე ატომბატონი კოსმოსური აპარატების „ალაზის“ დაპროექტებაში და კარგად იცის, რასაც ამბობს.

ამასთან, ამ რუს კონსტრუქტორს მალე 90 წელი შეუსრულდება და მისი ბოლო ინტერვიუების ანალიზიდან არცფევა, რომ ის არ უნდა იყოს რუსეთის კოსმოსური პოლიტიკის მკაცრად გაკრიტიკებას.

არსებობს ბევრი არგუმენტი იმისა, რომ ამ შტეკონი, მაგრამ უფრო კიდევ მშენებლად მიაზრონენ რუსი კონსტრუქტორის ნათქვამი 2008 წლის ომზე, სიმართლესთან ძალიან ახლოს დგას.

რა გამოდის?

თუკი 2008 წლის აგვისტოს ომამდე ისრაელის სხვადასხვა ფირმა აქტიურად ქმარებოდა საქართველოს გადაიარაღებასა და თუნდაც უპილოტო სადაზვერუო თვითმფრინავებით ქართული არმიის აღჭურვაში, უშუალოდ ომის დღეებში საქართველოს ინტერესების წინააღმდეგ რუსეთის სამხედრო დაზვერვას ცხინვალისა და მისი შემო-

გარენის კოსმოსურ სადაზვერუო სერაფის ოპერატიულად აწვდიდა?

რუსმა კონსტრუქტორმა ეს საიდუმლო ინფორმაცია იმითომ გაასაჯაროა, რომ თანამშემსოფლებიოთის დაზვერვის ტექნიკური საშუალებები, თუმცა, ამ ინფორმაციით მან ჩვენთვის ძალზე მტკონწეული საკითხი გააღრმავა, მით უმეტეს, რომ ერთხელ საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა გააკეთა მინიშნება, ისრაელისგან ნაყიდი უპილოტო სადაზვერუო თვითმფრინავების ფრენის მართვის კოდები მოსკოვს სწორედ ისრაელიდან მიწოდებს, რამაც გააადვილა ამ უპილოტოების სამოვდებო.

ჩვენ არ გვსურს დეფიჯურით რუსი კონსტრუქტორის მტკიცება, მაგრამ თუკი ასეთ ცნობებს ისრაელის რომელიმე კრძო კომპანია მანინ აწვდიდა რუსეთის სამხედრო დაზვერვას, მაშინ საქართველოში როკის გვირაბიდან შუპოჭრილი რუსეთის სამხედრო დაჯგუფების სარდლობის ოპერატიულად ეკონდინებოდა ქართული არმიის დანაყოფების გადაადგილება, რადგან

კოსმოსიდან თანამედროვე რადიოელექტრონული და რაკეტული კონსტრუქტორთი აღჭურვილ სადაზვერუო კოსმოსურ აპარატებს ტანების გარეკაც თავისუფლად შეუძლიათ.

ისე, ვერაფერი გასამართლებელი საბუთი უფრო იქნება, თუკი რუსეთის სამხედრო დაზვერვასთან ისრაელის სამხელმწიფო კი არა, არამედ რომელიმე კრძო კომპანია თუ თანამშრომლობდა, რადგან ოფიციალური თვლავივი მკაცრად აკონტროლებს კრძოს სექტორს და თუკი ხელს არ აძლევს, არავითარ შემთხვევაში არ დაუშვებს ასეთ შემთხვევას.

იმის იდეი, რომ ისრაელის მხარე უარყოფს ან მით უმეტეს, დაადასტურებს ცნობილი რუსი კონსტრუქტორის პერპეტუელ ფერმეოვის განცხადებას, ნამდვილად არ არის. ჩვენ მხოლოდ ისლა დაგვეჩვენა, ემპირიულით — 2008 წლის აგვისტოს ომში, როდესაც საქართველოს ფონა-არეოფინის ბედი წყდებოდა, ჩვენი უწყველი შგობრების სამშობლოდან — ისრაელიდან ვიდაც-ვიდაცივი ჩვენსვე მონინააღმდეგის ვარებს ქმარებოდნენ?!

ირაკლი ალადაგვიძი

კოსმოსიდან ასე მოიანს რუსული მე-4 საოკეაციო ბაზის სამხედრო ტექნიკა ცხინვალის წრ ნაწილში

„ჯაშუშთა საქმეებს“ კვლადაკვალ

საშუალო დაღდა და საქართველოს პარლამენტმა 77 ხმით 14-ის წინააღმდეგ, როგორც იქნა, მიიღო დადგენილება „პოლიტიკური ნიშნით დაპატიმრებულ და პოლიტიკური ნიშნით დევნილ პირთა თაობაზე“.

საკანონმდებლო ორგანომ 190 პირს პოლიტპატიმრის, ხოლო 25-ს კი პოლიტდევნილის სტატუსი მიანიჭა.

სტატუსმინიჭებული პირები პატიმრობიდან პოლიტიკური აწინასწამებით უახლოეს მომავალში გათავისუფლდებიან.

პარლამენტის გადაწყვეტილებას მხარეები განსხვავებულად აფასებენ. — უწავლესობა მიიჩნევს, რომ „საქართველოს დიდი საცეხელი ჩამორეცხეს“. „ნაციონალური“ ოპოზიცია კი აცხადებს, რომ „სა სასარგებოდა და დღევანდელ პუბლიცისტულ შუიუიული პოლიტიკური შუინისძებანა“. ისინი მიიჩნევენ, რომ თერმე ამის შუიუიული ქვეყნის იმიჯს ზიანი მიაღებან, რადგან ჩვენი უცხოელი მეგობრები იყიქრებენ, საქართველოს რადგანი პოლიტპატიმარი ჰყოლიან.

ყოფილი ხელისუფლების წარმომადგენლები განსაკუთრებით აპროტესტებენ სამშობლოს დღაღატისა და ჯაშუშობის ბრალდებით გასამართლებულ პირთა პოლიტპატიმართა საიამი შუიუიებას.

„ნაციონალებისთვის“ ჯაშუშობის აღმორჩანა ქვეყნის გარეთ და შიგნით პირის უმსახურებოდა და გასულ ჰეროიდში განსაკუთრებული რეზონანსი „ჯაშუშობა“ სახელმწიფო კონცელარია-

ში“, ოქრაცია „ენცერმა“ და აფორტოგრაფების საქმე“ გამოიწვია.

დღეს საუბარი გვექნება „ნაციონალების“ რეჟიმის ერთ-ერთ პირველ „ჯაშუშურ საქმეზე“, რომლის შიგარე გმირი სწორედ მაშინდელი უკანონობის შემქმნელებისა და დღევანდელი „ოპოზიციონერების“ მსხვერპლი იყო. ეს საქმე „ნაციონალების“ უკანონო მოქმედებების ნამუშაღ შეიძლება ჩაითვალოს.

სიმონ კილაძის საქმე

„დემოკრატიის შექმნად“ წოდებულ ქვეყანას უცხო სექსამსახურების აგენტების გამოვლენის მზრევეც მჭინავე პოზიციები უნდა ჰქონოდა და უცხოელ მეგობრებთან თავი მოქონებინა.

ისე „გარდების რეჟიმის“ შემდეგ, ცოტა არ იყოს, დაგვიანდა ჯაშუშის გამოვლენა — წელსინდ-ნახეგარი გეიფი და „ნაციონალების“ რეჟიმს ამ მზრეუ საამაჟო არაფერი ჰქონია. თუმცა, ჩვენმა „ოზიანდა სექსამსახურებმა“ მინიე „გეიკაცეს“ და რომელიღაც უცხო ქვეყნის (კურონობა, მაგრამ ქვეყანა, რომლის სახარგებლოდც ეს „აგენტ“ მუშაობდა, დღესაც დაუდგენელია) ჯაშუშობა გამოავლენეს, თანაც ხად, პრეზიდენტის კანცელარიაში და უფრო შეტიც, ამის დემინისტრაციაში.

2006 წლის 28 მარტს ჯაშუშობის ბრალდებით საქართველოს პრეზიდენტის აღმინისტრაციის მასშედიასა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურის შიგარე მრწველ-კონსულტანტი სიმონ კილაძე დააკვეს.

იმ დღეს მოვლენები უსწრაფესად ვითარდებოდა. ზორცატიაში ოფიციალური ეიხითი გამგზავრებამდც პრეზიდენტი სააკაშვილი უწრნალისტებს შეტედა და უმოციურად ისაუბრან, როგორც ჯაშუშობასა და სამშობლოს დღაღატში ბრალდებულის, ასევე საზოგადოდ, საქართველოში მომრავლებული სხვა ქვეყნების სექსამსახურების აგენტურის შესახებ.

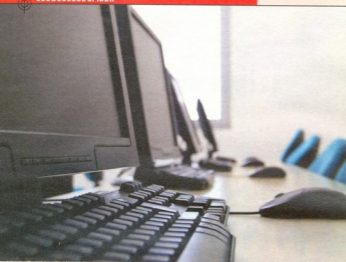
ეს პირველი შემთხვევა იყო, როდესაც ქვეყნის პირველი პირი ჯაშუშობის აღსებობას ოფიციალურად აღიარებდა.

სიმონ კილაძის ოჯახისთვის კი პრეზიდენტის განცხადება განაჩინოვით გაისისა.

მაშინ პრეზიდენტმა ამგვარი კომენტარი გააცოთ: „საქართველოს კონრდამზერვის სამსახურს აქვს მღლიან შნიშენულიანი მტკიცებულებები, რომლებიც უკუამრდებან საქართველოს წინააღმდეგ ამ კონკრეტული პირების საქმიანობას.“

საქართველოში არასდღეს დამოუკიდებლობის შუიუიე, ამ ბრალდებით სახელმწიფო უწყებებში არაჟან დაუკუფებათ ეს ჰეროიდი დამთავრდა. ემშიობ, რომ ეს არის ბოლო აღმბიანი, ეინც სახელმწიფო ორგანობებში (იმ ინფორმაციათი, რომელიც მე მაქვს) ანალოგიური საქმიანობით შეიძლება აღმინდეს დაკვეებული“.

დაგვიანბნებით რომ ქვეყნის პირველი პირის გამოსულა მართლაც განჩინების გამოტანას ჰგვად, ვიდრე

ბრალდება სიმონ კილაძე „ალიანა“, რომ ვაშუშობა 2004 წლის მაისში ელექტრონულ მისამართზე მიღებული წერილის საფუძველზე დაიწყო

იურიდიული განათლების მქონე პირების მოზიძიდვად უდანაშაულობის პრეზუმეციის მოთხოვნების გათვალისწინებით გაკეთებულ განცხადებას.

არაეისთვისაა დასაძალი, რომ პრეზიდენტის ამგვარი ბრალდება, როგორც წესი, ხელქვეითებისთვის პირდაპირ ბრძანებად გაისმის.

სასამართლო პროცესი, რომელზეც ვაშუშობის ბრალდება უნდა დამტკიცებულიყო, იმდენად კულდურულად და სწრაფად ჩატარდა, თითქოსდა კაცის სიგარეტის ჭურღობას ედგებოდნენ.

პროცესზე არც მისმინების წარმომადგენლები დაუშვეს, თვით ბრალდებული კი ფსიქოლოგიური ზეწოლის შუბღვე თელღებული იყო, აღიარებითი ჩვენება მიეცა.

2006 წლის აპრილის დასაწყისში სამსობლოს ღალატსა და ვაშუშობაში ბრალდებულმა სიმონ კილაძემ „ალიანა“, რომ 2004 წლის მაისში ელექტრონულ მისამართზე მიღებული წერილის საფუძველზე დაიწყო ვაშუშობა.

გადაბირების ეს მეთოდი ძალზე კურიოზულია და სექსამსახურების პრაქტიკაში არ არსებობს შემოხვევა, რომ ავტრტი ისე გადაებირებინათ და ფულიც ისე გადაებინათ, რომ მისგან თანამშრომლობის შუარი გარანტიები (თუნდაც ხელწერილის სახით) არ მიღლიათ.

სიმონ კილაძე საპროცესო გარეგების საფუძველზე ერთ წელიწადში

გათვისებულდა, თუმცა კონტრდაზვერვის მეთაურობის ქვეშ დარჩა.

ამ საქმის ჩვენთვის ხელისაწყოლომი დეტალების გაკრების შემდეგ შეიღღება დეკლარაცია.

კილაძეს არ ჰქონდა შუტება და დამკვეება „საიდუმლო“ ან „სწრულიად საიდუმლო“ გრიფიან დოკუმენტებთან, რაც ნამდღილად დაინტერესებდა სხვა ქვეყნის სექსამსახურს.

რაც შუტება მისი დაკვეების დროს დასახელებულ „სტრატეგიულ ინფორმაციას“ – პრეზიდენტის და მისი გარემოცვის უნადღეს პოლიტიკურ თანადგებობის პირთა, ასევე სამთავრობო

დღეღვაციების ვიზიტების ამგვარებზე განსახიღველი უნდა იქნეს, და მიღებული გადაწყვეტილებების შესახებ და ა.შ. ამგვარი სახის ინფორმაცია, როგორც წესი, ორი ქვეყნის დამლომატების შიერ წინასწარ თანხმდება და თღვისთავად საიდუმლოს არ წარმოადგენს.

რაც შუტება პრეზიდენტის კონფიდენციღურ შუტებდრებს, ეს ინფორმაცია იმდენად საიდუმლოა, რომ საეჭვოა სიმონ კილაძისთვის გამხდარიყო ცნობილო.

ჩვენს ქვეყანაში არსებული ვითარებისა და პრობლემების ამსახველო მასალა კი საქართველოში ძალზე აღვიღლად მოსაპოვებელი ინფორმაციაა და მხოლოდ სულელი გადაიხდის ფული იმაში, რაც პრეზისა და ტელღვიზიის საშუღლებით შუეღლია შუეტვოს.

გამობების შიერ ოფიციაღღურად გაკხაღველი მაწინააღღმდღვის ოპერატოულ-ავტოტრული შუეღობის კონტრტული ფორმები – გადაბირება ინტერნეტით ბანკის საშუღლებით ავტრტისთვის ფულის გადაბირება (?), ასევე კილაძის შიერ ინფორმაციის გადაკემის შუიოღები და ზრზრები, არაფეექტაბიობის გამო, სწრისოზული სექსამსახურები არ იყენებენ.

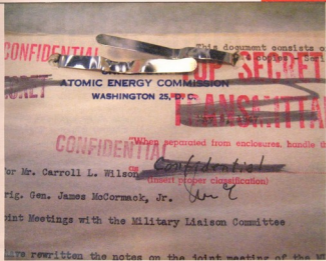
საიდუმლო ინფორმაციის მოსაპოველად კილაძეს თანამხრახველები უნდა ჰყოღდა, რაზეც მისი დაკვეების დღეს, 2006 წლის 28 მარტს პრეზიდენტმა განაცხადა და დაგვიბრდნენ, რომ გამოიბება იმსახე დაადგენდა, კილაძეს ვისთან ჰქონდა კონტაქტები. თუმცა, ამ ბრალღლებით არავინ დაკვებიათ...

სასამართლო პროცესზე არ წარმოუღღენიათ აუღიო-ვიღღეოზანშეკრები,

talizi
თმის გაღანაგანის თანგარი

გამკვეების 27. ბღღ: 2141515
www.talizi.ge

„საიდუმლო“ ან „სრულიად საიდუმლო“ გრიფიანი დოკუმენტების მპობეობები უცხო ქვეყნების სპეცსამსახურები დაინტერესებულნი არიან

რომელიც კანკელარიაში ჩინოფიციის მხრიდან უცხო ქვეყნის სპეცსამსახურის თანამშრომელთან კონტაქტისა და მისთვის საიდუმლო ინფორმაციის გადაცემის ფაქტს დადასტურებდა.

რაც შეეხება კილადის მერ ვლექტრონიკი ფოსტით ინფორმაციის მისწოდებას, ნებისმიერ პირიწიებას, რომელიც ვლექტრონიკი ფოსტით პირად მამწერას ახორციელებს, წერილის ტექსტი ისე შეიძლება შეუცვალო, როგორც გაიგებარდება და თუ გსურს, ბინ ლაფანადი აქცეფ და ტერაქტების ჩატარების „კონტრეტუ“ გეგმებს ჩაუწერა.

ამას ახკ საფოსტო კონვერტის ფარული გახსნა და არც კალაგრაფიის მამწეფეგებაზე თავის მტკრეფა არ სჭირდება.

კილადის დამამწეფ ცნობა ორად ორია მტკიცებულების საფუძველზე მოხდა: ერთი მხის „აღიარებით“ ჩვენება იყო, ხოლო მეორე მტკიცებულება კი კილადის კომპიუტერიდან ამოღებული პირადი მომწერის შეცვლილი ვლექტრონიკი ფერსია გახლდათ.

ისე საინტერესოა, თუ კანკელარიაში მუშაობის პერიოდში კილადიზე არსებობდა საფუძელიანი გეგმა, რატომ დაიკავებს ის მამწეფამიწი 2006 წლის მარტის ბოლოს და არა 2004-2005 წლებში? ან რატომ მაცეს დაწამულებუბორე მოქმეფების გავრცელების საშუალება?

მამწეფე განწდა კითხვა: ხომ არ ხლბობდა ამ ხენსაციით 2006 წლის გა-

ზაფხულზე მამწეფარ რამე სხვა, ხელსეფულებიხისუის ხაზინა პოლიტიკური პროცესების, გაფაფრა?

ამის დასადაგნად საქმარისია გადაფეფლით იმ პერიოდის საქართველოს პოლიტიკური ცხიერების ქრონიკას, რა იყო ვლექტრუ აქტუალური თემატიკა? მხოლოდ ორ უმინმწეფლიგნეს ფაქტს შეეფებით, რომლებმაც კარდების რეფილეიის“ შემდეგ ქვეყნამი ვლექტრუ დიდი პოლიტიკური დამაბულის გამოიწვია. „ჯამშუბის“ დაკეფე-მამეფ ზუსტად ორი თვით ადრე, 2006 წლის 28 ანარას, ხანდრო გირგვლიანის მკვლელობა მოხდა.

იმეფ წლის მარტის დასაწყისში სპარდამწეფრ ოპოზიციამ („ქმმარეფენე ოპოზიციამ“) ამ საქმის გამოძიების საკითხი ძალზე მწეფეფ დასვა. ამას კი 16-17 მარტს ფართომასშტაბიანი სპაროტესტო აქციები მოჰყვა. საქართველოს საზოგადოება ვლექტრუ დამწამაიის დასჯას მოითხოვდა.

სიმონ კილადის დაკეფების წინა დღეს, 2006 წლის 27 მარტს, საქართველოს უახლეს ისტორიაში სპარტიმართა ვლექტრუ მასშტაბიანი ამბოხება მოხდა.

თბილისის მე-5 ორთაქალის საფრობოლეში გამთინაისას დაწყებული არეულობა მსხვერპლით დასრულდა - იფუნწ დაღლებუბები და დაჭრობები. ეს ფაქტი უმწეფეფსი პოლიტიკური დაძაბულობის მამწეფი გახდა. „ციხის ბუნტის“ გამომწეფე რეალური მიწე-

ზები და შედეგები დღესაც ბერეფუფლი მოცილია.

წენი ამბობს, ხწონდ ეს ორი მოფელწა გახდა „ჯამშუბის გამოამქარავების“ ოპერაციის დაწყების მამწეფი.

რა მტკიცებულებებას ან რა ვარე მოფებმა აძილა კილადე, რომ ჯამშუბის უმწეფესი დამამწეფი ვლიარე ბინა? ის აღიარებითი ჩვენების მაცემის დროს სატელეფონით ვერანზე საქმოდ შეტეფენულობა და ადღეფუბობა ჩანდა. სახეზე დიდი ნერვულობა ტელიობოდა და მხის მამწეფები შექმნიკური იყო.

ფაქტია, რომ კილადიზე ფსიქოლოგიური ზემოქმედების გარდა, მხის აღიარებითი ჩვენების მოპოვების სხვა გზა, სპეცსამსახურების არა განწდათ ამ დროს ზემოქმედების ვლექტრუ ნაციდო ზერბი ოჯახის წვერების ჯანმრთელობის, მცირეწლიანი შეფლების მომეფლისა და ა.შ. „შემოხვეფიის“ ხეწეება.

რომელი მშობელი გაუძლებს ამას? ანე იყო სიმონ კილადის „აღიარებითი“ ჩვენების დროსაც, რაც ბატონმა ხომინდა ხელ ახლავას საჯაროდ თვადაც დაადისტურა.

კილადის დაკეფებას „ნაციონალური“ რეჟიმის დიდი ამარაჩეფიება“ მოჰყვა და მერე და მერე კი იმრავლა „აქციების“ დაკეფებამ.

„ახსენაღის“ შემდეგ ნომერში მკითხვლის განმარტებულ „სპეციკოპირაცია“ „ქვეწერის“ შესახებ მოუფეფობობა.

ამისმ კალაგრაფიი
ქვეწერტი ერწონული უსაფრთხოების საკითხებში, უმინმწეფების გადამწეფარი პოლკოფნიკი

(გავრტეფლება შემდეგ ნომერში)

„ჯამშუბო მინა“ სახელმწიფო სტრუქტურებში ერთგვარ სენად ჩამოფეფილბოდა

კავსიური მოვლენები

საქართველო
საგარეო ურთიერთობების
სამსახური

აზერბაიჯანის პრეზიდენტი ყრბაილოვი თვითმართვითი მრეწველობის ნიმუშებს ეცნობა

აზერბაიჯანი

● ქვეყნის თვითმართვითი მრეწველობის მინისტრ აიურ ჯამალოვის თქმით, აზერბაიჯანელმა სპეციალისტებმა BRDM-2-ის ბაზაზე შექმნეს ახალი საბრძოლო მანქანა, რომელიც შეიარაღებულია 23 მმ-იანი ქვეშთით, 7,62 მმ-იანი ორი ტრევიამფრეციით, უკმბარსატყორცი AG-17-ით, კეპლის დასაფრთხილებელი მრეწობითობითა და სადაზღვრეო აპარატურით ვარდა ამისა, მუხბეტი გამწე MT 15-ის საფუძველზე დამზადებულია მობილური 57 მმ-იანი 15-ლულიანი ზალატური ცეცხლის რეაქტიული სისტემა.

● შარშან აზერბაიჯანმა რამდენიმე სახის ცეცხლსასრული იარაღის წარმოება აითვისა. მათ შორისაა NATO-ს სტანდარტის 7,62 მმ-იანი სნაიპერული შაშხანა 10-ვანიანი მუდით Ibl-guzag-ი, მოდერნიზებული 14,5 მმ-იანი სნაიპერული შაშხანა Istiglal-ი (წონა 35-დან 28 კგ-მდე შემცირდა) და სხვ გრძელდება მუშაობა 23 მმ-იანი სნაიპერული შაშხანის პროექტზე.

● 2012 წელს აზერბაიჯანელმა ინჟინრებმა საშაულო წარმოების 60 მმ-იანი ნალმსატყორცის სროლის სიძირის 1600-დან 4000 მ-მდე, ზოლო 82 მმ-ის კი — 2500-დან 5000 მ-მდე ვარდა შექმნეს.

● საძირი პირობებში ბრძოლისთვის აზერბაიჯანში შექმნილია ერთ, ორ და სამლულიანი საცეცხლე რეაქტიული სისტემები.

● შეიარაღებული ძალებისა და სხვა სამხედრო ფორმირებათა ოფიცრებისა და პრაპორშნიკებისთვის საცეცხლის საკომპენსაციო თანხა 64-დან (81,5 დოლარი) 128 მანიათმდე (163 დოლარი) მოიმატებს და მისი გაეცმა 2013 წლის იანვრიდან იგეგმება.

● 17 დეკემბერს პრეზიდენტმა ილჰამ ალიევმა მონაწილეობა მიიღო ქალაქ ბაქოს მახლობლად საცდელ-ექსპერიმენტული ქარხნის გახსნაში და პირადად გამოცადა აზერბაიჯანელი სპეციალისტების დამზადებული სპარტრული ავტომობილი Gurza.

● ცნობილი გახდა, რომ დეკემბრის დასაწყისში აზერბაიჯანის სპეცსამსა-

ხურებმა დააკვეს ირანის 6 მოქალაქე, რომლებიც ისრაელის წარმოების უპილტვო საფრთხე აპარატის ხელში ჩაგდებას ცდილობდნენ.

● თვითმართვითი მრეწველობის სამინისტრომ 2012 წელს 22 მლნ მანიათის (დაახლოებით 28 მლნ დოლარი) ექსპორტი განახორციელა და 2013 წელს ამ მაჩვენებლის გაზრდადა მოსალოდნეულია.

სომხეთი

● ქვედანაყოფის შეთაურის სამთეიანი კურსები დაასრულა და 15 დეკემბერს 62-მა ოფიცრმა ასეულის შეთაურის კვალიფიკაცია მიიღო.

● 15 დეკემბერს მმართველი რესპუბლიკური პარტიის ყრილობაზე გამოსულიას ქვეყნის პრეზიდენტმა სერჯ სარჯიანმა ვანაცხადა, რომ სომხეთის შეიარაღებული ძალები მხოლოდ ქინც-გამწევეტი და პასიური თვითმართვითი არ იქნება დაკეცული, რადგან მას მობილურიობითა და ბრძოლისუნარიანობით შეუძლია უსაფრთხოების ხელშეწყობა როგორც რეგიონში, ასევე მის საზღვრებს გარეთ.

● 17-19 დეკემბერს ქალაქ ერევნის მახლობლად, „არზნის“ აეროდრომზე ჩატარდა პოლიციისა და საპოლიციო ჯარების სამხედრო მოსამსახურეთა სამეთაურო-სამტამო სწავლება, სადაც მასობრივ არეულობათა აღსაკვეთი

სომხეთის საპოლიციო ჯარების სამხედრო მოსამსახურეები ქუჩის გამოსხვლების აღსაკვეთად ემზადებიან

მიმოიღვა

გენლობა მთა არაუ-ხისხი 2500 მ-ზე და.

რუსეთის სამხედრო-საჰაერო ძალების საარბო ავიაციაში საუკეთესოდ 393-ე კორნოსის ავიაბაზა დასახელდა

ღონისძიებები დაიწყო. სწვლებს ხელმძღვანელობდა ქვეყნის პოლიციის უფროსი გენერალ-ლეიტენანტი ვლადიმერ ვასპარაინი.

● 21 დეკემბერს ქვეყნის თავდაცვითი უწყების ხელმძღვანელს სვიან ოვანის პოლიტიკურ შეცინებთან კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი მიენიჭა. დისერტაციის დაცვა ქალაქ ერევანში ეროვნული სტრატეგიული კვლევების ინსტიტუტში შედგა.

● დაწყებულია ქვეყნის საჰაერო თავდაცვის თანამედროვე სისტემათა მოდერნიზაცია და პირველ რიგში ეს გამოდევს C-300-ს შეტება. რუსი და ბელორუსი სპეციალისტების დასკვნის შემდეგ ამ სამუშაოებით ქალაქ რანდანის ქარხანა „პატენი“ დაკავდება, რომელიც საპილოტი პერიოდში სამხედრო რადიოელექტრონიკას აწარმოებდა.

● 2012 წელს რუსეთის სასაზღვრო ორგანოებმა სომხეთის სახელმწიფო საზღვრის დარღვევისთვის 190-ზე მეტი პირი დააკავეს. სასაზღვრო რეჟიმის დარღვევისთვის დაკავებულია 50-ზე მეტი პირი, 2 ათასზე მეტს საზღვრის გადაკვეთისა და დოკუმენტებში სხვადასხვა სახის დარღვევა გამოუვლინდა და 500-ზე მეტს საზღვარზე გადასვლის საშუალება არ მიეცა.

● 102-ე რუსული სამხედრო ბაზის საზენიტო და საზენიტო-სარაკეტო ქვედანაწილების ასზე მეტმა სამხედრო მოსამსახურემ ტექნიკის რამდენიმე ათეული ერთეულის გამოყენებით (მ.შ. იყო БУК М1-2 და С-300В) სწვლებები ჩაატარა, სადაც დამუშავდა

პოზიციების შენიღების, კავშირის სისტემის ორგანიზების, სამთო პირობებში მართვის, ტექნიკის საღაშქრო მგომარეობიდან საბრძოლოში გადაყვანისა და სხვა ამოცანები.

ჩრდილო კავკასია

● დარიალის სამთო პოლიგონზე ორი თვე გაგრძელდა 58-ე არმიის 400-ზე მეტი შტაბის კომპლექსური შეჯამება ტაქტიკურ-სპეციალურ, საცდელზე და სამთო მოზაზებაში. შტაბებს ვეღა დაბრკოლების დაღევა 40 კვანთი სრული უკაბრებით მოუხდათ დასკვნით ერთზე პირადი შემაღ-

● 2012 წლის შედეგებით რუსეთის სამხედრო-საჰაერო ძალების საარბო ავიაციაში საუკეთესოდ 393-ე კორნოსის (კრასნოდარის შტაბი) ავიაბაზა დასახელდა. ბაზა აღჭურვილია Ми-35М, Ми-28Н და Ми-8АМТШ ტიპის შეუღმურენებით მიმდინარე წლისთვის დაგეგმილია მრავალმხრევი დანიშნულების Ка-52 Аллигатор-ებით შეტება.

კონფლიქტის რეპორაჟი

ოკუპირებული აფხაზეთი

● 17 დეკემბერს ნავალოუს პოლიგონზე დაიწყო და თვის ბოლოს დასრულდა საოკუპაციო ჯარების გუდაუთის მე-7 სამხედრო ბაზის ახალწყეულებით დაკომპლექტებული ხელის ტანკსაწინააღმდეგო უმზარსატორენ რПГ-7-ისა და ატომატური უმზარსატორენ АГС-17-ის გათვლების შეტება. ნამდვილ ბროლიანთან მაქსიმალურად მიახლოებულ პირობებში სამხედროებმა 400 მ-დან ტანკებისა და სხვა მსუბუქი ჯავშანტექნიკის განმახადებელ სამიწვებზე საბრძოლო სროლები შეასრულეს.

თვითდაზარალებული ყარააგლი

● 24 დეკემბერს ერთ-ერთ პოზიციანზე ფარაბაღლი ჯარისკაცის ცეხვარი იპყეს. 20 წლის ჯარისკაცი ცხოვლსასრული იარაღით იყო მოკლული.

თხზარ ჩანახიძე

მე-7 საოკუპაციო სამხედრო ბაზის ახალწყეულებმა ხელის ტანკსაწინააღმდეგო უმზარსატორენით სროლაში მომზაზება გაატარეს

კურილი კუნძულები

კურილის კუნძულების რუკა. საზღვრები გამოყოფილია სამხრეთი და ჩრდილოეთი კურილი. მითითებულია წლები, როცა ეს კუნძულები რუსეთმა იაპონიას დაუთმო. აღნიშნულია ასევე 1945 წლის საზღვარიც

რუსულ-იაპონური სივი ოვის მთავარი მიზეზი

იაპონიის კუნძულ სიკოცუდო და რუსეთის კუთვნილ კამშატკის ნახევარკუნძულს შორის მდებარე კურილის კუნძულები, რომელიც სტალინმა 1945 წელს საბოლოოდ წაართვა იაპონიას და საბჭოთა კავშირის საბჭოთაგან გადაეცა, ვასელი საუკუნის 90-იანი წლებიდან მოყოლებული, იაპონიასა და რუსეთს შორის საეგილოდო ქედა ქვეყლა — ტოკიო თვლის, რომ კუნძულები იაპონიის ისტორიული ტერიტორიაა და საბჭოთა კავშირმა იმის დროზე მისი ოკუპაცია მოახდინა. მოსკოვში კი მანჩევნი, რომ კურილი რუსმა ზღვაოსნებმა აღმოაჩინეს და შესაბამისად, ძირითადი რუსული მსწა.

იაპონიის ამჟამად ტერიტორიული პრეტენზია კურილის არქიპელაგის მხოლოდ ოთხი კუნძულის — კუნამირის, იტურუპის, შიკოტანისა და ჰადომის მამართ აქვს.

ხსენებული კუნძულები არქიპელაგის სამხრეთ ნაწილში, ანუ უშუალოდ იაპონიის ტერიტორიულ წყლებთან ახლოს მდებარეობს, — იაპონელები მუტად პრაქტიკული ხალხია და იციან, რომ რუსეთთან წართმეულ მიწას ერთხანად ვერ დაიბრუნებენ, ნახევარ-ბიჭუკი ეს ხეცებით შესაღებელია.

ასეა თუ ისე, იაპონელები დღეს ეველავებს აცოფენ იმისთვის, რომ კურილის კუნძულები დაიბრუნონ.

იაპონურ კუნძულ სიკოცუდოზე ამჟამადღაც ცხოვრობს 100 ათამზე მეტი

მოძრაობენ, ანუ კურილები: ეს ის ხალხია, რომელიც 1945-49 წლებში საბჭოთა კავშირის საოკუპაციო ძალებმა კუნძულებიდან განდევნეს. ისინი, ვინც სიკოცუდოზე გადავიდა არ ისურვა ან ვერ მოასწრო, რუსებმა გაასახლეს ცენტრალურ ციხიბრში, საიდანაც თითქმის ყურბის მოახერხა დაბრუნება.

ამჟამად რუსულ-იაპონურ ურთიერთობაში კურილის კუნძულები ვარკვეულ უხერხულობას ქნის, რამდენადაც ტოკიო ყოველთვის, როცა საშუალება მოეცემა, დელიკატურად ახსენებს ხოლმე მოსკოვს 1945 წელს ოკუპირებულ კუნძულებს.

ფაქტობა ტერიტორია, რომელზეც დღეს იაპონიას აქვს პრეტენზია, 5 ათასამდე კვ.მ-ია, რაც მთლიანად კურილის კუნძულების ერთი მესამედია. თანაც ოთხეუ კუნძული დაუსახლებელია, მაგრამ იაპონელები მაინც თხოვენ, ხოლო რუსები კი არ თხოვენ.

ცოტა რამ ისტორიიდან: რომის მომიჯნავე კურილიზა იაპონელები და რუსები

სიძირითეულ რომ თქვას, კურილის კუნძულები არც რუსული მსწა (ამაში ხელ ავიღო დარწმუნება ყველა) და არც იაპონური — XVIII საუკუნეში დღე იქაც ისევე, როგორც მუხობულ სახალისებზე და კამშატკის სამხრეთით, აინები სახლებდნენ.

ეს ხალხი შორეული აღმოსავლეთის უძველეს მკვიდრი შიამომკლად თიულბა და წარსომობით რასობრივად და სურათებში განსხვავდება იაპონელებთან.

თეთი იაპონიის კუნძულებზე, ხანამ იქ იაპონელები წინაპრები — იამატოს ტომები გამოჩნდებოდნენ, აინები ცხოვრობდნენ, თუმცაღა ეს კუნძულები აინებმა ვერ კიდევ წყნე წლთადრაცხვის დასწავსამა დათამეს და ჩრდილოეთით გადაინაცვლეს.

ამდენად, აინების სამკვიდრო ტერიტორიას შუა საუკუნეებში სახალინი, კამშატკა და კურილის კუნძულები წარმოადგენდა. სახელმწიფოებრიობის ტრადიციამ მათ არ გააჩნდათ და პირველყოფილ თებურ წყობალებში ცხოვრობდნენ.

იაპონელებმა XVI საუკუნეში პირველად დალაშქრეს კუნძული სახალინი, თუმცა, იქ დამკვიდრება ვერ შეძლეს აუტონილად მკაცრი ბუნებრივი პირობების გამო.

სახალინიდან წაიხოვლმა იაპონურმა ხომალდმა „სოიეი მარუ“, რომელზეც იყავი ფუნაკოში სოჟი შიამურობდა, აღმოაჩინა კუნძული კუნამირა, რომელიც იმ დროისათვის დაუსახლებელი კი იყო. მაგრამ აინების ზოგიერთი ტომი იქ მაცელებულებს ასახელებდა.

იაპონელები 1598 წლის 8 მარტს გადვიდნენ კუნძულზე და ის ფუნაკოში სოჟის საგაყველი დამულის შიამად-

გენერალ ნაიფად გამოაცხადეს, მიუხედავად ამისა, მამის კონტულეგ საცხენო რეზლად არც ერთი აბაზონელი არ დაერქნია.

თითქმის 50 წლის შემდეგ, 1646 წელს, შირველი აღმოსავლეთის ზღვისპირა მხარე (მას რუსები დღესაც „პრიპრეთსკი“ ეძახიან), კრილის არქიპელაგის ერთ-ერთი დასახლებულ კუნძულს — შუმსუცის კახაჯი ზღვაოზის, ნიკოლაი კოლობოვის ხომალდი მაადგა.

ანები კოლობოვის და მის შემდგურებს მტრულად დახვდნენ: ნაპირზე გადმოსვლისას ყველანი ტყვედ აიყვანეს.

კოლობოვი ტყვეობაში 4 წელი გაატარა და ორ მგობართან ერთად, როგორც იქნა, შუმსუც გამოქცევა და სახალისის გეგლით ჩინეთში მოხვდა, სადაც რუსულ მართლმადიდებლურ მიხიას შეაფარა თავი და შემდეგ კი რუსეთში დაბრუნდა.

სწორედ კოლობოვის გააცნო რუს იმპერატორს კრილის კუნძულები, ტყვეობის თვალდასრულებს ზღვისპირაში წინა დანერგა, სადაც აღსურდა გრაფლენკა, მჭერეარე ანებებსა და მათ ციყვან კუნძულებს.

ამდე დროს, ხანამ ნიკოლაი კოლობოვი შუმსუცის მაადგებოდა, პოკადოს ერთ-ერთი სამურული კლანის თეკაცმა, ამაკეა კიტისკემ კრიალელი ანების ტოპების დასამორჩილებლად მთელი აბაზონიდან უხმს სამურაგებს და დაფინანსა სამხდრო ექსპედიცია, რომელსაც კუნძულო უნდა დაესწრო.

აბაზონელები კუნძულოზე 1643 წლის 7 თვისს გადასხდნენ, პატარა ვარსიზონაც დატოვეს იქ და გზა გასაგრძობეს.

იმეე წელს კიტისკემ ექსპედიციამ აღმართა კუნძულები იტურუბი და შიკოტანი, მაგრამ იქ ვარსიზონის ნაყენებ ვერ შეძლეს, — ანები მტრულად დახვდნენ მოსულებს და ოსტატურად ნახროლი ციყხლმომადებელი ისრებით ერთი ხომალდი დაუხოანეს.

ამის შემდეგ კიტისკემ უკან გაბრუნების ბრძანება გასცა, თუცა, მისი ხალხი შუმსუციში რამდენჯერმე შეეცადა კრილის კუნძულებზე დამკვიდრების.

ამაკეა კიტისკემ ეს ვერ მოახერხა — ისტორიის წინაშე მისი დამსახურება მხოლოდ ის არის, რომ 1645 წელს, კოლობოვისა არ იყოს, წინაი დანერგა ანებზე.

კიტისკემ წინის გამოქცევის შემდეგ, აბაზონის სამიურარატორო კარმა 1646 წელს დაიქარა პოლანდიელი ზღვაოზისა

მარტენ გერიტსენ დე ფრისი, რომელეც საკეთილო ხომალდით გუგლარია ანების კუნძულებსაც.

დე ფრისის მუხლგურები ციყხლმოსროლი აბაზონი იფერე შეარბადებულს და მჭერეარე ანების შეტყვისა არ უმსიდათ პოლანდიელებმა იტურუბი დაიპყრეს, ნაპირზე აბაზონის იმპერატორის საეკავრეულო ალაში აბაზონის დაღატყვეული ანები კი აბაზონის დედაქალაქ ედოში ჩაიყვანეს.

მარტენ გერიტსენ დე ფრისის მიერ მოამუშაული ცნობების საყვაველზე 1646-47 წლებში აბაზონელებმა შეადგინეს სახლგო რუკა, რომელზეც კრილის თითქმის ყველა დიდი კუნძული იყო აღნიშნული სახელწოდებით „აიასი კუნძული“.

აბაზონის სამიურარატორო კარმა მარტენ გერიტსენ დე ფრისს კიდევ ერთი დიდი ექსპედიციის მწყობრა ხოხოკი, თუცადა ამ უკანასკნელს ადარ გაუბარდა, — მას იმპერატორის ერთ-ერთი სიყვებლიან რომანი ჰქონდა და ეს ამბავი გამეღვანდა.

დე ფრისი ციყხუმი ნასცეს, მაგრამ საყვარლის დახმარებით გაქცევი შეძლეს, ჩინეთში გადასვლაც და იქ კი იმეე რუსულ მიხიას მამკათხა, რომელსაც ერთი-ორი წლით ადრე ნიკოლაი კოლობოვი აფარებდა თვის.

მარტენ გერიტსენ დე ფრისი რუსეთის იმპერატორის კარზე 1650 წელს წარგდა და ზეპირად დახატა რუკა, რომელიც უწინ აბაზონელებს შეადგენინა, მაგრამ მამის რუსთა ურბადლებას კურილის არქაქელაგზე მტრად სხვა მხარეები აღბრძინენ და დე ფრისის რუკა თარიზე შექმდეს.

იმედროულად, ამურისპირელს კახასკა, ვინმე თან მოსციტინისა, საკეთილო ზარეათი საეკავრი ექსპედიცია მომყო კურილისკენ და სხვათა შორის, დო

დი მოგებაც ნახა, — ანებებს იმ კარგად მოიღეს და უამრავი ლომიანების სქელი (ის ოდითგან ხალხის მუღზე მტრად ფხსობდა) ანეკეს.

ამისი მსხვილი კი, როგორც გამოირკვა, ის იყო, რომ მოსციტინის სხაროფერი იყო (რუსული ჰრისტიანული სქეცა) და თვისი რწმინდიან გამომდინარე, დიდ წვერს ატარებდა, ისევე როგორც ანები, ერთი სიტყვით, მოსციტინი ისე აღფრთოვნდა ამ ხალხისა, რომ საყვამებოდ ეახლა რუსეთის იმპერატორ ალექსეი მიხაილოვისა და დიდი ექსპედიციის მწყობრის ნებართვა ხოხოკი, თხოვრა დამკვიფრდა და იმპერატორის ბრძანებით მოსციტინისთვის ხომალდები აიგო.

გახარებული თან მოსციტინი მოსკოვიდან ციმბირში გაბრუნდა, რათა ალექსეი მიხაილოვის ბრძანებისამებრ ხომალდების აგებისთვის მდინარე ამურის სანაპიროზე თავი ქელმოდენენდა, მაგრამ გზად ბამკირებმა მოკლეს.

კურილის კუნძულებზე რუსებს ექსპედიცია პირველად 1697 წელს მომწესდა და არქაქელაგის უდიდესი ნაწილი დაიპყრეს. ექსპედიციის შუაური თან აღლასივი ისე არადადამართვად მოქცევა ანების, რომ ამ უკანასკნელთა ბელადებსა დახმარება იქაინებლის ხოხოკეს. სამურაგებსც თხოვრა შეაწყნარეს და თან აღლასივის კურილის კუნძულებიდან კეთილიც კი ასროდინეს.

ამის შემდეგ რუსეთ-აბაზონის შორის კურილის გამო ლეკალური თეკაცის უმეე წყველებზე მოვიდნენ იქეთთანაც ამოავალი მხის ქვეყნის შეღებები იმეკარად იბრძოდნენ, რომ რუსებსა ირევერ — 1799 წელს და მტრე კი 1875 წელს, კურილის მთელი არქაქელაგი აბაზონის განუყოფელ ნაწილად ცნეს.

სხვათა შორის, 1875 წლის შეთანხმების რუსეთის მხრიდან ხელს ქართველს მტრატანმა მწვევლმა, თავდადი ნიკოლოზ წერეთლიმა მომწერა, მამის რუსეთისა აბაზონის არა მარტო კურილის კუნძულები, არამედ სახალიონის სამხრეთი ნაწილიც დაუთმო.

1875-დან 1945 წლის ეწინაშედ კურილის კუნძულები აბაზონის განუყოფელ ნაწილად ითვლებოდა. მუ-2 მხოლოდ იმის დასრულებამდე ამას საბჭოთა კეთილო აღიარებდა, თუცა, აბაზონის კანბეკუაციის შეგვიამ ოსებ სტალინის

1875 წლის რუსულ-აბაზონური შეთანხმების ხელეული

ააბონელი
სამურავი
კენაშვილი,
1875 წელი

ბრძანებით კურალის კენჭები და სახალისის სამხრეთი სსრკ-ის (გერბოდ, რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის) ნაწილებად იქცა. იმეპინდელი კომუნისტური ქვეყნების გარდა, ოკუპაცია არაუფიქსირებია და მათი მოკავშირეები კურალის კენჭებს ისევ ააბონის ნაწილად განიხილავდნენ.

**კურალის კანკალები
დღეს: რატომ არ თმობს
მათი რუსეთი**

მე-2 მსოფლიო ომის მერე კურალის კენჭების მცირერიცხოვანი მოსახლეობა (ძირითადად, ააბონელ სამხედროთა ოჯახები და თათო-ოროლა აინი) საბჭოთა კავშირის ხელმძღვანელობის გადჩეხვებებით ააბონიში განდევნეს ან ცენტრალურ ციმბირში გაასახლეს.

1949-55 წლებში კურალის კენჭებზე ციმბირულ კანკათა შიამოშვლები, რუსი სამხედროები და ხისხლის სამართლის დანამაშვები დაასახლეს. თავად კენჭები სახალისის ოლქის შემადგენელ ნაწილად გამოაცხადეს, სახელმწიფო დოტაციასაც აიყენეს.

კენჭების მკვიდრ მოსახლეობას — აინებს რაც შეეძება: მათი დიდი ნა-

წილი XVIII-XIX საუკუნეთა მიგრანტებზე ან ბრძოლებში ამწყვდია, ანდა ააბონის კენჭებზე გადასახლდა. 1945 წლისთვის აინების მხოლოდ ერთი ტომი ცხოვრობდა იტურებზე და უკლებლივ უფული მათგანი ააბონის ქვეყნად მდ თელიდა თეს. საბჭოთა არმიამ იტურები მთლიანად გადაჭრა და აინებიც ამოხიჯა, თუცა, როგორც წესი, ველაფერა გასაიდუმლოდა. დღემდე დღემდე იტურებზე არაფერი დასახლებულია.

გაბული საუკუნის 90-იან წლებში, როცა ააბონიამ პირველად წამოიგნა პრეტენზია „ჩრდილოეთის ტერიტორიებზე“ (ასე უწოდებენ ააბონიში კურალის), არქაოლოგებზე 15 ათასზე ოდნავ მეტი კაცი ცხოვრობდა. სხვათა შორის, მათი დიდი ნაწილი კენჭებზე ცხოვრებით ემყოფილი არ იყო, მაგრამ ადგილისკამოცილების შედეგად არ შეუძლო — საბჭოთა ხელისუფლების წარმომადგენლებმა წინასწარ იმხრუნეს, რომ ასე ვიფიციო: კურილულ ახალმოსახლეებს თავის დროზე დააქრანეს, რომ მატრიცზე ან სახალისზე გადასახლებას არც შეეძლებოდათ და არც ოდნავ მოითხოვდნენ.

1991 წელს კურალის კენჭების თაობაზე მოსკოვს პრეტენზია წაუყენა ააბონის პრემიერ-მინისტრმა ტროსკი კაიფუმ, რომელმაც პენსიანებ გასვლის

შესდგ, 2009 წელს განაცხადა, რომ ააბონელები კურილულ რუსებს ორმაგ მოქალაქეობასაც კი სთავაზობდნენ, ოღონდ კი კურილის ომ ოთხი კენჭების ააბონისთვის გადაცემის დასთანხმებოდნენ.

„მაშინ წყენ მოსკოვს იმასაც ეთხოვოდა, რომ კურილულ რუსებზე რეფერენდუმს ჩაეტარებინა, მაგრამ კრემლმა კური არ გვითხოვა“. — თქვა კაიფუმ.

ააბონის დღევანდელ სურს, რომ კურალის კენჭების საკითხი რეფერენდუმით გადაწყვეს, მაგრამ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც კენჭებიდან გასახლებული ააბონური მოსახლეობა უკან დაბრუნდება.

თავის მხრე, რუსეთი თვლის, რომ კურალის კენჭების სტატუსი უკვე გარკვეულია და გადახედვას აღარ საჭიროებს. სხვათა შორის, ასეთი პოზიცია კრემლში მას შემდეგ დაიკავა, რაც იმ პუნქტში მივიდა. ვლადიმერ ვლადიმეროვის კურალის კენჭები არაფერმა არგა, თუცადა პრინციპის საკითხა: რუსებმა თუ ააბონის დაუთმო, რად შესაქმლწიფო იქნება? — ასე თვლიან კრემლში პუტინი და შუღლიცივი.

კურილის მოსახლეობა კი ცხოვრების დროით კვლავ უკამოცილია და მათი ნება რომ იყოს, დღესვე ყველანი შიდა რუსეთში გადასახლებოდნენ.

აღნიშნული როლის შესაძლებლობებით

ტექნიკური პროგრესი წყნარ ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. ყოველწლიურად ინჟინრები კაცობრიობას ახალ-ახალი ტექნიკური ინოვაციებით „ამარავებენ“. მწერლები და რეჟისორები ფანტასტიკურ რომანებსა თუ ფილმებში ნაწილებს მინქანებს დღეს რეალობად აქცევენ.

1986 წელს მსოფლიო კინოკარანტზე ჯეიმს კეკერიანის ფილმი „უცხონი“ გამოვიდა. ფილმის დასასრულს, ერთ-ერთი გმირი ვლენ რაბლი, უცხოპლანეტელ უჩინოებს რომაობით ებრძოდა, რომელმაც ის თავად იყვანა და მართავდა. მაშინ ეს რომაობა რეჟისორის ფანტაზიის ნაყოფი იყო.

მსგავსი ტექნიკა უახლოეს მომავალში მართალია გამოიწვება, მაგრამ უკვე დღეს სპეციალისტები მათ შედარებით მარტვად ვარაუდებზე – ვზონინებზე მუშაობენ. ეს მძივობილია ადამიანის ბიომექანიკას (სხეულისა და კადურების ნებისმიერ მოძიობას) სრულად იმყოფებს და მის ფიზიკურ შესაძლებლობებს ზრდის. ამჟამად ამ სფეროში ლიდერებად იაპონია და აშშ ითვლება.

ვზონინების თემატიკაზე მუშაობა გასული საუკუნის 50-იანი წლების დამლევს ამერიკლებმა დაიწყეს. თავდაცვის უწყების დაკვეთით კომპანია General Electric-მა პროექტი Hardiman-ი წამოიწყო.

ვზონინის დახმარებით ადამი-

ანს 680 კგ-მდე ტვირთი უნდა ვადავტანა. წარმატების შემთხვევაში Hardiman-ის წინ დიდი პერსპექტივა იმლებოდა. სამხედროები რამდენიმე ასეული ვტექსტარის შექმნასა და სამხედრო ავიაციამი თვითმფრინვებზე შეიარაღების წამოსაკიდებლად აპირებდნენ.

სამხედროების უკან რაგმი მშენებლები, ატომური მწველობის წარმომადგენლები, ხის მჭრელები და სხვები იდგნენ.

საჭე საჭეზე რომ მიდგა, ვეღავეური უფრო რთული აღმოჩნდა და ათწლიანი მუშაობის შემდეგ „ჯეროვალ ელექტრიკის“ სპეციალისტებმა ვერ შეძლეს ჩანაფიქრის სრულფასოვან შესრულება.

შეიქმნა რამდენიმე პროტოტიპი, მით შორის ჰიდრაულიკურამპრავიანი შექნიკური „ხელი“, რომელსაც 340 კგ-ის წიქე შეესლი.

პროგრამის განვითარების მორავ ეტაპზე Hardiman-ის ორი შექნიკური „ხელისა“ და ამდენივე საფრეზი შექნიკური „უკუის“ მჭრე პროტოტიპი შეიქმნა. ის 750 კგ-ს იწონიდა, მაგრამ შექნიკული ტვირთამუშაობა საკუთარ წონაზე ნაკლები აღმოჩნდა. შესაბამისად, დაკარგა ადამიანის ფიზიკური ძალისა და ტვირთამუშაობის გზრდის ვეფექტი.

ადამიანის სხეულის სხვადასხვა ნაწილზე დამკარგებული დეტექტორები მიღებულ ინფორმაციას კომპიუტერს ვადასცემენ, რომელიც ვზონინის მოქმედებას კოორდინაციას უწყვეს. იმედროულად, ვზონინში საკუთარი წონის კომპენსაციას ახდენს, ამიტომაც ფიზიკური მუშაობისას ადამიანს მინიმალური დატვირთვა აქვს

პროტოზე XOS-ის ტიპის ვზონინში

HULC-ის ტიპის ფეხორინიხისთვის აკუმულატორების ერთი დამუხტვა საკმარისია 90-კვ-ით დატვირთული ადამიანისთვის 1 ხი 5 კმ/ს-ში სინქრით 1 ხი მოძრაობისთვის

დღი წინის გამო, ტვირთის ამქვისას ფეხორინიხის კონსტრუქცია ებრაცია იწყება, რომლის შედეგადაც შეუძლებელი იყო. ამას დაემატებოდა ხიძობის ცენტრიც ემატებოდა და ხშირად ტვირთის ამქვის მცდელობა ადამიანისა და მასზე დამატებული ფეხორინიხის წყვეტის სრულდებოდა. აქტიური მუშაობის მიუხედავად, „ჯერარდ ელექტრიკს“ ინჟინრებმა პრობლემის გადაჭრა ვერ შეძლეს და 70-იანი წლების დასაწყისში პროექტი დაიხურა.

მუშევრში ახალი ფეხორინიხების შექმნის სხვადასხვა კომანია ცდილობდა, მაგრამ შედეგს ვერც ერთმა ვერ მიაღწია.

ფეხორინიხის გამოგონება მხოლოდ სამხედრო საქმეში რიდი იყო ჩაფიქრებული. 70-იან წლებში მასაწმენკის ტექნოლოგიურ უნივერსიტეტში მსგავსი მიზნობილობის შექმნის ინვალუდების რეგულირაციისთვის ცდილობდნენ, მაგრამ სპეციალისტებმა ფეხორინიხის ცალკეულ ელემენტთა სინ-

ქროული მუშაობის უზრუნველყოფა ვერ შეძლეს.

კონსტრუქციული თვისებებრივადან გამომდინარე, ფეხორინიხის რამდენიმე თვისებებზე ახასიათებს, უპირველესად კი დიდი რაოდენობით ენერჯია სჭირდება. ასევე ძალზე მნიშვნელოვანია ფეხორინიხისა და ადამიანის მოძრაობის სინქრონულობის უზრუნველყოფა.

ფეხორინიხის მუშაობის პრინციპი ადამიანის ხელის ან ფეხის ნებისმიერი მოძრაობის შესრულებაში მდგომარეობს. მის კიდურებზე დამატებული სპეციალური დეტექტორები ხიგნალებს იღებენ და ბრძინებას შესრულებულ ელემენტებზე — პიჯერი — ან ელემენტთა მიჯობებზე გადასცემენ. ბრძინების გაცემასთან ერთად იგივე დეტექტორები ადამიანისა და ფეხორინიხის შესაბამისი ელემენტის სინქრონული მოძრაობის უზრუნველყოფას აკვირდებიან.

სინქრონიზაციის გარდა აუცილ-

ბელია დროის თავსებებებზე წებებშივერ შექმნივერ ხელსაწყოებს ლექციებზევერ დრო სჭირდება, ამიტომაც ფეხორინიხის მოხმარების კომფორტულობისთვის დროის მინიმუმადე დაფინანსა აუცილებელია.

მაგალითად, შექმნივერი აფეხის შენელებზემა მოძრაობამ შეიძლებს ადამიანს წინასწრობა დააკვირენო და წაქციოს. ასევე მნიშვნელოვანია ადამიანის სხეულისა და კიდურებისთვის დამახასიათებელი თვისებულებების ხარისხის შენარჩუნება.

ფეხორინიხის შექმნის ახალი ვერაპი 2000 წელს დაიწყო, რიდესაც ამერიკელმა DARPA-მ პროექტი სხეულად EHPA (Exoskeletons for Human Performance Augmentation — ფეხორინიხები ადამიანის წინადადების გასარედეგად) წმისწყო და მომულის ვარისციკის პროგრამის ერთ-ერთი კომპონენტი იყო.

2007 წელს პერტაგონმა მისი დაფინანსება შეწყვიტა, თუცა, EHPA-ზე მუშაობა გაგრძელდა და არცთუ უკუდეგოდ (პროგრამაში მონაწილეობის სურველი იპრობამაც გამოთქვა).

12-წლიანი შრომის შედეგად ფეხორინიხების ორი პროტოტიპი ამერიკულ ფირმების Lockheed Martin-ისა HULC-ი და Raytheon-ის XOS-ი, აგრევიც, იპრობური Cyberdune-ის HAL-ი იყო.

Hardiman — მსოფლიოში პირველი მოქმედი ფეხორინიხის მუშა პროტოტიპი

კანადაში შექმნილი ფეხორწინი PowerWalk-ი სარეზინის ავამიანის ფეხიკურ შესაძლებლობებს გზორის სანაცვლო ელექტროენერგიას გამოიმუშავებს. თანამედროვე ჯარისკაცის აღჭურვილობაში შეყვანილი კომპონენტები — დამის ხევისა და კეშირის სამუალებები, პორტატული კომპიუტერები, სანათი ხელსაწყოები ფუნქციონირებისთვის აკუმულატორებს საჭიროებენ. სამუალოდ 72 სთ-იან დავალებაზე მიმავალ ჯარისკაცს თან 13 კვ-მდე საერთო წონის აკუმულატორები მიაქვს.

PowerWalk-ი ჯარისკაცის მუხლებსა და თბობებს მაგრდება, 770 გ-ს იწონის და ხვეულებოთ ტემპით სარეზინის 10 ვატამდე ელექტროენერგიას გამოიმუშავებს. ეს ენერჯია მობილური ტელეფონის ოთხი აკუმულატორის დატენისთვის სრულად საკმარისია.

ბრძოლის ველზე და სპეციალურ ოპერაციებში მოქმედი ჯარისკაცების მობილურობის გაზრდის მიზნით შექმნილი HULC-ი თანამედროვე მასალებით არის დამზადებული და 25 კგ-ს იწონის. აქვს ზერვის დამჭერი სისტემა და მექანიკური „ფეხები“. წონის განაწილების ეფექტური სისტემის წყალობით მისი გამოყენებით ადამიანს 90 კგ-მდე ტვირთის წიდება შეუძლია, ხოლო ხვეულზე მოსული დატვირთვა კი სარამო ნორმებს არ სცილდება. მიწვობილობა აკუმულატორებით „აყვება“, რომლებიც ერთი დამუხტვით 8 სთ მუშაობენ.

„ლოკოლდ მარტინისგან“ განსხვავებით ფრანგულ Raytheon-ის ქსილების შექმნილი „სელუბი“ აქვს ამ ფეხორწინის დახმარებით ადამიანს 80-90 კგ ტვირთის აწევა და გადატანა შეუძლია. ფეხორწინი დიდი რაოდენობით ენერჯიას საჭიროებს, ამიტომაც მისი ელენომიურობა და მოხდენიერების გაზრდასაც საუბარი ჯერჯერობით ნაადრევია. თუმცა, მწარმოებლები ამჟამად დაბრკოლებას ვერ ხედავენ. მათი პრობლემა XOS-ის გამოყენება სანქციებში ტვირთის გადასატანად შეიძლება. ასეთ საქმეში მობილურობა მჭიდროდ პლანქონს ანუ ელექტრულ და ენერჯიის წყაროსთან სადენით დაკავშირებულ ფეხორწინის ოპერატორს ეს პრობლემა არ შეუქმნის.

რადენიმე წნის წინ მწარმოებლებმა თვითონ ქსილების გაუმჯობესებულ XOS-2 წარმოადგინეს. წინამორბედთან შედარებით ახალ ვარიანტზე გაზრდილია აწევა და ადამიანზე მოქმედი ტვირთის თანაფარობა. თუ XOS-1-ისთვის ეს მაჩვენებელი 6:1 იყო, ახალი მოდელისთვის ის 17:1 შეადგენს ანუ ფეხორწინის გამოყენებით 17 კგ-ის აწევას ადამიანის სხეულზე 1 კგ დატვირთვა მოიხდის.

თავად ფეხორწინი დაახლოებით 90 კგ-ს იწონის, თუმცა, ადამიანისთვის მისი წონა სულე ქვირთვას წონის არ აღემატება. გამოცდისას XOS-2-ის საშუალებით ოპერატორს 90-95 კგ-იანი საარტეფიქტო ქვირთვა ითვისებულად გადაქონდა, ხოლო თავად კი მხოლოდ 5,5-6 კგ-ის დატვირთვას გრძობდა. ამის წყალობით ადამიანს მისზე სამუშაოს შესრულება ნაკლები ენერჯია დატვირთვით შეუძლია.

წინადა სამხედრო ამოცანების გარდა, XOS-2-ის სამოქალაქო გამოყენების მთავარი სფერო მშენებლობა იქნება. ფეხორწინის მწარმოებელი თქმით, მიწვობილობის დახმარებით კონსტრუქციების მონტაჟისა და ტვირთის გადატანისას ერთი ოპერატორი 3-4 კაცის სამუშაოს შესრულებს.

პროექტ EHPA-ს მიხედვით შექმნილი შესაბამისი ფეხორწინი იპონური HAL-ის დიდი გამოცდის ვადის მანძილზე მოხდის. ენერჯიის მუხლებსა და ელენომის მუხლებს (წონა 23 კგ) ინტელექტის რეზილენტურობის აპარატის შესაბამისად, მისი ტვირთაწევა რამდენიმე ათეულ კილოგრამს არ აღემატება.

HAL მსოფლიოში ერთადერთი ფეხორწინია, რომელიც სრულად მზადდება და მისი სამუალო დირექტულია 4200 აწმ დიდიანია. EHPA-ს პროექტით შექმნილი ფეხორწინებიდან სამხედროები ველზე მუხდა HULC-ით არიან დაინტერესებული და თუ საგამოცდო პროგრამა კარგად დასრულდა, 2014-15 წლებში სერიული წარმოების დაწყებას გეგმავენ.

რაც შეეხება ფეხორწინების პრაქტიკული გამოყენების სფეროს, მათი გამოყენებიდან 50 წლის განმავლობაში, არაფერი შეცვლილია. პრაქტიკული მნიშვნელობა კვლავინდებურად საშუალოდ საჭიროებს. მათი გამოყენება ბავშვებსა და სანქციებში ტვირთის გადასატანად, სამხედრო თვითმფრინავებზე შეთარაღების ჩამოსაყდებლად და უშუალოდ ბრძოლაში — ჯარისკაცების შესაძლებლობების გასაზრდელად შეიძლება.

სამოქალაქო სფეროში ფეხორწინების გამოყენებას უფრო დიდი პერსპექტივა აქვს. მასწავლებლებს ისინი სტანდარტული უმჯობესების დიდი გამოცდისას ან ნარკოტიკების გაწმენდაში დაეხმარებიან. მათი გამოყენება შეიძლება სამედიცინო სფეროშიც. დაზიანებული საერდენ-მამობრავებელი აპარატის მქონე ადამიანებს ფეხორწინები საერდენ დაეხმარებენ. ამისთვის სპეციალისტები ნეოლოგებთან ერთად ინტერფერისის მუხლებს გეგმავენ. ჩანათქვის რეაღიხაციის შემთხვევაში, ფეხორწინის მოძრაობის უშუალოდ ადამიანის სრულიად დაბოლოებებიდან მიღებული იმპულსები უზრუნველყოფენ. მაგალითად, სერხების დაზიანებისას ტვირთიან წამოხელი სივანლება სხეულის ზოგადი ნაწილად ვერ მიდის, თუ ამ სივანლების სრუების დაზიანებულ უბანზე „გზა გადაჭრება“ და ისინი ფეხორწინში მართვის სისტემით გადაიზარუნება, ადამიანი ლოჯინზე ან მთავალზე ეტლზე აღარ იქნება მიჯავებული.

მანამდე კი სპეციალისტებს ბევრი პრობლემა გადაჭრა მოუწევდა დღეს ფეხორწინის ველზე სუბტილურ წერტილ ენერჯიის მართვაა. მძლავრი აკუმულატორების არარსებობა გამოყენებას ბევრად ზღუდის. ელექტროქსელთან დაკავშირებულ სადენი კი ფეხორწინის მობილურობას აკვირებს.

ალექსანდრა ავაშიძე

საგარეო
საზღვაო
საჰაერო
საზღვაო
საზღვაო

	იანვარი	თებერვალი	მარტი
1	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18
2	8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19
3	9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20
4	10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21
5	11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22
6	12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23
7	13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24

2013

COBRA

	იანვარი	თებერვალი	მარტი
1	8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23
2	9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24 31
3	10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
4	11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
5	12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
6	13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
7	14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29

	აპრილი	მაისი	ივნისი
1	8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
2	9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
3	10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
4	11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
5	12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
6	13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
7	14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30

	იანვარი	თებერვალი	მარტი
1	8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
2	9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24 31
3	10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
4	11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
5	12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
6	13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
7	14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29

127

გლადიატორები არენაზე იბრძოდნენ. ბევრ რომაულ ქალაქში იყო ნაგებობა, რომელსაც არენა ერქვა. მას ირგვლივ დასაჯდომი ადგილები ჰქონდა, შუაში კი ოვალური, ქვიშით დაფარული არენა იყო. არენა გამოიყენებოდა იმ ადამიანების სახალხო შერკინებებისთვის, რომელთაც გლადიატორები ეწოდებოდათ. ისინი გაწვრთნილი იყვნენ სასიკვდილო ბრძოლისთვის, რათა ხალხისთვის საიმედოება მიეწოდებინათ. გლადიატორები ხმლებით, შუბებით, დანებითა და სხვა იარაღით იბრძოდნენ.

სამნიტი

თრაკიელი

128

გლადიატორების მუზარადები დიდი და დეკორატიული იყო. ბრძოლები სანახაობის ნაწილი იყო. აბჯარი, რომელსაც გლადიატორები ატარებდნენ, მორთული იყო ფერადი ბუმბულით და დაფარული იყო ვერცხლით ან ოქროთი.

▲ სამნიტი გლადიატორი დიდი ფართობი და მოკლე ხმლით იბრძოდა, მაშინ როცა თრაკიელი პატარა ფართობი და მოღუნული ხმლით უტყვდა.

◀ გლადიატორთა მუზარადების უმეტესობას მეტალის ნიღბი ჰქონდა, რომ სახე დაეცვა.

129

გლადიატორის აბჯარი არ იყო გამიზნული სიცოცხლის დასაცავად. გლადიატორს მაყურებლისთვის იარაღის მოხმარების ოსტატობა უნდა ეჩვენებინა. დამარცხებისთვის ჯარიმა სიკვდილი იყო. თუ გლადიატორი ხელში ან ფეხში დაიჭრებოდა, ეს ბრძოლის დასასრულს ნიშნავდა. ზოგიერთი გლადიატორი ხელის ან ფეხის აბჯარს ატარებდა, რომ არ დაჭრილიყო და სანახაობა დიდხანს გაგრძელებულიყო.

▶ ანდაბატის მუზარადი. მას არ ჰქონდა ჭრილი თვალებითვისთვის, ამიტომ მებრძოლს ბრძად უნდა ებრძოლა.

▲ რეტიარიუსი გლადიატორის ტიპი იყო. ის ბალითა და სამკაპით იბრძოდა.

130

მუზარადის ერთ ტიპს სამხერი არ ჰქონდა. ასეთ მუზარადს გლადიატორი ანდაბატები ატარებდნენ. რაკი მუზარადს თვალის ჭრილი არ ჰქონდა, ანდაბატი ბრძოლაში თავის სმენაზე იყო დამოკიდებული.

პითხვაები

1. რომელი გლადიატორის მუზარადს არ ჰქონდა ჭრილი თვალებითვის?
2. რომელი გლადიატორი ატარებდა მოხრილ ხმლებს?
3. რა ერქვა იმ ნაგებობას, სადაც გლადიატორთა ბრძოლები იმართებოდა?

იყავი ?
იპასუროთ ? იმედიყავი ?
იყავი ?

131 კელტები ბრძოლაში საბრძოლო ეტლებს იყენებდნენ. კელტურ ტომებს შორის შეტაკება ხშირად სახელგანთქმული მეომრების საბრძოლო ეტლების გამოსვლით იწყებოდა. ისინი სხვადასხვა ილეთს ასრულებდნენ, რათა თავისი ოსტატობა გამოეფინათ.

132 ჰუნები მსუბუქად იყვნენ აღჭურვილი. დაახლოებით ახ. წ. 370 წელს ისინი აზიიდან ევროპაში შეიჭრნენ. ცხენზე ამხედრებული ჰუნები მშვილდებითა და შუბებით იბრძოდნენ, მაგრამ არ ატარებდნენ აბჯარს. ჰუნებს ცხენოსნობაში ბადალი არ ჰყავდათ და სისასტიკით იყვნენ განთქმული.

133 დაკიური ფალქსი სამინელი იარაღი იყო. დაახლოებით ახ. წ. 400-600 წლებში დაკიელები ახლანდელი რუმინეთის ტერიტორიაზე ცხოვრობდნენ და, ძირითადად, ქვეითად იბრძოდნენ. ზოგიერთი დაკიელი მეომარი ატარებდა მოხრილ, ფართოპირიან ხმალს, რომელსაც ფალქსი ეწოდებოდა. ამ ბასრი იარაღით ადამიანის ორად გაჭრა შეიძლებოდა.

134 ფრანკებს სახელი მათი სავარეული იარაღის მიხედვით დაერქვათ ერთი პატარა გერმანული ტომი, რომელიც დაახლოებით ახ. წ. 300-600 წლებში ცხოვრობდა, ცნობილი იყო პატარა სატყვორციი ნაჯახებით. მას პატარა ტარი და ოთხკუთხედი თავი ჰქონდა და „ფრანცისკა“ ერქვა. იმ ხალხს, რომელიც მას იყენებდა, ფრანკებს ეძახდნენ, მალე მთელ ტომს იგივე სახელი დაერქვა. საბოლოოდ კი ეს სახელი ქვეყანას — საფრანგეთს ეწოდა.

◀ ამ დაკიელ მეომარს ხელთ ფალქსი უჭერია. დაკიელები რომის იმპერიის საზღვრებგარეთ ცხოვრობდნენ და ხშირად ებრძოდნენ რომაელებს.

კითხვები

1. ჰუნი მებრძოლი აბუარს ატარებდა?
2. რა იყო „ფრანცისკა“?
3. ვის ეძახდნენ რომაელები ბარბაროსებს?

1. არა 2. ჰაერის ბურთი 3. კარბონი
 კარბონი
 იმპერატორი
 ფილიპე
 მარკუს ავრელიუსუს
 მკვლელობა

▼ ეს მუზარადი აღმოსავლეთ ინგლისის მშრთველ ანგლოსაქს მეფეს ეკუთვნოდა. რკინისაგან გამოჭედილი მუზარადი ოჭროთი და ვერცხლით არის დაფარული.

▲ ცხენზე ამხედრებული ჰუნი მშვილდოსნის სისწრაფე და სიზუსტე თავზარს სცემდა რომაელებს.

135 ბვერი ბარბაროსი ოჭროთი, ვერცხლითა და ძვირფასი ქვებით გაწყობილ მუზარადს ატარებდა. „ბარბაროსებს“ რომაელები იმ ხალხებს უწოდებდნენ, რომლებიც რომის იმპერიის საზღვრებგარეთ ცხოვრობდნენ. მათ უკვარდათ სიმდიდრის წარმოჩენა და ამით ტომში თავიანთი სტატუსის ამაღლება.

ბოკლეიანი ჯავახანტეხნიკის სიასლეები

XP2: მასა — 20 ტ, სიღრმე მარაგი — 700 კმ, ავტონომიურობა — 2 დღე, კვადავი — 2 კაცი, ლუხანტი — 9 კაცი

გასულ წელს შევეცდით ვეროქლმა წამყვანმა კომპანიებმა თანამედროვე ტექნოლოგიებით შექმნილი სხვადასხვა დანიშნულების ბორბლებიანი ჯავახანტეხნიკის საინტერესო მოდელები წარმოადგინეს.

თითოეულის პროექტირება-დაზადების დროს მაქსიმალურად იქნა გათვალისწინებული მოთხოვნები მინიმალურ წონა-გაბარიტებზე, დაცვის მაღალ ხარისხზე, ეკონომიურობაზე, დისტანციური შეიარაღებით აღჭურვაზე და სხვ.

ერთ-ერთი საინტერესო ბორბლებიანი საბრძოლო დაჯავახნული მანქანა XP2 (6X6) შარშან ფრანგულმა კომპანია Nexter-მა წარმოადგინა და აშშ-ის არმიის სახმელეთო ვარებისთვის საბრძოლო დაჯავახნულ მანქანებზე გამოცხადებულ ტენდერში მონაწილეობის სურველიც გამოთქვა.

ფრანგულ კომპანია კონკრეტულად ეყოლება General Dynamics-ის Stryker-ის ბოლო ვერსია, BAE

ტელესკოპური გასროლი

Systems-ის მოდერნიზებული Bradley, ასევე Navistar-ის ახალი მოდელის საბრძოლო.

Nexter-ს ამერიკელების დაინტერესებისა და გამარჯვების იმედი აქვს. ოპტიმიზმის საფუძველს კი XP2-ში გამოყენებული ტექნოლოგიები და მისი შესაძლებლობები იძლევა.

საბრძოლო მანქანის კორპუსის ალუმინის შენადნობის ფურცლების შედუღებით არის დამზადებული და NATO-ს სტანდარტის მუ-4 დონის დაცვა აქვს. ეს კი ნიშნავს, რომ უნდა გაუძლოს 200 მეტრში 14,5 მმ-იან ტყვიას, 10 კმ-მდე ფეხქაბადი მასის

ფეხსაბურ ტანკაწინააღმდეგო ნაღმს, 30 მეტრში 155 მმ-იანი მსხვერფედი-ფეხსაბურ კურვის ნამსხვერფებს და სხვ.

XP2 აღჭურვილია ახალი ძრავატრანსმისიით, გაუმჯობესებული საბორტე ელექტრონიკითა და წრიული დაცირვების კამერებით, ხოლო მედეხანტეცია სკამები აფეთქების ძალის შთანთქმის კონსტრუქციით არის დამზადებული.

შთავარი სახაზე, რითაც ფრანგები ამერიკელების მოხიბვლას ასობრუნ, კომპანია CTAI-ს ტელესკოპურგასროლიანი 40 მმ-იანი ქვეშეობა. ჩვეულებრივი გასროლებისგან განსხვავებით

ტელესკოპური ჭურჭი მილიანად მილიონობით მოსახლეს და მათთან კავშირს უწყობს.

ტელესკოპური გასროლები მეტ დენის იტევს, ჩახაწობად უფრო მოსახერხებელია და კომპაქტურობის ხარჯზე სატარებელი მარაგიც გაზრდილია, მაგრამ იმედოვნობდა პრინციპულად ახალ ტექნიკის ხაზით.

კიდევ ერთი ფრანგულმა კომპანია Renault Trucks Defense-მა (RTD)

2011 წლის ბოლოს შეგვიან კონკრეტული მრავალმხრივი დანიშნულების პერსპექტიული ჯავშანტრანსპორტორი AMC აქვს, რომელიც XP2-ს მახასიათებლებით არაფრით ჩამოუვარდება. გენსხეუბა მხოლოდ შეიარაღებაშია, — AMC-ს საბრძოლო აღჭურვილობაში მართივით 30 მმ-იანი დისტანციური ქვეშები და ორი ტანკსაწინააღმდეგო რაკეტა შედის.

ყოფნა დადებითი, რომ ამერიკულ ტენდერში ორივე კომპანიას ერთობლივი პროექტი წარედგინა, მაგრამ Nexter-მა მანძილს დაშოკებულად მონაწილეობა აძღვრინა.

Panhard General Defense საფრანგეთში 15 ტონა მასის ჯავშანტექნიკის წარმოების ლიდერია. კომპანიის პროდუქციიდან გამოსაყოფა რეალური უნი კონკრეტული მხარდაჭერის ჯავშანტრანსპორტი CRAB-ი (4X4), რომელიც მობილურ თემებზე გათვლილი და რეალურად თუ დეკორატიული მსოფლიოში ანალოგი არ მოეძებნება.

სახიციო ციკლის პერიოდში

AMC: სრული საბრძოლო მასა — 22 ტ, 460-ცხ. ძალიანი დიზელის ძრავა, მაქსიმალური სიჩქარე — 100 კმ/სთ-ში, სელის მარაგი — 700 კმ, ვეიბაგი — 2 კაცი, ღებანტი — 9 კაცი

მანქანა მცირე დანახარჯებით ამოცანათა ფართო სრულს ასრულებს და შეტევებში, თავდაცვას თუ უსაფრთხოების შენარჩუნების ოპერაციებში თანაბარი ეფექტურობით მოქმედებს.

აქვს საკალი ნაწილი, რომელიც ნებისმიერ ლანდშაფტზე მალად სიჩქარის განვითარებასა და მანერულიობის შენარჩუნებას უზრუნველყოფს.

ვეიბაგი დაჯავშნულ კაბულებშია მოთავსებული და შრავლფორიან შეიარაღებას (7,62 მმ-იანი ტყვიამფრეველი, 30 მმ-იანი ქვეშები, საზენიტო და ტანკსაწინააღმდეგო რაკეტები) დისტანციურად მართავს.

ფრანგული მანქანის კიდევ ერთი უპირატეხობაა დაბალი პროფილი და

პატარა წონა, რის ხარჯზეც სატრანსპორტო თვითმფრინვი A400M საბრძოლო მდგომარეობაში შეიძლება იტყვს.

ამვე კომპანიის საბრძოლო სადაზვერუო მანქანა Sphinx-ი (6X6) მალად მობილურობის დაჯავშნული პლატფორმაა, მისი დანიშნულება შორეულ რაიონებში ჯარების გაშლის უზრუნველყოფაა. აქედან გამომდინარე, მისი ტრანსპორტირება თვითმფრინავებით არის შესაძლებელი.

ახსიათებს მალაჩ მალდი კუთრი სიმაღლეზე 35 ცხ./ტ-ზე, მასზე მსიმე მანქანებზე უფრო ნაკლები ღირს, აქვს კორპუსი V-ებრი ფსკერით და NATO-ს სტანდარტის შე-5 დონის დაეცა.

რეალუციური კონკრეტული მხარდაჭერის ჯავშანტრანსპორტი CRAB-ი

Sphinx: მასა — 17 ტ, 600-ცხ.ძალიანი დიზელის ძრავი, სიჩქარე 110 კმ/სთ-ში, ეკიპაჟი — 3 კაცი, საშტატო შეიარაღება — 40 მმ-იანი ქვე-შეტი, 7,62 მმ-იანი ტყვიამფრექვევი, 4 ტანკსწინააღმდეგო მართიდა რაკეტა MLP

Sphinx-ზე დაყენებულია კომპანია Cockerill-ის ერთადგილიანი კომპურა CT40, რომელიც ტელესკოპურგასროლიანი 40 მმ-იანი ქვეშეითაა აღჭურვილი.

Panhard-ის VBL-ის სერვისი დაჯერებულია უტომობილები აღდანიშნული სამსახურების ქართული სამხედროებისთვის ნაცნობია.

გამოსუებულია 25 მოდიფიკაციის (საბრძოლო, სპეცოპერაციების, დანერვის, დაკორების, საცეცხლე მხარდაჭერის და ა.შ.) 2300-ზე მეტი VBL-ი და შენიშვნების გათვალისწინებით კი კომპანიამ ახალი მოდიფიკაციის VBL MK2 დაამზადა.

VBL MK2-ს შეუქმნა მდინარეების 9-10 კმ/სთ-ში სიჩქარით დამდევა, აქვს

კონდიციონერი, XZL-ი ტიპის საბურავები, რომელიც დამუშავდნ მდგომარეობაში გადაადგილების საშუალებას იძლევა და სხვ.

ჯერმანული საბრძოლო VAB-ი (4X4) საფრანგეთის არმიის შეიარაღებაში დიდი ხანია მიიღეს, მის ფრანგი სამხედროები აღდანიშნული სამხედრო ოპერაციებში იყენებენ.

კომპანია Renault Trucks Defense-მა (RTD) გასულ წელს წარმოადგინა მისი მოდერნიზებული ვარიანტი VAB Ultima და თუდაციის სამინისტროსგან შეკვეთა 290 მანქანის დამზადებაზე შეიძლო.

პირველი 32 მანქანა გამოსაცდელად აღდანიშნული ვაიზაგნა. მანქანებს ცხარეობიანი ვერანუბითა და რბილი ელემენტებით გამოიარებული დაჯერა აქვს. ეს უკანასკნელი ხელს ტანკსწინააღმდეგო ჭურჭებზე რეაგირებს.

გასროლების აღმოჩენა-ლოკალიზაციის მონიტორინგისთვის მანქანას კიონზე დაჯერებული აქვს Minimi-ს 5,56 მმ-იანი ტყვიამფრექვის საბრუნო მოდული.

ბორბლებიანი ჯერმანულეკიის წარმოების ერთ-ერთმა ლიდერმა შევიცაროლმა Mowag-მა General Dynamics Land Systems-თან ერთობლივად ბრიტანეთის არმიისთვის დაჯერებული საბრძოლო მანქანა Piranha V მოამზადა.

VAB Ultima: მასა — 15,8 ტ, ეკიპაჟი — 2 კაცი, დესანტი — 8 კაცი, სასარგებლო ტვირთი — 1,8 ტ, შეიარაღება — 12,7 მმ-იანი ტყვიამფრექვევი, ან 40 მმ-იანი ეუმპარტკორცნი

ბოლო მოდელის Piranha-ს დაცვის მაღალი ხარისხი, დიდი შიდა მოცულობა, გაზრდილი საიმპლოობის ტრანსპორტი, მომარტებული ხომალტე და მართვადობა აქვს. ომეფროულად, გაუმჯობესებულია მობილურობა და შეიარაღებაც უფრო მრავალფეროვანია. Piranha V-ის კორპუსი ისეა დამზადებული, რომ 25 მმ-იან ჯგუშანზეტ ტყვიებსა და ნებისმიერი საბურავის ტყუმ 10 კგ ფეოტებადი მასის აფეოტების ძალას უნდა გაუძღოს. ტყვად საღონში შედგანტყთა სკამები აფეოტების ტალღის ძალის ნამშობი სისტემით არის აღჭურვილი.

Piranha-ს ტრანსპორტის ხარტყე საშუალო კლასის მუხღუნა ჯგუშანტყეწიკის ტოღფის გამაღღობა აქვს და ამ დროს უფრო ნაკლებ საწავებს მოიხმარს. ტყეწიკური მომსახურებაც გაადეღებღულია და დანახარტყც შემცირტყული.

შეიცარაულ საბრძოლო მანქანაზე შეიღღება კომტყერების სხვადასხვა შეიარაღღებით დატყება — დაწყეღული წყრიღკალიბბრანიით და დასრულტყული 120 მმ-იანი ტყეწიკით, ხოლო მეორედი შეიარაღღება დისტანტყურად მართვადი 12,7 მმ-იანი ტყეწიკმტყეწეწია.

ფნეფი პატარა სახელოწფოთა და მოუხეღვად ამისა, წარმოების რიგ მობარაღღებტყე შესაშური წარმატება აქვს.

რამღენიმე წლის წინ ფნერბა კომპანია Patria-მ BAE Systems Haglunds-თან ერთად დატყემულ მოღღურ მანქანა AMV-ს (8x8) ბაზაზე

Piranha V: მასა — 26-28 ტ, კვაღე — 2-3 კაცე, დღსანტი — 8-9 კაცე, 580-ცხ.ძალიანი ღნწეღის მრავა

ნიღტორღული თეფომავალი ნაღმსატყორცი AMOS-ი წარბოადგნა. სახელღ დატყემული კომტყრა თყო, სადაც ფნეღმა ინტყანტყმა ორი 120 მმ-იანი გღღეღღულიანი ნაღმსატყორცი, ნახეღრად ატყომატყრა დატყენის მტყეწიწიწი და ცეცხღის მართვის სისტემას მოათავტყეს.

AMOS-ი მობიღღურობითა და დატყვის მაღალი ხარისხით ხასიაღღება, შეღღობია ბრძანების მიღღებღინ ცეცხღი 30 წამში გახსნას და საშინტყეს ერთღღროღად რამღენიმე ნაღმი ესროღღოს.

შომღნარე წელს ფნეფის არმიამ AMOS-ის პირეღღ ნიმუშებს მიიღღეს.

2012 წელს Patria-ს მოღღეწრო ხოაღღის — თეფომავალი ნაღმსატყორციის Nemo-ის ღღმონსტარტყება შეღღდა. AMOS-იგან განსხუვეფით მისი კომტყრა ერთი 120 მმ-იანი გღღეღღულიანი ნაღმსატყორციით არის აღჭურვილი, ხოლო კომპაკტური ზომებისა და პატარა წონის (1700 კგ) კომტყრის დატყება მრაველი სახის, როგორც ბოზღღღებთან, ასევე მუხღუნა ჯგუშანტყეწიკის ნიმუშე შეიღღება.

სანსტყეწისა, Nemo-ს ფნერი კომტყრა ქაროღ Lazika-ს თე მოტყება? მაშინ ამ ტყანასტყეღის შესაღღებღობები ბეღრად მოიმატებს და რაც მთავარია, არმიას მღღიწი და მობიღღური საცეცხღე საშუაღღება შეღღატყება.

გაღღული წლის ბოღღის ჯგუშანტყეწიკასთან დატყემორბული ერთი ინფორმავტია აზერბაღეანღინ მთეფა, სადაც ადგეღობრთე თავდატყით მტყეწეღღობის სამინსტრო თურტყელ კომპანია Nural Makina ve Sanayisi-ის ეთობღღეად ჯგუშანტყანსპორტორ Ejder-ის (6X6) წარმოების საკითხს განხიღავტყეს.

Ejder-ი კარგად ნაღწობი თინამეღრევე ჯგუშანტყანსპორტორია და რამღენიმე წელია ქართოღი არმიის შეიარაღღებაშიც შეღღის.

აზერბაღეანღელმა სეკეიღისტყებმა კო Toyota Hilux-ის (4X4) ბაზაზე საპატყროლო ატყომობიღი Gurza აწყვეეს და 7,62 მმ-იანი PKM-ის ორი და 12,7 მმ-იანი Kord-ის ერთი ტყეწიკმტყეწეწეფით შეიარაღღეს.

თმშური ნარაგბიძე

ფნერი 120 მმ-იანი ნაღმსატყორცი Nemo: სროღის სეკტორი — პორიზნტადღურად 360° და ვერტიკადღურად -3°+85°, სროღის სიშორე — 10 კმ, სროღის ტყეწიკი — 7-10 გასროღაღწა-ში, კვაღე — 3 კაცე

„დორა“

„ხელოვნების“ უსაკბებლო ნაწარმოები

შოფლიოში ველზე დიდი ქვეშეა 800 მ-იანი „დორა“ იყო, ასეთი რამ კაცობრიობას არ ახსოვს და როგორც ჩანს, მომავალშიც არავინ იფიქრებს მგავების ან მასზე უფრო დიდი ზარბაზნის გაკეთებას. ქვეშეა, რომლის საბრძოლო გამოყენებაც ღვწერდებოდა და მთების ბურუსშია გახვეული, გერმანელები აღმოსავლეთის ფორტზე საბჭოელების ბრძოლაში იფრებდნენ.

1936 წელს კრეპის ქარხნის დათვალიერებისას ადოლფ ჰიტლერმა ფრანკის ზელმდენფელდის სთხვა, შექმნა ისეთი ხარტილერი დანადგარი, რომელიც ხანგრძლივი მოქმედების საფორტიფიკაციო ნაგებობების, კერძოდ კი მათნოს ხაზისა და ბელგური ფორტების წინააღმდეგ გამოდგებოდა.

ახალ იარაღზე მუშაობას შეუდგა „კრეპის“ ფრანკის საკონსტრუქტორ ბიურო პროფესორ ერის მთელერის ხელმძღვანელობით. 1937 წელს დახრულდა თუ არა პროექტზე მუშაობა, „კრეპმა“ ათი მლნ რაიხსმარკა და პარული არტისისტების დაშვების შედეგით მთლი, რომელიც 1941 წლის დახრუსისა დაშორდა.

35,5 მ სიგრძის ქვეშეა 400-ტონიანი ლუაა ჰქონდა და მთავარი კონსტრუქტორის ცოლის პატენსაცემად „დორა“ დაერქვა. საბრძოლო შიდაფონიში მყოფი დანადგარის სიგრძე 43 მ, სიგანე 7 მ, სიმაღლე 11,6 მ გახლ-

დათ, ხოლო სისტემის სრული წონა 1350 ტ-ს შეადგენდა.

დანადგარი ხარტინგზე იყო და სრულა შილიდ საგანგებო, შეწყვილებული რკინიგზის ხაზიდან შედგო. ამ შეწყვილებული ხაზის ორივე მხარეს ქვეშეა უმაგრებდნენ ოთხ, ასევე შეწყვილებულ ხუთღერძიან მძრუნზე საერდენ ბოძს, თითოეულ ბოძზე აწესს შემუშობით ორი ძირითადი, გამჭოლი დიურ მაგრებოდა. მასის მთავარი ნაწილები ერთმანეთს სხვადასხვა გამჭოლი სამაგრაით უკავშირდებოდა, რის შედეგადაც მიიღებოდა 80-ბორღიანი (40-40 თითო მხარეს) ტრანსპორტიორი.

სროლითების მომზადება საცეხლე პოზიციის მომზადებისა (3-6 კურა) და დანადგარის აწობისგან (3 დღე-ღამე) შედგებოდა. თიად საცეხლე პოზიცია 4120-4370 მ სიგრძის მონაკვეთსა და 250 ჯარისკაცს საჭიროებდა.

„დორა“ ისროდა 7,1 ტ-ის ბეტონგამბრან და 4,8 ტ-ის ფუგასურ ჭურჭებს, რომლებშიც შესაბამისად 250 კგ და 700 კგ ფეთქებადი მასა იყო მოთავსებული. ჭურჭების სროლის მაქსიმალური სიძორე 48 კმ იყო და ბეტონგამბრან ჭურჭი 1 მ სისქის ჯაშანს ან 8 მ სისქის ბეტონს ზერტდა, ან მყარ გერტში 32 მ სიღრმეზე აღწევდა.

1942 წლის თებერვალში სამხედრო ჯარების გენერალური შტაბის

უფროსმა, გენერალმა ვალდერმა „დორას“ ყირიში შე-11 არმიის სააღმარტილერისის ვასალერვულად გავაწინის ბრძანება გასცა.

იმეც წლის აპრილში ქვეშეა და მომსახურე 672-ე დეიხიონი ხუთ ეშლიონი ყირიისაკენ დაიძრა. 25 აპრილისათვის ეშლიონები სადგურ ტამლის-დაირს (დღეს სოფელი აინტარნიე) მაიდაა, სადაც დაშლილი არტისისტემა საგულდაგულოდ შეინდესს სამტაოე საშუალებებით.

„დორას“ საბრძოლო შიდაფონის პოზიცია შეიკრა სავარაუდო სამხენევიდან დაახლოებით 25 კმ-ის მოშორებით ეს სავარაუდო სამხენევი იესტორილის დაცვის ხაზი (განსაკუთრებით ჩრდილოეთი მხარე) და რკინიგზის სადგურ ბაზისხარის სამხენეო რაიონი.

საცეხლე პოზიციის შემენებლობა დააწყო მომშულებულ ველზე, მარტე რელიეფზე, სადაც არც ტყე იყო და არც კლდეანი ქანები. აქ ჩრდილო-აღმოსავლეთისა და სამხენე-დასავლეთის მიმართულებებზე გაითხარა 10 მ სიღრმისა და 200 მ სიგანის დრეშული, რომელშიც ჯერ ძირითადი ხაზი დაიყო.

შემდგომ სამონტაოე აწვეების გადასადგელებულად, ხოლო სროლისს ქა ხატრანსპორტო და სათარალო შემადგელობების სამძობრად ორ-სამხაზიანი განსტობები მომზადდა.

საცემ ხელე პოზიციათა მშენებლობა ერთი თვე გაგრძელდა და მასში 600 სამხედრო მშენებელი-არტილერიალი, ორგანიზაცია „პრომის ფორსის“ 1000 შუკმა, 1500 ადგილობრივი მცხოვრები და საპროტა სამხედრო ტექნიკის მანქანაწარმოებლები.

მუშაობა დღეღამე მიმდინარეობდა, ხოლო უსაფრთხოებას ვეგრძელდა რაიტორიების მე-8 ავიაკორპუსის გამანადგურებლები უზრუნველყოფდნენ.

გარდა ამისა, მშენებარე საცემ ხელე პოზიციის იქვე განლაგებული 88 მმ-იანი საზენიტო ქვეშევრდები და 20 მმ-იანი საზენიტო ტყვიამფრეკვეების ბატარეები იცავდნენ.

„ღორას“ პოზიციის მშენებლობას ასევე ემსახურებოდა კვამლშენილების დევიზიონი, დაცვის ორი რუმინული ასეული, სამსახურებრივი ძალები, რომლებიც ორი ოცეული და საველე განდამბრის საგანგებო მითრანსებელი რაზმი. გამომთვლელი ჯგუფები სროლისთვის აუცილებელი გათვლებით იყვნენ დაკავებული. არტილერიის-დამკერძებლები ოცეული, ტრადიციულ საშუალებებით ერთად, ინფორმაციით სხვების ტექნიკასაც იყენებდა.

საბოლოოდ იარაღის საბრძოლო მდგომარეობა და მოქმედებას ოთხი ათასზე მეტი კაცი უზრუნველყოფდა.

საოკუპაციო ადმინისტრაციამ და გესტაპომ მთელი რაიონი აკრძალულ სივრცე გამოაცხადა და „ღორას“ სროლის გადასაფრად გერმანელებმა სეგნაპოლისის მახლობლად სამხ 280 მმ-იანი „პრუნოს“ ტიპის სარკინიგზო ქვეშევი გადაიყვანეს. „პრუნოს“ ტიპის დანადგარები ბახსისარადიან ჩრდილოეთით მე-7 კმ-ზე განლაგდნენ.

ერთი სიტყვით „ღორა“ იმდენად კარგი დაცულ-შენილებული იყო, რომ გესტაპოლის დამცველებმა ომის დამთავრებამდე მის შესახებ არაფერი იცოდნენ.

თუმცა, პარტიზანთა ერთ-ერთი რაზმის სადამკერძო ჯგუფმა პოლიტხელ მახნევის შეთაურობით სარდლობას ასეთი შინაარსის რადიოგრამა გაუგზავნა: „18 ივნისს 14-20 სი-ზე მდინარე კიანას სარკინიგზო ხიდის მახლობლად გამოჩნდა ჯგუფის მატარებელი, რომელიც ბახსისარაის მიმართულებით მოძრაობდა და თან ფორსის მიმართულებით რამდენჯერმე გაისროლა“.

ამ შემთხვევაში მწვერავებს სიცრუეში ვერ დაადანაშაულებოთ რადგან „პრუნო“, რომელიც მათ დაინახეს, სი-დიდით „ღორას“ მყოფი იყო არ იყო

და ტრანსპორტირებისას მართლაც კვლევა ჯგუფის მატარებელს.

5 ივნისს, გამთენიისას, 1350-ტონიანი ტრანსპორტორი ხარბახნიითა და ორი თომასელით სასტარტო მოედანზე გაჩერდა.

ველადფერი წინასწარ დაწერილი სცენარის მიხედვით წინამართა: დამხმარე ენკლინიდან გადაიბანეს ჭურჭლები, მასრები და ლულაში მოათავსეს, ხოლო გამომთვლელმა ჯგუფმა ლულა 530-ზე დააფენა. ამის შემდეგ თომასელები და დამხმარე ვაგონები საფარში შევიდნენ.

5-35 სი-ზე გასროლის ისეთი ძლიერი ხმა გაისმა, რომ 5 კმ-ის რადიუსში ფანჯრების მინები ჩაიშლხრა, ხოლო ბეგრის ტალღამ სახლებში თაროებიდან ჯამ-ჭურჭელი ჩამოფარა, აღმანებსა თუ ცხილელებს ყურის აძევი დაუხეთქა.

გასროლიდან 44,8 წამის შემდეგ სათვალავლო და გამომთვლელმა პოსტებმა ჭურჭის დაცემისა და აფეთქების ადგილი დააფიქსირეს.

№1 სამხზე საპროტა 95-ე დევიზიონის იარაღის საველე სიწვიმი იყო, რომელიც მილიანად განადგურდა.

შემდეგ „ღორამ“ 7 ჭურჭი სანაპირო დაცვის ძველი საზენიტო ბატარეების და 6 შავი ზღვის ფლოტის საპირო თევდაციის 365-ე ბატარეის მიმართულებით გაისროლა. ბოლო გასროლის ხმა 5 ივნისს 19-48 სი-ზე გაისმა.

შორე დღეს, 8-28 სი-სა და 19-45 სი-ს შორის, „ღორამ“ 16-ჯერ ისროლა, საიდანაც 7-ჯერ საპირო თევ-

დაციის 61-ე საარტილერიული-მცველი საზენიტო დევიზიონის საბრძოლო პუნქტისა და 9-ჯერ დასახლება ბატარეეკაში მდებარე ასრენალის მიმართულებით გაისროლა.

7 ივნისს 7-ჯერ დაბობნა არსენალი საზენიტო ბაღკაში განლაგებული არსენალები.

ჯამში „ღორამ“ 5-17 ივნისს შუალეში 47-ჯერ გაისროლა და, როგორც გერმანელები დიდი იმედის გაცრუებისას ამბობენ, „მთამ წრეწუნა შობა“.

საოცარია, რომ თანამედროვე საუკუნის აპარატურით აღჭურვილმა გერმანელმა მითვალთვლებმა „ღორას“ გასროლიდან 47 ჭურჭიდან შეიღის დაცემა საერთოდ ვერ დააფიქსირეს და მხოლოდ ექვსმა შეძლო სამხის განადგურება. მათ შორის იყო 365-ე ბატარეა, 95-ე დევიზიონის ერთ-ერთი პოლიციის საფრენი პუნქტი, 61-ე პოლიციის ერთ-ერთი საბრძოლო პუნქტი და რამდენიმე არსენალი.

დამარჩენი ჭურჭები სამხინდან 100-740 მ-ის დამორებით აფეთქდნენ და შესაბამისად ზაინცი ნაღები იყო.

გერმანელების განსაკუთრებულ შემოფრთხას იწყვედა 365-ე ბატარეა, რომელსაც „სტალინის ფორტს“ ეძახდნენ. სინამდვილეში კი ის იყო საზენიტო ბატარეა და ძველი 1915/28 წლის მოდელის 76 მმ-იანი 4 ქვეშევიგან შედგებოდა.

ფულდმარშალი მანშტაინი წიგნში „დაკარგული გამარჯვებები“ წერდა: „ხარბახნის ერთმა გასროლიან გაანადგურა“.

„ღორა“ 7,1 ტ-ის ბეტონგამტარ და 4,8 ტ-ის ფუგასურ ჭურჭებს ისროლა

მსოფლიოში ველაზე დიდი ქვეშები
აღიღწე მიტლერის მოთხოვნით
შეიქმნა

გურა ვირბის ნახევარკუთხედზე, სევერნაის ჯურის მახლობლად მიწის ხილრბეში 30 მ-ზე მოთავსებული იარაღის საწერბო.

მოვლანებით კი იმედოვნებდა, რომ ამერიკანობაში ქვეშების შექმნაზე გარკვეული ხარჯები, მიღწეულ ეფექტს არ შეესატყვისებოდა.

გერმანების გენერალური შტაბის უფროსმა, გენერალ-პოლკოვნიკმა ვალდემარ „დორას“ „ხელისუფლების ნაშეიღო, თუქცა, უსარგებლო ნიშნში“ უწოდდა.

მომდევრო დღეებში ვირბის ნახევარკუთხედზე „დორას“ საცდელად კიდევ 300-ჯერ გაისროლა, ამის შემდეგ ლულა ისე გაიკეთა, რომ თავის ფუნქციას ვეღარ შეასრულებდა და შეხატულობდა ისევ კრუპის ქარხანაში გაგზავნა გადაჭედდა.

მიტლერის პირადი ბრძანების საფუძველზე, დანარჩენი სისტემა ლენინგრადის ფრანტზე გადაისროლეს, სადაც დათქმულ დროზე შეკეთებული ლულა მიიტანეს.

ბლოკირებული ლენინგრადის წინააღმდეგ „დორას“ გამოყენებაზე გერმანელები დიდ იმედს ამტკიცებდნენ, მაგრამ წითელი არმიის შეტევებმა და ბლოკადის გარღვევამ ამის საშუალება არ მისცა. „დორას“ კი ზურგიდან სასწრაფო დაეკავია დასჭირდა.

ფაშისტებმა „დორას“ კიდევ ერთხელ გამოიყენეს 1944 წელს კრუპის აჯანყების დროს და ქალაქს ველაზე დიდი ქვეშების 30 ჭურვი დაატყდა თავს.

იმედოვნებდა, რომ ამერიკანობაში ქვეშების შექმნაზე გარკვეული ხარჯები, მიღწეულ ეფექტს არ შეესატყვისებოდა.

მომდევრო დღეებში ვირბის ნახევარკუთხედზე „დორას“ საცდელად კიდევ 300-ჯერ გაისროლა, ამის შემდეგ ლულა ისე გაიკეთა, რომ თავის ფუნქციას ვეღარ შეასრულებდა და შეხატულობდა ისევ კრუპის ქარხანაში გაგზავნა გადაჭედდა.

მიტლერის პირადი ბრძანების საფუძველზე, დანარჩენი სისტემა ლენინგრადის ფრანტზე გადაისროლეს, სადაც დათქმულ დროზე შეკეთებული ლულა მიიტანეს.

ბლოკირებული ლენინგრადის წინააღმდეგ „დორას“ გამოყენებაზე გერმანელები დიდ იმედს ამტკიცებდნენ, მაგრამ წითელი არმიის შეტევებმა და ბლოკადის გარღვევამ ამის საშუალება არ მისცა. „დორას“ კი ზურგიდან სასწრაფო დაეკავია დასჭირდა.

ფაშისტებმა „დორას“ კიდევ ერთხელ გამოიყენეს 1944 წელს კრუპის აჯანყების დროს და ქალაქს ველაზე დიდი ქვეშების 30 ჭურვი დაატყდა თავს.

ლუბს წაწვდა. მოვლანებით კი იმედოვნებდა, რომ ამერიკანობაში ქვეშების შექმნაზე გარკვეული ხარჯები, მიღწეულ ეფექტს არ შეესატყვისებოდა.

სამხედრო ნაწილის მეთაურის პოლკოვნიკ პარტკრის ბრძანებით დეტალები შეგროვდნენ და ვერადღებით დათავადობის შემდეგ პოლკოვნიკმა დაასრულა, რომ ლიონის ეს ნარჩენები შეზღვევული ხარტლერის სისტემას გვეუბნება. ტყვეების გამოკითხვით დადასტურდა, რომ ეს იყო „დორას“.

ამერიკელები რუსებთან შედარებით პრაქტიკელები არიან და მალევე დარწმუნდნენ, რომ ჯართად ქველ ქვეშის ვერაფერში გამოიყენებდნენ და გადაზნობის ბრძანება გასცეს.

შესამე შემსლერი ქვეშები „დორას“ ოკუპაციის საპჭოთა ზინაში მოხვდა, სადაც შეარაღების სამინისტროს მერ გაგზავნილმა საპჭოთა სპეციალისტების ჯგუფმა შეისწავლა და მისი საპჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე დატანის გვემე შეიმუშავა.

1946 წელს 800 მმ-იანი ქვეშები ლენინგრადის მახლობლად, რვეის პოლიგონზე გადაიტანეს, მაგრამ მისი აწერბა არავის უკვდა.

ქვეშების ნაწილები პოლიგონის ოთხი წელი უვრადღებზე ვერა და იტანებოდა. 1950 წელს ქვეშები სტალინგრადში, ქარხანა „პარიკამში“ მიიტანეს და ორი წელი სწავლიდნენ.

როგორც იტაური საკონსტრუქტორი ბურის ვეტერანები ამბობდნენ, ქარხანის ანალოგიური იარაღის შექმნის ბრძანება მკრდა მღებულს, რაც სარქერო დოკუმენტებში არ დასტურდება.

შემდეგ სისტემის ნაწილები პრუდბოის ქარხნის საცდელ პოლიგონზე გადაიტანეს და ათი წელი ხელუხლებლად დატოვეს.

1960 წელს საპჭოთა კავშირის სამხედრო მრქველობის მინისტრი უტხილის ბრძანებით „დორას“ ვანაფერდა, — ქვეშები დაჭრეს და მარტკინის დუმბოზე გადადნეს. მისი საბრძოლო მასალა პრუდბოის პოლიგონზე ააფეთქეს, ხოლო 4 ხარკინიგზო პლატფორმა გაქრა.

ქვეშებთან ერთად ქარხანა „პარიკამში“ მიტანილი შეიდა მასრიდან ექვსი მოვლანებით გადადნეს და ერთი კი მქანბრებმა წელის შესანახ კასრად გამოიყენეს.

ოღებლად მრისხანე იარაღზე წარმოდგენის შექმნას ერთადერთი გადაჩნული მასრა იძლევა, რომელიც დღეს სტალინგრადის ბრძოლის მუხორიალურ მუზეუმშია დაცული.

კორაბეები გაიფლვისირა ქვეყნებისთვის

დასასრული, დასაწყისი იხ.

 „არსენალი“ №26, 2012წ.

1997 წელს მოსკოვმა და კიევიმ

 შეიქმნა ფლოტი გაინაწილეს. უკრაინის

 10 კორეტი შეკდა, საიდანაც რამდენიმე

 ჯერ კიდევ ამჟამებდრენ ან არუპონტებდრენ.

1994 წლის 12 თებერვალს უკრაინამ

 დამოუკიდებლად ჩააგუნა მწვობრში

 1124M პროექტის U200 „ლუცკი“ (2007 წლიდან

 U205), 2006 წლის 16 თებერვალს კი,

 თითქმის 15-წლიანი მშენებლობის

 შემდეგ, იმავე პროექტის U209 „ტერნოპოლი“

 დაასრულა.

ფლოტის შემადგენლობაში სასმარის

 განავრცობენ: U206 „ჟინიცი“ (პ. 1124წ)

 და U208 „ხმელნიცი“ (პ. 12412).

სხვადასხვა წლებში ჩამოწერილია:

 U209 „სუსი“ და S210 „ხერსონი“ (პ. 1124),

 U205 „ტერნოპოლი“ (პ. 1124წ),

 U201 „ლუცი“ და U203 „ლუგანსკი“ (პ. 11451),

 U207 „უგოროდი“ (პ. 12412).

საბჭოთა პერიოდის პროექტებით აგებული

 უკრაინული კორეტები ქვეყნის საზღვაო

 ინტერესებს უკვე აღარ პასუხობენ

 და იმავე კლასის შემცველი ხომალდის

 პროექტზე კიევი უკვე დიდი ხანია

 მუშაობს.

ახალი ხომალდის მშენებლობა უკრაინის

 პრესტიჟის საჭეუვაა, რადგან ქვეყნის

 გემოსამშენ წარმოებას საერთა-

ბრიტანეთში 1874 წლის სექტემბერში

 დასრულდა არგენტინის შეკვეთით კორეტი

 Uruguay-ს მშენებლობა. ხომალდი მრავლის

 მნახველია და მონაწილეობდა ომებში, რევოლუციებში,

 სხვადასხვა ექსპედიციაში. ერთხანს არგენტინის

 სამხედრო-საზღვაო აკადემიის სამტაპო

 ხომალდის დანიშნულებასაც ასრულებდა

 და 1967 წელს ისტორიულ ტელად გამოცხადდა.

 ამჟამად ბუენოს-აირესის პორტში

 დგას

შორისო ბაზრისთვის შესაბამისად

 თანამედროვე პროექტების ხომალდები

 სჭირდება.

2011 წლის 17 მაისს ქალაქ ნიკოლაევში

 ჩერნომორსკის გემომშენებელი ქარხნის

 სტაპელზე პირველ უკრაინულ კორეტს,

 „ვლადიმირ ველიკის“ საფუძველი

 ჩაეგრა.

250 მტნ ვეროდ შეეასებელი 58250-ე

 პროექტის კორეტი, სავარაუდოდ, 2015 წელს

 დასრულდება და მომდევნო წელს

 ფლოტს უნდა გადაეცეს. ამის შესახებ

 უკრაინის სამხედრო-საზღვაო ძალების

 სარდალმა ვიცე-ადამი რაფაელა

 ბური ილინმა სეფასტოპოლში 2012 წლის

 24 აგვისტოს განაცხადა.

კორეტი „ვლადიმირ ველიკი“ (პ. 58250):

 წყალწყვა — 2500 ტ,

 სიგრძე — 112 მ,

 სიმაღლე — 32 კვანი,

 ცურვის სიძორე — 4000 მილი,

 კვანძი — 110 კაცი

კორეტი 265 Contra-Amiral Horia Macelaru (პ. 1048M Tetal II): წყალწვეპ — 1660 ტ, სიგრძე — 92,4 მ, სიჩქარე — 24 კნაზი, ცურვის სიშორე — 1500 მილი 18 კენაზით, ეკიპაჟი — 95 კაცი

შეიარაღება: ერთი 76 მმ-იანი ქვემუხი, 2X6 30 მმ-იანი ავტომატი AK-630M და 2X6 30 მმ-იანი ავტომატი AK-306, 2X12 ბომბმტვორცნი PBY-2500, 2X2 533 მმ-იანი ზატორაჟელო აპარატი, შვეულმფრენი IAR-316 Alouette III

2026 წლამდე სულ 10 ხომალდის მშენებლობა იგეგმება და კოვეს იმედი აქვს, რომ სერაულ კორეეტებზე ხარჯს 200-210 მლნ ევრომდე შჰამცირებს და სხვა ქვეყნებსაც დააინტერესებს.

„ელადიბრ ველიკიშე“ გამოფენებული მონუბილიობა-შეიარაღების 60% უკრაინული, ზილო დანარჩენი კი დასავლური წარმოების უნდა იყოს.

კრზოდ, გათვალისწინებულია ფრანგული MBDA-ს საზენიტო-სა-

რაკეტო და ხომალდსაწინააღმდეგო ხარაკტო კომპლექსები, იტალიური OTO Melara-ს საარტილერიო დანადგარი, შვეიცარიული Oerlikon-სა და გერმანული Rheinmetall-ის ერთობლივი საზენიტო დანადგარი და ა.შ.

სამშულო წარმოების იქნება რადიოლოკაციური სადგური, რადიოკავშირის კომპლექსი, აირტურბინები, შვეულმფრენი და სხვ

გამორიცხული არ არის პროექტის

გათვლების მისწიო დასავლური შეიარაღება სამამული და რუსული წარმოების ნიშნუბით შეიცვალოს.

უკრაინის ფლოტს ამბიციური გეგმები აქვს და ქვეყნის სახლყო ინტერესების უზრუნველსაყოფად ხმელია-შუა ზღვაში, ინდოეთისა და ატლანტის ოკეანის ცალკეულ რაიონებში გასვლას აპირებს.

გასული საუკუნის 80-იანი წლების პირველ ნახევარში რუმინეთში ქალაქ მანგალიის სამხედრო-სახლყო ვერცხი საბჭოური 1159-ე პროექტის გადამსუფუბით პროექტი 1048 Tetal მოშადა და ვრუნული სამხედრო-სახლყო ძლიბის-თვის ოთხი კორეტი: 260 Amiral Petre Barbuneanu, 261 Viceamiral Vasile

სარაკტო კატარლა Kralj Petar Kresimir IV: ერთი 57 მმ-იანი ქვემუხი, 1X6 30 მმ-იანი ავტომატი AK-630M, 4-8 ხომალდსაწინააღმდეგო ფრობისანი რაკეტა RBS-15

Scodrea, 262 Viceamiral Vasile Urseanu და 263 Viceamiral Eugeniu Rosca აივო. „ცივი ომის“ ეპოქის ხომალდების შეიარაღებაში მთავარი ადგილი წყალქვეშა ნავებთან ბრძოლის საშუალებებშია დაიკავა.

რუსინული სპეციალისტები ხომალდების საბრძოლო მანქანადაცვლელთა გაუმჯობესებას მოედრნებულ 1048M II-ში შეეცადნენ, სადაც შეცვალეს წყალქვეშა ნავებთან საბრძოლო ხისტემები, საარტილერიო შეიარაღება და კინოზე შეყვლმურწის ასაფრენ-დასაწყები მოვლანი მოწყობა.

ამ პროექტით მინვალაში ორი კორვეტი 264 Contra-Amiral Eustatiu Sebastian-ი და 265 Contra-Amiral Horia Macelaru აშენდა.

2003 წელს ფლოტის ორი კორვეტი №261 და №262 ჩამოიწერა და რამდენიმე წლის შუბლზე ვარათა დაიქრა.

რუმინეთი NATO-ს წევრა და აქედან გამომდინარე, ქვეყნის სამხედრო-საზღვაო ძალებში მოქმედებული იდეოლოგიის კორექტის ახლეთ ჩინაცვლება გამორიცხული არ არის.

NATO-ს კიდევ ერთი წერი ქვეყნის — ბულგარეთის სამხედრო-საზღვაო ძალების შემადგენლობაში საბჭოთა ავტომობილური კორვეტის კლასის წყალქვეშა ნავების სანადადმდელო ორი საბრძოლო ხომალდი 13 Reshitelni და 14 Bodri-ა (პ. 1241-12) ირთი სება.

სპეციალურად წყალქვეშა ნავებთან საბრძოლველად აგებული ხომალდები სარაკეტო ხომალდსანადადმდელო-საზღვიო კომპლექსებს მოკლედობა და შესაბამისად, შეზღუდული შესაძლებლობები აქვს.

ბულგარული კლასიფიკაციით კორვეტების კლასს მიეკუთვნება 101 Mulniya (პ. 12411T), რომელიც უფრო სარაკეტო კატარადა.

ბულგარეთი სამხედრო ფლოტის მოდერნიზაცია აპირებს და ფრანგულ კომპანია DCN-ში აგებული კორვეტის კლასის ხომალდ Gowind-ის პროექტით ორის დანერგვებულთ.

2007 წელს თითქმის მოზრზნდა 750 მლნ ევროდ ოთხი ხომალდის მშენებლობაზე შეთანხმების მიღწევა, მაგრამ ლიფიამ ფინანსების ნაკლებობის გამო ბოლოს უიან თქვა და კორვეტების თქმა გადაიღო.

შეზღვევისპირა ქვეყნებში საქართველო ერთადერთია, რომელსაც სამხედრო ფლოტის შემადგენლობაში კორვეტის კლასის ხომალდები არასოდეს ჰყოლია, თუმცა, ამის მცდელობა რამდენჯერმე იყო.

Gowind-ზე ბულგარლებმა უარი თქვეს, მაგრამ მალაიზია და სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა ფრანგული პროექტის კორვეტების მშენებლობას იწყებენ. გახული წლის მარტში კი საფრანგეთის სამხედრო-საზღვაო ძალებს Gowind-ის პროექტის პირველი კორვეტი L'Ardroit-ი შეშაბა

საქართველოს პირველი რესპუბლიკის დროს 1920 წელს ხელისუფლება საზღვაო ფლოტის საზღვარგარეთული ხომალდებით გაძლიერებას შეეცადა. არსებობს ერთი დოკუმენტი, რომლითაც საგარეო საქმეთა სამინისტრო გზადა დეპარტამენტს (სამხედრო ფლოტის) მამინ ამ წვეყნის დაქმედება-რებაში იყო) ატყობინებდა, რომ ინვლესლებიზაგან პატარა გემის (კორვეტის) მუქნის თაობაზე შექმნილ კომისადა გზადა დეპარტამენტთან ნუსადგურების უფროსი მამცაშული და კაპიტანი ქვჭკვაძე (ფლოტისლის სარდალი) შეადინენ. ისინი 1920 წლის 9 სექტემბერს ბათუმში უნდა გამზავრებულენენ, სადაც ბრიტანული ხომალდების შემოსვლა იყო დაგეგმული.

საერთაშორისო ინტერესი ბრიტანეთის ფლოტის Anchusa-ს სერვისის ხომალდმა K99 Gardenia-მ (წყალქვეშა 1290 ტონა, შეიარაღება ორი 102 მმ-იანი და ორი 76 მმ-იანი ქვეშები, ვეიპაიე 93 კაცი) გამოიწვია, რომელიც ბათუმის პორტში 10 სექტემბერს შემოვიდა და შიორე დღეს, 11 სექტემბერს, 23 საათზე ისევ ზღვაში გაიფიდა.

უცნობია, თუ რატომ არ მოზრზნდა ბრიტანული ხომალდებით ქართული ფლოტისლის გაძლიერება. შეიძლება ამის ხელმძღვანელი ერთ-ერთი ვარე-მოება კვლიფიციური საზღვაო კადრების ნაკლებობა იყო.

2005 წლის დასაწყისში საქართველოს თავდაცვის სამინისტრომ ლიტვის სამხედრო-საზღვაო ძალებიზაგან

ორი ფრეგატის F11 Zemaitis-ისა და F12 Aukstaitis-ის (ორვე ხომალდი ადრე საბჭოთა ბალტიის ფლოტის შემადგენლობაში ირცეხებოდა) მუქნის სურვილი გამოთქვა.

ვილნიუსში მამინ უარი ვინაცხადა და NATO-ს მოთხენადა ვითაილისწინება მოიმიზნა, რაც ალბათ საქართველოფლოტის ხომალდების შეიარაღების გარეშე გადაცემას შეეჭებოდა. მხოლოდ კორპუსები კრადლურად არაფრის მომცემი იყო, რადგან ჩვენი შესაძლებლობებიდან გამომდინარე, მისი აღჭურვა მხოლოდ 23 მმ-იანი 3Y-23-2 ტიპის ატომატებით თუ მოზრზნებოდა.

2008 წლის რუსულ აგრესიამდ რამდენიმე თვით ადრე კ ქვეყნის თავდაცვის უწყება ხორვატის ფლოტის ორი ხომალდი RTOP-11 Kralj Petar Kresimir IV-ისა და RTOP-12 Kralj Dmitar Zvonimir-ით დანერგვესადა და მოლაპარაკებაც გაიმართა.

მართალია, ორვე მთავანი სარაკეტო კატარლების კლასს მიეკუთვნება და თან სუსტი სასწინრო შეიარაღება აქვს, სამატიორედ შედგურ ხომალდსანადადმდელო რაკეტა RB5-ს-ს ატარებენ.

ვის იცის, როგორ დასრულდებოდა 2008 წლის აგვისტოში რუსული ხომალდების პარაში, საქართველოს ტერიტორიულ წყლებში ჩვენს საზღვაო ძალებს ხორვატიული კატარლები რომ სკილიდიათ.

თბილისი რედაქცია

საგაზბანო ავიაცია

გვარძელბა. დასაწყისი თბ.
„არსენალი“ №17-25, 2012

ორისუკანაფრთიანი პერიოდო

შეორე მსოფლიო ომის დასრულებისას უნდად, აშშ-ის სამხედრო ხელმძღვანელობამ შეიარაღებული ძალების, მათ შორის ავიაციის რაციონალიზაციის შემცირება გადაწყვიტა.

აიანქვლია დამარცხებაში ავიაციის დეპარტამენტი და საგემბანო ავიაციამ უდიდესი როლი ითამაშა, თუმცა, ახალი ძარბაღის — ატომური ბომბის გამოჩენამ მათი შემდგომი ეფექტურობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დასვა.

აიანქვლის კაბიტულაციის დროს აშშ-ის ფლოტს ყველა ტიპის 99 ავიაციის მანქანა და ორი წლის შემდგომ ეს რაოდენობა 27-მდე შემცირდა.

ავიაციის მშენებლობა შექრდა, ხოლო ნახევრად მკობილები დაიშალა და ზოგიერთის კონაუსი სატვირთო გემებად გადააწვეეს. ფლოტის ახალი დოქტრინით რაოდენობის ნაცვლად აქცენტი ავიაციის ეფექტურობაზე უნდა გაკეთებულიყო.

ცვლილებები თავად საგემბანო თვითმფრინავებსაც შეეხო. შეორე მსოფლიო ომის დასრულებისას უნდად, სამხედრო ავიაციაში ახალი, რეაქტიული ხანა დასწყო. გამონაკლისი ამ მხრე არც ფლოტის ავიაცია იყო.

რეაქტიული თვითმფრინავები

პირველი რეაქტიული გამანადგურებლები ჯერ კიდევ ომისას გამოჩნდნენ. გერმანული Me-262 სერიულად მზადდებოდა და მოკავშირეთა ბომბდამშენებსაც ებრძოდა. ბრიტანული Meteor-ი შეიარაღებაში ომის დასრულებისას მიიღეს და საბრძოლო მოქმედებებში მონაწილეობა არ მიუღია.

საგემბანო რეაქტიულ თვითმფრინავებზე ამერიკელებმა და ბრიტანელებმა მუშაობა ითიქის უზღვრულად დაიწვეს, თუმცა, ბრიტანელებს ერთი კობი პეინდაი — პირველი რეაქტიული ძრავა სწორედ ბრიტანეთში 1923 წელს ინჟინერმა ფრენკ უიტლმა შექმნა.

სტევის სამუშაოები აშშ-ში მამდინარეობდა, მაგრამ წარმატების მიღწევა ჯერ მოხერხდა და დასახმარებლად ამერიკელებმა ინგლისელებს მიამართეს.

1941 წელს ბრიტანეთში ვინატიმ მყოფ ამერიკელ გენერალ პერი არნილდს პირველი მოქმედი რეაქტიული ბრიტანული თვითმფრინავი და მისი ძრავა წარუდგინეს და არნილდის ძალიანხმევი ამერიკელებმა ბრიტანელებისგან ერთი ძრავა და სრული ტექნიკური დოკუმენტაცია მიიღეს.

ბრიტანელთა მიღწევის აშშ-ში სათანადოდ შეფასდა და რეაქტიული თვითმფრინავის შექმნას ბეჭმა საავიაციო ფინანსები შეუდგა.

მაგალითად, 1947 წელს აშშ-ში რეაქტიული თვითმფრინავის 18, ხოლო ბრიტანეთში კი მხოლოდ ხუთ პროექტზე მუშაობდნენ.

სამხედრო-საავიაციო ძღვეთიან ვრცელად, რეაქტიული ძრავით ფლოტიც დაინტერესდა, მაგრამ გათივლებმა, ამერიკელებს ენუშეზაში გაუნელა. — პირველ ძრავებს შეიერე წვეა და გათივლებით შეიერე რესურსი პეინდაი. შესაბამისად, „სუფთა“ რეაქტიულ თვითმფრინავს შენეულეული მახასიათებლები ეწებოდა.

გამოსავალი კამბინარებული ძველი დანადგარის შემუშავებაში მოინახა. ტრადიციული შდწევის ძრავა აფრენა-დამეფებისა და კრისერულ რეაქტებზე იმე შეეება, ხოლო რეაქტიულს კი მერნავი საბრძოლო ვთარებაში გამოიყენება.

1942 წლის დეკემბერში ფლოტისთვის განკუთხილ გამანადგურებელზე გამიცხადებულ კონკრსში 9 მონაწილედინ, ორი თვის თივზე ფრანლისტად Rayn-ი და მისი FR-1 Fireball-ი („ბურთისებრი ვლეა“) დასახლდა, თვის დროზე, ფრანმა სახელი თვითმფრინავი „სპირიტ ოფ სენტ ლეისის“ შექმნით გაითქვა, რომლითაც 1927 წლის 20 მისის მფრინავმა ჩარლზ ლინებერმა ატლანტის ოკეანე გადაფრინა.

ფლოტმა FR-1 მოწონა და გამოიღის დასრულებამდე 100 ანარტი დაუკეთა (შემდგომ ეს ციფრი 1000-მდე გაიზარდა).

პირველად თვითმფრინავი 1944 წლის ივნისში აფრინდა. ცხვირში მას B350 ცხ.-იანი შიდაწესი, კვდში კი ბრიტანული რეაქტიული ძრავის „ჯუ-ნერალ ელექტროის“ ასლი ჰქონდა. გამოცდაზე პროტოტიპმა 680 კმ/სთ-ში სიჩქარე აჩვენა. ეს არცთუ ცუდი მაჩვენებელი იყო. იმდროინდელი უახლესი შიდაწესიერიანი გამანადგურებლები F7F Tigercat-ი და F8F Bearcat-ი შესაბამისად 740 კმ/სთ-სა და 680 კმ/სთ-ში სიჩქარეს ავითარებდნენ.

აშშ-ის ფლორიდა თვითმფრინავის შეიარაღებაში მიღებას ჩქარობდა. საკუთარ საეკვმანო რეაქტიულ თვითმფრინავზე ბრიტანელებიც მუშაობდნენ და ამერიკელების პირველობის დაიშინება არ სურდათ.

1945 წლის 1-ელ მაისს სამი თვითმფრინავი ავიამზიდ „კრინდერის“ გემბანზე გადაიყვანეს. თვითმფრინავებმა გემბანზე აფრენა-დაშვების რამდენიმე ათეული ციკლი შეასრულეს. თუცა, ეს პროცესი მხოლოდ შიდაწესის ძრავის გამოყენებით შესრულდა.

6 ნოემბერს საცდელი ფრენისას, თვითმფრინავს ჰაერში შიდაწესის ძრავა გაეთმა და პილოტე ავიამზიდზე რეაქტიულის გამოყენებით დაეშვა. არასამტარო სიტუაციით განპირობებული მოვლენა აშშ-ის ფლორის ისტორიაში რეაქტიულძრავიანი თვითმფრინავის გემბანზე დაჯდომის პირველი შემთხვევით შეცდა.

ამერიკელების სწრაფების მიუხედავად, ავიამზიდზე „სუფთა“ რეაქტიული თვითმფრინავი პირველად ბრიტანელებმა დასვეს. 1945 წლის 3 დეკემბერს კაპიტანმა ერიკ ბრაუნმა „სოუმერზე“ რეაქტიული „ვამპირი“ დასვა. ის შვირბრიტანული რეაქტიული თვითმფრინავი იყო.

ფრანს De Havilland-ის პირმშო საბელგოთი გამანადგურებლად შეიქმნა. ითხო 20 მმ-იანი ქვეშებიით შეიარაღებულ თვითმფრინავს საკმაოდ უცნაური ფორმა და ერთი რეაქტიული ძრავა ჰქონდა. პროტოტიპი 20 აპრილს აფრინდა და შესაბამისად, შვირბ მსო-

Fireball-ი ამერიკულ ავიამზიდზე დამტარო პირველი რეაქტიულძრავიანი თვითმფრინავი იყო

ფილო იომში მონაწილეობა არ მოუღია. სანტერესოა, რომ იმის დასრულებით გამოწყველილ სამხედრო წარმოების საფუძვლით შექცირება ამ თვითმფრინავს არ შეუძო. პირიქით, შეეცადა 120-დან 300 ერთფლამდე გაიზარდა.

საკვამანო Sea Vampire-ები მხოლოდ 18 ერთეული აიგო და ავიამზიდებზე რეაქტიული თვითმფრინავების გამოყენების სპეციფიკის დახასჯუნად იყენებდნენ. მოკვანებით, 50-იან წლებში, დასწყებით მურინავების მოსამზადებლად 73 ორადგილიანი Sea Vampire დამზადდა.

პირველი რეაქტიული საზღვაო (სხვე რაოვრეც სახმელეთო) თვითმფრინავები შორს იყვნენ სრულყოფისგან. წვეთს ცვლილებებზე ძრავა წელა რეაგირებდა, რაც ხშირად ავარების მიზეზი იყო. ავიამზიდზე დასმასაც განსაკუთრებული მიდგომა უნდა.

თაბონის კაბიტულაციას შემდეგ FR-1-ზე შეკვეთები გაუქმდა. აშშ-ის ფლორმა „სუფთა“ რეაქტიული თვითმფრინავები უფრო პერსპექტიულად მიიჩნია და არც შეეცდარა. შეკვეთის გაუქმებამდე 66 Fireball-ი გამოუსვეს.

საზეზნანო „პონტონებზე“

სამეფო ფლორისგან განსხვავებით, ამერიკელებმა რეაქტიულ თვითმფრინავებზე გადასვლა მასობრივად დაიწყეს. ახალ FD-1 Phantom-ის („პონტონება“) შექმნა ფრანს McDonnell-მა შვირბ მსოფლიო იმის დროს დაიწყო.

თვითმფრინავი 1945 წლის იანვარში აფრინდა და გამოცდაზე 776 კმ/სთ-

ში განავითარა. 1946 წლის 21 ივლისს ავიამზიდ „ფრანკლინ რუველტდინა“ აფრინილი „პონტონება“ რამდენიმე წუთში გემბანზე დაეშვა და აშშ-ის საგემბანო ავიაციასში რეაქტიული ხანა დაიწყო. მომავალ წელს თვითმფრინავი შეიარაღებაში მიიღეს და ავიამზიდებზე ცალკეული რეაქტიული ესკადრილიებიც ჩამოყალიბდა.

ამ თვითმფრინავთან დაკავშირებით სიტყვა „პირველის“ გამოყენება რამდენჯერმე შეიძლება. ის ფლორის დაკვეთით შექმნილი პირველი რეაქტიული და ავიამზიდზე დამტარო მსოფლიოში პირველი ორბრავიანი რეაქტიული თვითმფრინავი იყო. ამდევ დროს შეიარაღებაში მიღებული პირველი სერაული საეკვმანო გამანადგურებელია.

პირველობის მიუხედავად, პირველი „პონტონების“ (შვირბ — Phantom II ვიეტნამის ომის სიმბოლოდ იქცა) „ცხურება“ არც ისე წარმატებული იყო. რეაქტიული თვითმფრინავებისთვის დაბაზასაოებელი ნაკლოვნების გამო (არასაიმელო ძრავა, გაროულეული ექსპლუატაცია) 1949 წელს ის შეიარაღებიდან მოიხსნა. მის არასრულყოფილებებზე სერაული თვითმფრინავების რაოდენობაც — 60 ერთეული მტრეკვლებს.

ბრიტანული ოფიცრის მარტრემა გადაწყვეტილებამ ავიამზიდების უფმტრეობა ერთი-ორად განზარდა

ნაკლფანების გამო FD-1 Phantom-მა შეიარაღებაში მხოლოდ 3 წელიწადი დაჟო

ავიაფიდევის ეპოლევის — ზამბახო

ავიაფიდევის გემბანის კონსტრუქტორი ამ ტიპის ზომადების შექმნის დღიდანვე ვითარდება. თვითმფრინავების გაბარიტებისა და წონის ზრდასთან ერთად მარტულობდა გემბანის სიგრძე და სიმატეც. ზოგიერთ შემთხვევაში გემბანის სიგრძის კომპენსირებისთვის მას მცირე დაქანებას აძლედნენ და სიმძიმის ძალა თვითმფრინავს დამატებით აქცერებს აძლედდა. თუმცა, ეს ღრობითი გამოსავალი იყო. მაღე ასაფრენმა გემბანმა ზომადების თითქმის ნახევარი სიგრძე დაიკაო. იმდროინდელი თვითმფრინავების მცირე მასა აფრენას აძარტედდა, მაგრამ დამკვეთისას ეს უპირატეხობა ნაკლად იქცეოდა. მცირე ტურბულენტური ნაკადიც კი მსუბუქ თვითმფრინავს იტაცებდა.

ამ პრობლემას ბრიტანელემა 1918 წელს ავიამხდ „ფორესის“ მორავი გადაკეთებისას წაქედნენ. ზომადის

შუაში შენარჩუნებული ზედნაშენით გამოწვეული ტურბულენტობა მფრინავს დაჯდომის ურთულედა, ამიტომაც ზედნაშენი (მას კუნძულსაც ეძახიან) მარჯვენა მხარეს გადაიტანეს.

ცვლილებამ ბევრი საკითხი გადატრა. თუმცა, ასეთი კონფიგურაციაში ავიამხილს მხოლოდ თვითმფრინავების გაშუბა ან მათი მიღება შეუძლო. ამ პროცესების ერთდროული განხორციელება ავიამხილს დიდ უპირატეხობას მისიცვდა.

მხოლოდ ომის შემდეგ კუთხური გემბანი გამოიწნდა. იდეა ბრიტანული ფლოტის კაპიტან დენის კუმბელს ეკუთხეოდა. მისმა გამოგონებამ რეაქტიული საგემბანო თვითმფრინავების გამოშენით გამოწვეული პრობლემებიც გადატრა, რადგან დაჯდომისას ძალადი დასაფრენი სისქარე დიდ მანძილს საჭიროებდა.

კუმბელის წინადადებით დასამუშევი გემბანი ავიამხილს გრძელი ღერძი-

დან მარცხნივ რამდენიმე გრადუსით გადახარეს (თანამდროვე ავიამხიდეხუ 8-90). ამითიდან დაჯდომისას თვითმფრინავის წინ მხოლოდ ცარიელი გემბანი იყო და საჭიროების შემთხვევაში მორე წრეზე წასვლა მას დაუბრკოლებლად შეუძლო, ხოლო ასაფრენად მომზადებული თვითმფრინავები კი გემბანის სხვა ზონაში იდგნენ.

კუმბელმა ავიამხილ „ტროუმფე“ კუთხური გემბანისთვის დამახასიათებელი შესაბამისი ზანების დარტანა მოიწაო. იდეა ამერიკელესმაც აიტაცეს და თადარიგში გაყვანილი Essex-ის კლასის ავიამხიდეხს კუთხური გემბანი დაუმტეს. ამერიდან ზომადზე თვითმფრინავების აფრენა-დამშუბა ერთდროულად შეუძლებოდა, რითაც ავიამხიდევის ეფექტურობა ერთორად გაიზარდა.

ალექსანდრე ავსაძიძე

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

კუთხური გემბანის წვალბობით თანამდროვე ამერიკული ავიამხიდეხს ერთდროულად ორი თვითმფრინავის გაშუბა შეუძლებოდა

ლევან სეფოსკვირაძე

ძველი სახლი

იმ სახლს თავისი ისტორია ჰქონდა. უფრო ზუსტად, ეს სახლი თავისი პეკუს ისტორიას, ისტორიას ადგილისას, რომელზეც ახლა უფრო ციტას ლაპარაკობენ და სულ მალე, ალბათ, ბევრს საერთოდ დაავიწყდება.

სულ თავიდან იყო პაპა სერგო, რომელიც 100 წლის წინ ცხოვრობდა და, რა თქმა უნდა, ფეფლოვის პაპა არ იყო. პოდა, სანამ პაპა გახდებოდა და კაი კობია ჯველი იყო, მამის დაუწყვია სახლის ამქრება. ზიდაშვილებიც მიხმარებიან და სულ ზურგით უხედაით ლახვის ქალიდან ხრეში და ქვა. ჯერ ორი პატარა ოთახი ააშენეს, უფრო ზუსტად, ოთახი მხოლოდ ერთი იყო, სადაც სერგოსა და მის ახალმოყვანილ ცულს, დარეჯანს უძინათ მთელი ოთახში კი დარეჯანი აცხობდა და ახვედა, ხარშავდა და ხრაკავდა, აჯულებდა და იყო ერთი ფუსფუსი. მხიარულებაც ხშირად მოყოლა, რადგან სერგო პაპა ჯველობაში მოქმედებდა კაცი იყო და რუსების მებრძოლ შემოსვლის, ანუ როგორც ჩვენში ამბობენ, კომუნისტების ხანისას, გერმანიად კი გაუქმრდათ რადგან ხარებაც ჩამოართვეს და მაქის დიდი ნაწილიც, მაგრამ სერგო კაცი-კაცი ქვეყნის მანერ ხშირად აქივობდა ამ პატარა სახლში, — მოაწვევდა გორელ ნათესაურებსაც და იყვნენ ერთ ამბავში. მერე, რადესაც სერგოს უფრო-

სი ბიჭი, დათუა წამოიზარდა, სახლს კიდევ ერთი ოთახი მიაშქეს. იმ ოთახში დაიუხა და მის უძეგროს მამს უძინათ ხოლმე. გათენდებოდა დილა, ჯერ დარეჯანი აჯუგებოდა და კოლექტორებთან გადარჩენილ ერთადერთ ძროხას მოწველიდა, მერე დათუა და სერგო იწყებდნენ უხეში ფუსფუსს. ერთი შემას აპობდა, მთორე ბარკას იწყებდა. ნაბოლარა პაატა კი ფეფლოვის გვიან ჯგებოდა, მაგრამ მაინც არ უჯავრდებოდნენ სიზარმაცის გამო. „პატარაა, ექინოს, გაიხაროს“, — იტვოდა დათუა და ისეთი ძალით მოიქმედა უხარმზარ ცულს, ხის ნაფიტები მუხობლის ეხეშო ცვიოდა.

დათუამ რომ ცოლი მოიყვანა, იმ წელს კიდევ ორი ოთახი მიაშქეს სახლს. მაგრამ სულ სამი თვე დატკა ცოლითაც და ცოლის თანმშლები ამბებიოც, რადგან მთორე მსოფლიო ომი დაიწყო და ისეც სოფლის სხვა ბიჭებოც შეაგდეს მატარებლის მერალ ვაგონში. დათუა ომიდან აღარ მობრუნებულა, პაატა კი 1946 წელს გარდაიცვალა მამის ჯერ კიდევ ვანუკერებული სწოთ — ქლეკით დათუას ბიჭი, პატარა სერგუა, დარჩა სერგო პაპას და მთელი იმითი ოჯახის ერთადერთი სიხარული.

დიდი, ღამის ორმეტრანი გაიხარდა პატარა სერგო. არა მარტო მათ

სოფელში, ცხნეელის მიმდებარედაც კაცს ვერ ნახვდით მის წამქცვს გინდა ჭიდაობაში და გინდა მუშტების ქრევაში. უკვე ვარაიანად მობურებულმა სერგო პაპამაც იფურა, აქ ვანის ხარჯვას იქნენ ქალქში უფრო კარგად გამოუქვდეს ეს საქმე და გორში ჭიდაობის სკოლაში მოიყვანა. ჭიდაობის მასწავლებელმა ერთი ახელ-დახელა სერგუას და დეიტორებო, უთხრა. ოღონდ მე უნდა დამიჯუროს და თუელი სულ სოფლისაკენ არ უნდა ეჭიროსო. გაუხარდა უფროს სერგუას და შვილიშვილის ბედი გულში კი ედარდებოდა, მაგრამ მაინც გულდამშვიდებული დაბრუნდა სახლში. იქნენ ჭიდაობაში რამე ვეაროს და იმ დასაწყევ რუსის ჯარში მაინც არ წაიყვანონო, ფიტობდა. პატარა სერგუა ჯარში მაინც წაიყვანეს და ისე მოხდა, რომ როდესაც ურალიდან დაბრუნდა, გამწვდელი პაპა ოთხი თვის დამარბული დახვდა. სახლიდან პაპის გარდაცვალება წერილით კი აცნობეს, მაგრამ სოფლის ფოსტალიონი დამთურალიყო, წერილით დაეკარგა და იმის შიშით ვიზნდ ხალხი არ მქნებოხო, ამაზე არაფერი უთქვამს.

ჯარიდან დაბრუნებულმა პატარა სერგუმაც მაინც აასრულა პაპამისის ოცნება, — წავიდა გორში, მოხებნა ის გულიანი მწერინელი და ხელახლა

ნანგრევებად ქცეული სერგუიანი სახლისა და მათი მებრძოლების ნახსენებებზე რუსმა ოკუპანტებმა სამხედრო ქალაქი ააშენეს

დაწყო ქიდიობა და ვარჯიში. ცოლიც გორელი მოიყვანა, მაგრამ მაინც თავის სოფელში ცხოვრობდა. პირველი ბიჭი, დათუა რომ ყოფილა, იმ წელს ვეროპის ჩემპიონი გახდა. ახალი „ფეხუცი“ აჩუქეს და დაპატიმრდნენ. სამხედრო მასალასაც მოგვცემო სახლისათვის მჭირე სართულის დასადგმელადო. დაპირების ასრულებას არც კი დალოდებია, ჰაპაპისიეთი მშობლივ თვისი ილაუთა და ნათესავების იხვად, მონადა სახლის ქერი და მჭირე სართულიც დააფა. დაპირებული დახმარება, რასაკერძოდა, დაპირებდ დარჩა. მით უმეტეს, რომ დახმარება აღარც სჭირდებოდა.

ერთი ისაა, რომ სახლის მჭირე სართული თითქოს არ მოუხდა. სერგო პაპას ამქრებული ძველი ოთახები რაღაც ნაირად თბილი და კეთილი იყო. მჭირე სართული კი ვერა და ვერ იტყვის სერგომ და მისმა ოჯახმა. ამიტომ ერთბაშად ხელ პირველ სართულზე იყვნენ და სტუმრებსაც იქ უმასპინძლებოდნენ. შერე კაი დიდი საუნახე აფგილიც იყიდა და რაც რამ კარგი ვაზის ვიში იყო, არც ერთი არ დატოვა დაურჯულ-გუხარებული.

სერგოებს ერთადერთი შვილი, დათუა, 20 წლის იყო, როდესაც სოფელში ცნობა მოვიდა, ვაშლის გახაყიდად რუსეთში წახელი სერგუა ქალაქკააში მოკლათი და როგორც ამბობდნენ, ამ საჭემო გარეული მილიციაც იყო.

აბა, ახლა ძველი რუსეთში სიძარითლის ძიება და მაშინ რა აზრი ჰქონდა? ჩამოვიდათი სწავლი სერგუა ოჯახში თუთის კუბოში ჩასვენებული.

პატარა დათუამ ცოლი სამასბლოს პირველი ომის დროს მოიყვანა. ცხინველი ოსი გოგო იყო და ლამის მიული სოფელი ვმდუროდა, ამ გაგანია ომის დროს, რაღა ახლა მოვიწინა მაინცდაპირე ოსი ქალის მყოფნაო. მაგრამ რას გადათქმენებდნენ, როდესაც შამაზე მტრად ვიუთა და თავისნათქვამა იყო.

ამასობაში სახლის ძველი სახურევი დაღობა და გამოსაკლელი შეაქნა. წყალი მჭირე სართულის ოთახებში ერთი ხუთ აფგილზე მაინც ჩამოდიოდა. მაგრამ ისე აირია ქვეყანა, სახლის მიხედუ კი არა, საჭმლის მონაც დიდი ამბავი იყო. სწორედ ამის გამო იყო, რომ სწავლი ბაბო დარეჯანის გასენ-

ებაზე ხელ 40-მდე კაცი მიუვიდათი ისინიც მშობლივ დათუას სოფელელები. ქალაქადან ნათესავები იმატომ ვეჩამოვიდნენ, რომ ტრანსპორტი აღარ დადიოდა. ზოგს კი, რა დასამალოა და, შესაქვრის კი არა, გზის ფულიც არ ჰქონდა.

აი, ამ უმეტერ დროს დათუამ ნამეტანი ფეჯაკაცა, სახლიც ვადახურა და ერთმანეთის მიფილებით ყოფლა სამი შვილი — ორი ვაჟი და ერთი გოგო, რომლებსაც ხელ კაი-კაი სახელები — ლუკა, ანა და ცირტე დაარქო. მიულ საქართველოში სერგუაცა თინდათან დაგებებდა, მაგრამ დათუას სოფელი მაინც მუდმად ომის შიშში ცხოვრობდა. ისროდნენ ცხინველიდან, არც წუნები რჩებოდნენ ვაშლში და სოფლის სასაფლავე ახალგაზრდებით გადაიქცეა. დათუას ერთი თანასოფელი ქალი ამბობდა, სასაფლაოზე რომ გვიღებო, სათ-

„ლიბეა“
სამკურნალო ბაიოტიანობა
სმსოკაათოლოგია

- ერექციის ხარისხის გაუმჯობესება
- სექსობრთი აქტის გახანგრძლივება
- ყველა სახის ხეგსუალური დარღვევის მკურნალობა
- ხეგსუალური წარუმატებლობის მოლოდინის შიშის მოხსნა

ხელმძღვანელი პროფესორი არჩილ ბაქრაძე

მის: თბილქაშვილის №19ა ☎ 890 32-21-21; 32-21-21, 72-59-39

www.league.ge

გაღვი მერვე და უკვე ადრე კი ვიცი, რომელი ბიჭის საყვარელიან დავიწყო ტრადიცი.

გაიხარებენ ლუკა, ანა და ცოტე. ლუკა უკრანიაში წვიდა სასწივლებლად, ანა სულ პატარა გათხოვდა თბილისში. ბილეს მათ ძველ სახლში მხოლოდ დათუა, მისი ცოლი და ცოტეც ცხვრობდნენ. დათუა სულ გაიძახოდა, წელს უნდა მივხელო სახლს, ძალიან დაძველდა... ერთხანს უფროც კი მოვიდო ხელში და სახლის შეკეთება უნდა, მაგრამ თითქოს არ უძებნოდა სერგუა პაპის ამტნულები კვლები გალესვა-გაიანამდროვებიათვის. სახლი კი იფა, მორყეული, ბათქაშამოცუქნილი, მაგრამ მაინც იფა და მხოლოდ დათუა კი არა, ცოტეც გრძობდა ამ სახლის განსაკუთრებულობას. არადა, კაცი უკრ მიხედებოდა, რა ქონდა ასეთი განსაკუთრებულება.

ბილეს კი იყო ომი. რუსების მიერ დაუმინებლად გამოხრილილი ჭურვები ცახა და მიწის ახანარებდნენ. რამდენიმე ჭურვი სოფლის სასაფლაოსაც დაეცა და საფლავის ქვები ნახევარ კილომეტრში გაფანტა. ერთი ჭურვი სერგუაანთ ღიდ სასაფლაოსაც მოხედა. აქეთ-იქით ფარა დიდი და პატარა სერგუას ბებო დარეჯანის, სწივლი დათუას საყვარლის ქვები, რუსები კი მიდი-

ოდნენ და მოდიოდნენ, მოდიოდნენ და 'მოდიოდნენ... დათუას ოხი ცოლი სულ ტრადიდა და გამუდმებით სწივლიდა ყველას, ვინც მხარზე თეთრი სახვევი გაიცვია და მათ სოფელს ასეთი უბედურება მოუტანა.

წევნები უკან იხედდნენ, სოფელში აღარ დაიდგომებოდა. პატარა დათუამ უკრ ცოლ-შვილი გახიხნა თბილისში, მერე თეთონაც გააღწია გორამდე, აქადან კი ნათესავთან გადავიდა კასპში. მათ სახლში უკრ კახეები შევიდნენ, მოაფრეს დიდი სამხედრიანი სატვირთო მანქანა და რასაც კი თვალს შეეკვდეს, ყველაფერი მანქანის ძარბაზე შეკარეს. ერთ კახეს ჩარჩო მოქონა და მხოფელი ომში დაღუპული დათუას გადადებული ფოტოც კი ჩამოხსნა კვდიდან. წილეს უტროხი სერგუას ვაღლივბიცა და დარეჯან ბებოს მზიფვი – ვერცხლის საბურნოეფ. წილეს საკმები და მაგაფიფი, ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი, ქვაბი და ტაფა. მერე სატვირთო მანქანის ავიდან ამოიღეს სწივავი, მოჭიდავე სერგუას რომ არ უყვარდა, იმ მერეჯ ხართულზე მახს-მოახსებს, ცეცხლი მოუკიდეს და წვიდნენ. ერთი თვის შემდეგ კი რუსი მუშები მივიდნენ ორი დიდი ბულდოზებით და მილიანად დაანგრეს ისედაც უკვე ნანგრევებად ქცეული სერგუაანთ სახლი. დაინ-

გრეს მათი მებობლების საფლავიც და ასე. მისწორებულ-მისწორებულად წილეს ფლარზე სამხედრო ქილაკი ამტნეს.

დღეს იმ სამხედრო ქილაკში რუსი ოფიცრები ოჯახები ცხვრობენ. ამბობენ, კარგი კიხბა სკოლაც ამტნესო. ოფიცრების ცოლებმა და მათ უმეტეს, მათმა შვილებმა, ალბათ არ იციან სერგუა პაპის, მისი ცოლი დარეჯანის, დათუას მისი პატარა, დათუას შვილის სერგუას, სერგუას ცოლის, პატარა დათუას, დათუას ოხი ცოლის, უკრანიაში მცხოვრები ლუკას, მისი დის – ანას და მისი – ცოტეს ამბები. რომ გავიფი, ალბათ წაუყვრებენ, რადგან ადამიანებს არ გვიყვარს მფელი სიცოცხლე დანაშაულის გრძობით ცხვობება. მაგრამ საიდუმლოდ გეტყვიოთ რომ ნახოფლარზე რუსი მუშების დაგებული ასფალტი თერმე მალე მალე გაფუჭდება. არა, მუშების ბრალი არაფერია. თერმე ვახს, უფრო სწორად კი, გაჭიდა ვახსებს, მაინც უკრ გაუმღიათ ასფალტის ქვეშ და ამოუხეთქიათ ზემოთ თან ერთხა და ორს კი არა, ბევრს, ძალიან ბევრს! იქნებ ამ ვახსა მაინც აგრძნობინოს, მახეყდროს, დაიანახოს რამე ოფიცრებსა და მათ ცოლებს თუ არა, იმ ქვართთან ღამაშ გოგო-ბიჭებს, სერგუაანთ ნახსლარზე რომ თამაშობენ და ყრამაღას გადადიან. იქნებ!

მომხდურებმა ქართულ სოფლებში სახლები უკრ გამარცხეს, შემდეგ ბენზინი მიახსეს, ცეცხლი მოუკიდეს და დაწვეს

სერ ჯონ ბუარი

1761-1809

ქრონოლოგია

- * 1761 დაიბადა 13 ნოემბერს, გლაზგოში.
- * 1776 ჩაირიცხა 51-ე ქვეით პოლკში.
- * 1794-95 იბრძოდა კორსიკაში. სარდლობდა ბრიგადას.
- * 1798 იმსახურა ვესტ-ინდოეთსა და ირლანდიაში.
- * 1799 დაიჭრა პოლანდიაში, ალკმარის ბრძოლაში.
- * 1800 დაიჭრა ალექსანდრიაში. უსარდლოა დეიზიას.
- * 1808 დაინიშნა დიდი ბრიტანეთის ჯარის სარდლად. ჩრდილოეთ ესპანეთში ფრანგთა შეტევას ვერ გაუმკლავდა და უკან დაიხია.
- * 1809 ესპანეთში, ლა-კორუნიასთან ფრანგებთან ბრძოლაში სასიკვდილოდ დაიჭრა.

დაიბადა გლაზგოში, 1761 წლის 13 ნოემბერს.

მამისის, ექიმის და მწერლის, ჟერკოვ პამილტონთან მსახურობდა და როცა ჯონ მერმა დაწყებითი სკოლა დაამთავრა, მამამ ჟერკოვის სასახლეში დააბინა.

1776 წელს 51-ე ქვეით პოლკში ჩაირიცხა, ხოლო 1779-83 წლებში ჩრდილოეთ ამერიკაში იბრძოდა. 1784-90 წლებში პარლამენტის წევრი იყო. 1790 წელს 51-ე ქვეითთა პოლკს ჩაუდგა სათავეში და სამი წლის შემდეგ ახალგაშობილ ფრანგულ რესპუბლიკისთან ომში ჩაება. 1794-95 წლებში ჯონ ბუარი კორსიკაში იბრძოდა, სადაც

სერ ჯონ ბუარმა ლა-კორსიკისავე დაიხია, მაგრამ გადაწყვიტა ბრძოლაში ფრანგები დაეხმოს, მარი იმავთა დაუს მარცხენადაა პირანეს ნახაპარანაფათა ომის (ესპანეთ-საფრანგეთის ომის) დაწყების წინ. ჰერმონმა პოლიგმორმა მასზე თქვა: „პიისორ, ალბათ, ჰერ ბავიონავაზედით“.

ბრიგადის დროებით სარდლად იყო დანიშნული. ამის შემდეგ ვესტ-ინდოეთში წავიდა და 1798 წელს ირლანდიის აჯანყების ჩახშობაში მიიღო მონაწილეობა.

1799 წელს პოლანდიაში ინგლისურ-რუსული ჯარების შექმნისას ალკმარის დაიჭრა. ამის მერე ვეპატრემ გეგზუნეს, სადაც სერ რალფ ადერკრომის ხელმძღვანელობით დეიზიას ჩაუდგა სათავეში. მომდევნო წელს ალექსანდრიაში დაიჭრა. 1803 წელს ინგლისში დაბრუნდა, 1804 წელს კი რაინდად აკურთხეს.

ახალი ტაქტიკა

როდესაც ნაპოლეონმა ჯარი შევირა ინგლისში შესაჭრელად, მური მესხვე კრტიმ გეგზუნეს, რათა ბრიგადისთვის ესარდლა. შორსკლიფთან თავისი ნაპოლეონთან ომების ეპოქის ბრიტანელი პუსარები

ჯარისკაცები გადასროლის ტაქტიკაში გაქურთნა, ასწავლა საფრის მოწყობა და ინდივიდუალური ინიციატივითა და წახალისა. მისი არმიის სისტემა გამხრეებას უფრო უყრდნობდა, ვიდრე მათაახს, რაც თანამედროვე ბრიტანული არმიის ბაზისად არის მიჩნეული. სერ ჯონ ბუარი „სამეფო მწერანე კვრტაქტისა“ და სხვა მსუბუქი ქვეითი პოლკების მფარველად არის აღიარებული.

უკან დახვება გამარჯვებისაკე

1808 წელს ჯონ ბუარი რუსეთთან ომში შედეგების დახახმებულად გეგზუნეს, მაგრამ შედეგის მუქე გუსტე IV-სთან უთანხმოების გამო დააპატიმრეს. სატუსაღიან გაქცევაში უშედეგო თავს და თან ჯარადი კვირთა შედეგითდან. ბრიტანეთში დაბრუნების შემდეგ იბერიის ნახევარკუნძულზე ბრიტანული ჯარების სარდლად დანიშნეს.

1808 წლის ოქტომბერში პორტუგალიდან ფრანგები განდევნეს, იმავე წელს მური ჩრდილოეთ ესპანეთისკენ დაიბრა 27000-იანი ჯარით ესპანეთში მიხამულელებად, მაგრამ ინგლისელებმა დააგვიანეს — ესპანელები უკვე დაეკარცხებინათ ნაცვლად იმისა, პორტუგალიისკენ დაეხია. ჩრდილოეთით, ხალამანისკენ წავიდა მარშალ ნიკოლა სულტის ფრანგულ კორპუსთან შესაბამისობლად, რომელიც მადრიდიდან ას მიღზე იდგა და მურის იქ ყოფნის შესახებ არაფერი იცოდა. როცა კი შეიტყო, ნაპოლეონმა უკან დასახვეი გზა მოეკუქურა, მური ლა-კორუნიისკენ დაიბრა, სადაც სამეფო ფლოტს მისი ჯარის დაკვირება შეეძლო. მაგრამ

გაეროს
ინფორმაცია

ფრანგები ძალიან ახლოს იყვნენ, გამგზავრება ვერ ესწრებოდა და სერ ჯონ მურმა გარასკა — ფრანგებს შეუბრძოლა, დაამარცხა, მაგრამ თავად დაიღუპა. სიკვდილის წინ მას უთქვამს: „იმედია, ჩემი სამშობლო საკადრისად მომიხდეს“.

ველინგტონის გარდა, რომელიმე ნახევარკუნძულზე ხარდლად იმსახურა, ცოტამ თუ დააფასა მისი წვლილი. ველინგტონმა მის „მორწკლივს ბიჭებს“ სწორი გამოუჩვენა მოუბებნა მივლი იმის პერიოდში. მან ასევე გამოიყენა ბერიის მურ გაცრატეკვბელი მურის თავდაცვითი სტილი ბრძოლაში, რამაც ნაპოლეონი ნახევარკუნძულზეც და ვატერლოოსთანაც დამარცხებამდე მიიყვანა.

ესპანეთში ჭაღაქ ლა-კორუნიას მახლობლად ბრძოლაში 1809 წლის 16 იანვარს გენერალი ჯონ მური სასიკვდილოდ დაიჭრა

თით ნაპოლეონი აპირებდნენ მასზე გალაშქრებას. ჯონ მურმა ფორსირებული მარშით დაიხია ლა-კორუნიისკენ, თან ჯარი გამულა, რათა უკან დახევა დაეფარა. ლა-კორუნიას რომ შიადწიუს, ჯარი უკვე წელში იყო გამწყვდარი. ვეაკუკია არ ესწრებოდა, ფრანგები ახლოუდებოდნენ, მურმა ბრძოლა გადწყვიტა და გადამწყვეტ შეტაკებაში სხვია კიდევ ფრანგებს.

მურს სასტიკად აკრიტიკებდნენ უკან დახევის გამო, მაგრამ მან ეს სტრატეგიულ გამარჯვებად აქცია, რამაც საფრანგეთის ესპანეთზე გამარჯვება ერთი წლით გადასწია. ამან ესპანეთში წინააღმდეგობა უფრო გაამძაფრა, ამიტომ ნაპოლეონი პირენეს ნახევარკუნძულზე აღარახიდეს დაბრუნებულა.

შაშადა

ლევან ინასარიძე

ლა-კორუნიიდან უკან დახევა

● ვესტ-ინდოეთსა და ირლანდიაში ლაშქრობისას მურმა შეიმუშავა ინფანტერიის მოქმედების ახალი ტაქტიკა, რაც დღემდე მის სახელთან არის დაკავშირებული. მან მოუბუკი ქვეითი ჯარი სახაზო ქვეითი ჯარის წინ განაღება, სანამ პირველი მტერს ცეცხლს უხსნიდა, მორე იარაღს ტყნიდა.

● 1808 წლის 22 დეკემბერს მურმა შეიტყო, რომ მარშალი სულტი და

ყველა თაობის საყვარელი გაზეთი 1934 წლიდან

პონაზორები ჯვრის მონასტრის ძირში

გვარსა და აკადემიის შესახებ, ჯვრის მონასტრის ძირში, ათწლეულების განმავლობაში საბჭოთა აკადემიის კალაშნიკოვი სახელობის ინსტიტუტის მიერ დაკვირვებული

Хороший наблюдательный пункт! — ხომ გახსოვთ ეს ფრთხილი ფრაზა გენერალური ქართველი მწერლის, ნოდარ დუმბაძის რომანიდან „სუ გუშინია, დედა“, სადაც ჯვრის მონასტრზე მღვდელი საბჭოთა გაბუნძილი გენერალი მტკვრისა და არაგვის ხეობების შემუქნეულ წმინდა სალდაფიონურად აფასებს საქართველოს ამ ულამაზეს ადგილს.

თუმცა, სანამ ნოდარ დუმბაძის რომანის ეს პერსონაჟი ამ ცნობილ ფრაზას „გამოტყორცილდა“, საბჭოთა გენერალიტეტმა მანამდე შეაფასა ამ ადგილის მნიშვნელობა ოპერატიული-ტაქტიკური თვალსაზრისით და ზუსტად მტკვარი-არაგვის შესავართან აინფორმაციის წინ ერთი მნიშვნელოვანი სამხედრო ნაწილი განათავსა. მნიშვნელოვანი კი იმიტომ იყო ეს სამხედრო ნაწილი, რომ იგი ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის — ЗаКВО-ს ერთადერთი საპონტონო დანაყოფი გახლდათ, რომელსაც საბჭოთა არმიის შეტევას მისი მძიმე ტექნიკის მერ მდინარეების სწრაფი ფორსირება უნდა უზრუნველყო.

ჯვრის მონასტრის ძირში, მთავარი საავტომობილო გზის ორზე მხარეს, განთავსებული იყო 521-ე ცალკეული საპონტონო-ხაზილე ბატალიონის ქვედანაყოფები და სპეციალური ტექნიკის შესანახი პოქსები.

პონტონი მცურავი საშუალებაა, რომელსაც შეუძლია სიძიმების დაკავება წყლის ზედაპირზე. მეტეოსთან დისლოცირებული 521-ე ბატალიონის შეიარაღებაში კი იყო საპონტონო-ხაზილე პარტი — ПМП, რომლის გაშლის შემთხვევაში ტანკებს, ჯეშმანტრანსპორტიორებსა თუ უბრალოდ მანქანებს, შეუძლია მათზე გაყვლით გადავლახათ მდინარე.

მდინარის სწრაფად გადალახვის უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება ნებისმიერ ომში, როდესაც არმია შეტევებზე გადადის. თუკი მოწინააღმდეგე მოახსრო მდინარეზე ხიდის აფეთქება, შეიძლება ჩამალოს საბრძოლო დანაყოფების შეტევა, რადგან მძიმე ტექნიკის მერ მდინარის ფორსირება ძალიან რთული პროცედურაა. მართალია, ჯეშმანტრანსპორტიორებსა და ქვეითთა საბრძოლო მანქანებს შეუძლიათ წყალში ცურვა, ხოლო ტანკებს მდი-

ნარის ფსკერზე გავლა (სპეციალური მოწყობილობის დაყენების შემდეგ, რომელიც ტანკის წყალქვეშ გადაადგილებას უზრუნველყოფს), მაგრამ ხშირად მდინარის ნაპირები ისეთი ციცაბოა, რომ მდინარეში ჩასვლა და ამოსვლა ასეთი ნაპირებიდან მძიმე ტექნიკას არ შეუძლია. ამიტომაც იყენებენ პონტონებს, რომელთა გაშლისას და ერთადერთი მძიმის შემდეგ წარმოიქმნება მცურავი საპონტონო ხიდი, რომელიც უმძიმეს ტანკის გადავლახაც უძლებს.

ხვთა შორის, 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს როკის გვირაბიდან საქართველოს ტერიტორიაზე შემოსული რუსული ტანკებისა და ჯეშმანტრანების უკან სწრაფად ПМП-ს ბატალიონის „კრახებიც“ მოდიოდნენ, რომლებსაც საერაული საპონტონო ხიდი უნდა აეგოთ, თუკი ქართული მხარე ჯეშმანტრანის გზაზე დიდ ფუფუნისთან ხიდებს ააფეთქებდა და რუსული ჯეშმანტრანების გადაადგილების შეუძლებლობა შეეცდებოდა. წყენ კი, 1992 წლის გაგვის დაცემისა არ იყოს, სადაც ასევე ვერ შეუძლიათ ხიდის აფეთქება, თითქმის არაერთი თვალდაკვირვებით დაბრუნდა არ მცურავი

მნა როკის გვირგვინიდან ცხინვალამდე მომავალ ერთადერთ გზაზე.

დუბრინის ჯარის მონასტრის ქვეშ ათწლეულების განმავლობაში დისლოცირებული ცალკეული საინტონე-სახიფ ბატალიონის შემდგომ ისტორიას.

90-იანი წლების დასაწყისში, როდესაც ჯერ ცხინვალის რეჟიმში, ხოლო შემდეგ აფხაზეთში იმის დაიწყო, **ЗакВО**-ს სარდლობა უფროსი იყო, რომ ქართული გვარდია თუ „მხედრები“ თავს დაესხებოდა საქართველოს სხვადასხვა რაიონში განთავსებულ სამხედრო ნაწილებს და იქიდან შეიარაღებასა და ტყვეა-წილის გატაცებას შეეცდებოდა.

სამხედრო გენერლებს ვეღარ შეეძლო არ სურდათ, რომ ქართველებს ხელში დიდი რაოდენობით აღმოსავლეთი ასაფეთქებელი საშუალებები, მათ შორის ტროტილიც. ამიტომაც მათ სწორედ მცხეთის საინჟინრო ბატალიონში ჯარის მონასტრის ძირში გადმოხიდეს სხვადასხვა ნაწილიდან რამდენიმე ათეული ტონა ტროტილი, ასევე სხვა მატერიალური ფასეულობები, ხოლო ნაწილის პერიმეტრი რამდენჯერმე დანაღმეს ქვეთსაქინაღმდგომ ნაღმებით.

დანაღმე ლაგოვებში განთავსებული **ГРВ-ს** მე-12 საექსპლუატაციო ბრიგადის „დამურების“ მებრძოლებს სწორედ დეველები. საერაოდ, ისინი ადგილზე დანაღმის რუკას, თუმცა, ასეთი რუკა რუსეთის მხარე არაერთი მთიანეთის შემდეგ მაინც არ გამოიკვლია, რის გამოც ძალზე გაჭირდა საუბრითობილო გზასა და ნაწილს შორის ღობის შიდა პერიმეტრის გაქმნა ქვეთსაქინაღმდგომ ნაღმებისაგან.

შემდგომში ამ ადგილას უკვე ქარ-

პონტონის წყალში გახსნის მომენტი

თელი არმიის სხვადასხვა დანაყოფი იყო განთავსებული და ნაღმებზე რამდენიმე კაცი აფეთქდა, რომლებმაც ქვედა კიდურები დაკარგეს. ხშირად იღუპებოდა საჰაეროც.

დღეს ჯარის მონასტრის ძირში, მტკვრისა და არაგვის შესაფარზე, აღარა განთავსებული რაიმე სამხედრო ნაწილი, თუმცა, ამ ადგილს მაინც არ დაუკარგავს სტრატეგიული მნიშვნელობა, — 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდგომ, როდესაც კვლავ რჩებოდა რუსეთის საოკუპაციო სამხედრო ძალების თბილისზე შემოტყვის სამისრობა, ირი მდინარის შეერთების ადგილზე, მთის კალაშზე საიდუმლო თვდაცვით

ნაგებობა აიგო, თუმცა, მას საიდუმლო მხელად თუ ქროფება, რადგან ჯარის მონასტრის მხარელები, მათ შორის მრავალი უცხოელი, მძლავრი ფორთოვდოაპარატურით აფეთქებდა მისი მშენებლობის ეტაპებს. საერაოდ, ამ თვდაცვით ნაგებობებში (რომლებიც იმ რაიონებში სხვაგანაცაა) საქართველის შემთხვევაში განთავსებული ქართული არმიის ტანკებსა თუ საარტილერიო დანადგარებს პირდაპირი დამსხვრით ცეცხლი უნდა გაესხნათ ცენტრალური საუბრითობილო გზით თბილისის, ცენტრალური რუსული ჯეჟმანტექნიკისათვის.

ირაკლი ალადაშვილი

ჯარის მონასტრის ძირში განთავსებული სამხედრო ბატალიონის განკარგულებაში იყო **НММ-ს** ტიპის საპონტონე-სახიფ პარკი, რომელიც 227 მ-ზე იშლებოდა და 60 ტონამდე მასის ტექნიკის გატარებას უზრუნველყოფდა

6.9/1.

„გენი“ ისრაელიდან — უზნო, გაგრავ პრეპიკული

Barak-ი იერთებ „შქს“ ნიშნავს და ასეთი შრისხანუ სახელის დარქმევით IMI-ს გავიდვის პიარმენეჯერები ეტოზა „ბარაკის“ კომერციულ წარმართებაზე ამყარებდნენ იმედს.

ებრაული „შქსის“ შემქნელებს ამბიციულ დიდი პქონიათ არც მქტო, არც ნაკლები, SP-21 Barak-ით ისინი Jericho 941-ის, Glock-ისა თუ SIG-Saur-ის ჩანაცვლებას აპირებდნენ.

ასეთი ვანთქმული პისტოლეტების ერთი ზელის მოსმით სანაგვეზე გადაფრა და ლიდერის პოზიციასი გავილა ებრაულმა „შქსმა“, რა თქმა უნდა, ვერ შეებო, რაშიც არცთუ მცირე როლი, აღბათ შისმა საკამათო დიხანიმეც ითამაშა.

„ბარაკმა“ ისრაელის არმიასი — „ცახალში“ ფეხი ვერ მოიკიდა. თუმცა, რამდენად უცნაურადაც უნდა ჩანდეს, „ბარაკების“ პარტია ფოფილი თაუდაცვის მინისტრ ბაზო ახალაიას დროს გამოინდა თაუდაცვის სამინისტროსა და გაერთიანებულ შტაბში და ის მადალწინოსნებს დაურთავდათ.

პისტოლეტი კარგი ეროვნობიქებით გამოირჩევა, კარგად ზის ხელში. მისი საცემ-სახელეტი მუქანობი იარაღის ოპერატიულად გამოფენების საშუალებას იძლევა, კერძოდ, შეიძლება

ისრაელის საიარალო კორპორაციია IMI „გარაკით“ „იერიქოს“, „გლოკისა“ და „ზიგ-ზაურის“ ჩანახვლებას აპირებდა

ღამაში დიხანი საშხედრო ტექნიკასაც უხვება, მათ შორის თეითმერიჩანებს, გემებსა თუ პისტოლეტებსაც. თუმცა, ისრაელის ცნობილი საიარალო კომპანია IMI-ის ბოლო დროს კონსტრუირებულ პისტოლეტ SP-21 Barak-ს ღამაშს ნამდილად ვერ ვუწოდებთ, უფრო მეტიც, მისი წინა მომრგვალებული ჩარჩო და უკანა „კეხი“ დისბალანსში მოდიან ერობანეთისინ, სამაგიეროდ, იარაღი იდეალურად ჯდება მსროლელის ხელში და სროლის სიზუსტესაც არავინ უჩივის.

პისტოლეტის საცეტი უკანა მდგომარეობაშია დაფიქსირებული

Barak-ის ლულის თუში სამი ნახევრული დატანებული, საიდანაც გამოსული ღენთის პირები აკომპენსირებენ ლულის ზემოთ „ამგდებ“ ძაღას

ჩ3360 ღონი09: ასრატულს ზამზარა
 რადო კომპანია IMI-ს წარმოებულო ნახევრად ავტომატური პისტოლეტის SP-21 Barak-ის საცემ-სახსნულეტი შექანინზბო ორმაჯი მოქმედებისაა. პისტოლეტი შეიძლება შხადღებოდეს სამ ვაზნაზე — 9X19 მ3 Para; .40SW ან .45ACP-ზე გათოულიო მზი მახა ვაზნების გარეშე 730 გ-ია (30 გ ემატება .45ACP-ს შემოხვევაში). პისტოლეტის სავროთო სიგრძე 188 მმ-ს აღწევს, ლულის სიგრძე 99 მმ-ია, მქიღმი 9 მმ კალიბრის 15 ვაზნა ჩადის.

ღამაპრუნებულო ზამზარა აქტს. ღამცველი პისტოლეტის ორივე შხარეზვა, რაც ადღეიღებს იარაღის გამოღუნებას ცაიებოსიოისაც.
 ხარზოს წინა ჭვედა ნაწიღმი დატანებულოა სპეციალური ღარტბი, სხვადასხვა აქსესუარის (ღაზერული მზიან-მომწინუნელის ან ტაქტიკური ფარანის) პისტოლეტზე დასამაგრებღად.
ირაკლი ალაღაზიშვილი

პისტოლეტი გადატერო, ვაზნა სავაზნე-შია გაშვებულო, დამტრკელო შეუფრბულოა, ხოლო დამცველო ჩაცტრღიო. ასეო ღროს საკმარისია დამცველის დამქება და სასხლეტზე თოთის დაჭერა გასროლისოისოის. ამ მომენტში სროლის სისუსტე ღიღია, რადგან ჩახმახის შეუფრება აღარაა საჭირო და სასხლეტის გამოკვრას მციერე ძალა ჰოოინს.
 არსებობს „ბარაკის“ ტარების მეორე, ნაკლებად ოპერატიული საშუალებაც — ვაზნა სავაზნეშია, ჩახმახი კი დამცველო, იარაღი დამცველზეა. ასეო შემოხვევაში დამცველის მოხსნის შემღვ შსროლელი თოთიო უფრო მეტი ძაღლიო აჭება სასხლეტს, რაია ჯერ ჩახმახი შეუენღეს და მერე ვაისროლო. ასეო ღროს სასხლეტზე უფრო მეტი ძაღის მოღებაა საჭირო, რაც პირველი გასროლის სისუსტეს აუარესებს.

ებრაული „მჭის“ ავტომატიკა ბრაუნინგის სქემაზეა აწოიღიო და უკუეკის ეწერგაის იფრებს ლულის მციერე მანბიღზე გადაადგილებისა.
 პისტოლეტის შექანინზბში სიახლეა ორი უკან დამაპრუნებულო ზამზარა, რომლებიც საცემის შიგნით ლულის ქვეშ გვერდებზეა ვაინთესებულო. ბრაუნინგის სქემის სხვა პისტოლეტებს, მაგალითად, ამერიკულ Colt M1911-სა და საბჭოთა TT-ს შხიღოდ ერთი უკან

SP-21 Barak-ის არასრული დამლა. კარგად ჩანს ერთი დეტალში გაერთიანებული უკან დამაპრუნებულო ორი ზამზარა

ეროვნული
გაზეთი

SP-21 BARAK